

Egentliga Finland för hållbara partnerskap

Egentliga Finlands landskapsstrategi 2040+

Varsinais-Suomen liitto
Egentliga Finlands förbund

Egentliga Finlands landskapsstrategi 2040+

Landskapsöversikt 2040+

Landskapsprogram 2022–2025

Strategi för smart specialisering 2021–2027

Egentliga Finlands Förbund

PL 273, 20101 Åbo

kirjaamo@varsinais-suomi.fi

www.varsinais-suomi.fi

Innehåll

Förord	5
1. Introduktion	6
1.1. Landskapet med landskapsdirektörens ögon: tillsammans är vi mer	7
1.2. Så här använder du landskapsstrategin	8
2. Egentliga Finland år 2021	10
2.1. Egentliga Finland är en aktiv problemlösare	13
2.2. Utgångspunkter för utvecklingen av regionstrukturen	13
2.3. Landskapet genom invånarna i Egentliga Finlands ögon	15
3. Egentliga Finland för hållbara partnerskap – Egentliga Finlands landskapsöversikt	17
3.1. Partnerskap handlar om ansvarstagande, tillgänglighet, förtroende och nyfikenhet 3.2. Framtidens Egentliga Finland är en välmående, tillväxtinriktad och kunskapsbaserad producent av rena lösningar	17
3.3. Visionen om en regionstruktur	22
4. Visioner blir verklighet – Egentliga Finlands landskapsprogram	26
4.1. En koldioxidneutral föregångare inom rena lösningar, innovationer och hållbar tillväxt	29
4.2. Ett landskap som präglas av gemenskap och som erbjuder välfärds möjligheter för alla	35
4.3. Ett landskap som bygger på att arbeta tillsammans och fatta välgrundade beslut 4.4. Ett tillväxtorienterat digitalt landskap som förutser förändringar	41
4.5. Flexibilitet när det gäller förändring	44
5. Vi gör nytt – Egentliga Finlands strategi för smart specialisering	49
5.1. Regional strategi för forskning och innovation	50
5.2. Blå ekonomi och förnybar industri	51
5.3. Innovativa livsmedelskedjor	53
5.4. Läkemedels- och hälsoteknologi	56
6. Verktyg för genomförande	60
6.1. Partnerskapsforum	60
6.2. Finansiering	63
6.3. Samarbetsområden och nätverk	63
6.4. FN:s mål för hållbar utveckling	64
7. Uppföljning och effektivitet	66
7.1. Effekt	66
7.2. Partnerskapsbarometern	66
7.3. Årsrapporter	66
7.4. Uppföljning av finansiering och projekt	67
7.5. Uppföljningsgrupper	67

Bilagor	68
1. Genomförande av landskapsprogrammet 2018–2021	68
1.1. Sakkunnigbedömning av landskapsprogrammet 2018–2021	68
1.2. Om framgången för landskapsprogramperioden 2018–2021	68
2. Miljörapport och konsekvensbedömning	69
2.1. Nuvarande tillstånd i Egentliga Finland	69
2.2. Genomförande av bedömningen	71
2.3. Effekter av Egentliga Finlands landskapsprogram	72
2.4. Sammanfattning	72
3. Indikationer för övervakning av den regionala utvecklingen	75
4. Beredningen av landskapsstrategin 2040+	76

Förord

Egentliga Finlands landskapsstrategi uttrycker landskapets ambition och utgör en utgångspunkt för samarbete. Strategin bygger på lagen om utveckling av regionerna och genomförande av Europeiska unionens regional- och strukturpolitik samt markanvändnings- och bygglagen. Strategins viktigaste uppgift är att lägga fram en övergripande vision i en alltmer splittrad värld: identifiera de frågor som man vill att landskapets aktörers gemensamma resurser, intresse och verksamhet ska inriktas på, samt möjliggöra ett omfattande och smidigt samarbete mellan kommunerna, högskolorna, medborgarsamhället, företagen och myndigheterna för att uppnå målen. Egentliga Finlands förbund ansvarar tillsammans med landskapets aktörer för att sammanställa strategin och samordna arbetet.

Landskapsstrategin omfattar ett brett urval teman för utveckling av landskapet. Betoningen ligger på traditionellt vis på synvinklar som rör regionens livskraft, och strategin lyfter parallellt med detta fram helheter som ökar befolkningens välbefinnande och trivsel. Landskapsstrategin ger, utöver näringslivets perspektiv, även i hög grad uttryck för bland annat kunnskap, kultur, öppen information, internationella aspekter, turism, samarbete mellan organisationer, miljöarbete, reaktioner mot klimatförändringen, samt markanvändning och trafik. De områden som faller utanför landskapsstrategin är i praktiken främst landskapets teman som rör social- och hälsovårdssektorn, räddningsväsendet och säkerheten – alltså teman som bland andra Sydvästra Finlands regionförvaltningsverk, Egentliga Finlands räddningsverk och de blivande välfärdsområdena ansvarar för. Ovan nämnda aktörer deltar dock också på många olika sätt i förverkligandet av de många målen för landskapsstrategin.

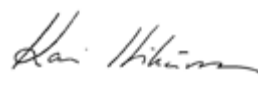
Egentliga Finlands landskapsstrategi 2040+ är ett dokument som utarbetats tillsammans med intressegrupperna som innehåller landskapets gemensamma mål för de kommande åren. Genomförandet kräver ett brett samarbete, nyfikenhet, förtroende och mod att agera – egenskaper som aktörerna i Egentliga Finland har.

Välkommen att vara med i hållbara partnerskap i Egentliga Finland!

Åbo, 22.11.2021

Ilkka Kaherva
Landskapsstyrelsens ordförande

Kari Häkämies
Landskapsdirektör

1. Introduktion

Syftet med landskapsstrategin 2040+ är att bygga upp ett Egentliga Finland präglat av hållbara partnerskap. Strategin reagerar och förutser och är ett reformverktyg för landskapets utveckling som hjälper oss att

- påskynda en grön och rättvis omställning i landskapet, bland annat genom att sammanföra innovatörer och investerare för att testa nya verksamhetsmodeller,
- stärka det gemensamma engagemanget bland landskapets aktörer när det gäller tillväxtmålen för landskapets toppbranscher (dvs blå ekonomi, livsmedelskedjor samt läkemedels- och hälsoteknologi), bland annat genom forsknings-, utvecklings- och innovationssamarbete samt genom att bygga upp testplattformar för nya lovande idéer,
- öppna nya vägar för kunnig arbetskraft så att de kan komma till och etablera sig i landskapet, bland annat genom platsoberoende rekrytering, samarbete inom spetskompetens, samt internationell synlighet, och
- bygga upp välfärd och samarbete som omfattar landskapets olika sektors- och befolkningsgrupper, genom genuint partnerskap, delaktighet och växelverkan.

Egentliga Finlands landskapsstrategi kombinerar två lagstadgade dokument: landskapsöversikten och landskapsprogrammet. Av Egentliga Finlands landskapsöversikt framgår den eftersträlvade utvecklingen i landskapet på lång sikt, fram till år 2040. Egentliga Finlands landskapsprogram 2022–2025 som utarbetas vart fjärde år, det vill säga varje fullmäktigeperiod enligt kommunalvalen, innehåller för sin del en plan för hur målen i landskapsöversikten ska nås. Som en del av denna helhet fäster Egentliga Finlands strategi för smart specialisering 2021–2027 särskild uppmärksamhet vid innovations- och näringslivspolitik samt landskapets starka sektorer: den blå ekonomin och sjöfartsindustrin, innovativa livsmedelskedjor samt läkemedels- och hälsoteknologi.

Landskapsöversikten genomförs inte bara genom landskapsprogrammet och strategin för smart specialisering, utan också med hjälp av landskapsförbundets övriga lagstadgade verktyg – landskapsplanläggningen och trafiksystemplaneringen – varför landskapsplanen inte behandlar landskapets alla utvecklingsteman i samma utsträckning. Dessutom har man i samarbete med landskapets aktörer utarbetat, och håller man på att utarbeta, flera kompletterande temaspeci-

fika genomförandeplaner till stöd för uppnåendet av målen och åtgärderna. Exempel på sådana är Egentliga Finlands vägkarta för cirkulär ekonomi, Egentliga Finlands klimatvägkarta, Egentliga Finlands vägkarta för samarbete mellan organisationer, Egentliga Finlands vägkarta för handledning till arbetslivet, Egentliga Finlands kulturstrategi samt Egentliga Finlands vägkarta för turismnäringen.

Beredningen av Egentliga Finlands landskapsstrategi 2040+ har varat i ett drygt år och skett i form av en omfattande gemensam insats av landskapets olika aktörer. Omkring 300 sakkunniga har deltagit i beredningen genom diskussioner som förts under workshops, på elektroniska plattformar eller inom någon annan ram. Resultatet är betydande och mångsidigt – det samma kan sägas om såväl beredningsgruppen som Egentliga Finland.

För att genomföra gemensamma övergripande riktlinjer har vi i landskapsstrategin fastställt 4 visioner, 18 mål och 44 åtgärder för att få till stånd förändring. Strategin genomförs i ett mångsidigt partnerskapsnätverk som spänner över många branscher. Genomförandet stöds i mån av möjlighet med finansieringsinstrument, effektivt nätverkssamarbete samt effektiv kommunikation.

Målen i Egentliga Finlands landskapsstrategi 2040+ stöder i hög grad de gällande nationella prioriteringarna inom regionutvecklingen och siktar med sina egna prioriteringar på samma mål: att begränsa klimatförändringen, trygga den biologiska mångfalden, få till stånd en hållbar samhällsutveckling, fungerande förbindelser och ett näringsliv med god förmåga till förnyelse, samt att påskynda verksamheten inom forskning, utveckling och innovation, ta tillvara resurser för kunskap och utbildning samt öka delaktigheten och välmåendet samt förebygga ojämlikhet.

Textutkastet till Egentliga Finlands landskapsstrategi 2040+ behandlades den 30 augusti 2021 vid landskapsstyrelsens möte varvid det beslutades att utkastet sänds på remiss under perioden 1.9–20.10.2021. Responsen från utlåtandena har beaktats i innehållet i detta dokument. Strategidokumentet stöds av en digital berättelsekarta, som betonar strategins användbarhet och som finns på adressen www.varsinais-suomi.fi/maakuntastrategia.

Landskapsstyrelsen behandlade förslaget till landskapsstrategi den 22 november 2021. Strategin godkändes på landskapsfullmäktiges möte den 13 december 2021.

1.1. Landskapet med landskapsdirektörens ögon: tillsammans är vi mer

Under min karriär har jag bott i fem olika landskap. En central observation jag gjort som vagabond är att landskapen och kommunerna är mycket olika runtom i Finland. Det har sin förklaring i historien: människorna i västra Finland har drag av Sverige, medan östfinländarna har fått ryska influenser. I väst är man självgående och tar arbetet på allvar, och i öst är stämningen ofta ganska typiskt slavisk, vilket innebär att man i stället för hårt arbete hellre vill fokusera på att njuta av livet. Dessa kanske något förenklade egenskaper syns också i landskapens samarbetstradition. I öst arbetar man mer tillsammans, i väst tänker man ofta att det blir bäst att arbeta ensam.

Landskapsstrategin bygger inte på frivillighet, utan den nya lagstiftningen om regionalutveckling förpliktar uttryckligen förbundet att sammanställa och genomföra en långsiktig strategi. Landskapsförbundet är dock en liten aktör med tanke på ekonomin och personalresurserna. Strategin kan bara lyckas om den görs på bred bas så att så många aktörer i landskapet som möjligt har fått delta i arbetet och upplever att de är villiga att förbinda sig till det man har förberett tillsammans.

Den regionala utvecklingen i Finland har förändrats snabbt. Sedan lågstadiet har vi fått lära oss att det finns ett rikt sydväst och en fattig del i öst-norr. Delvis är denna oförglömliga teori fortfarande sann, men bilden har till många delar också förändrats. Strukturförändringen inom den tunga industrin har slagit igenom i många landskap och i rikare områden, såsom Nyland och Egentliga Finland, utmanar invandringen och vissa andra relativt nya fenomen beslutsfattarna på ett helt nytt sätt. Men Europeiska unionens fördelningspolitik är minst sagt förlegad.

Vi har gjort framsteg inom EU-intressebevakningen, men arbetet fortsätter. Jag betonar detta eftersom EU:s strukturfonder kanske är det mest praktiska sättet att skapa en anda av sammanhållning i landskapet. Det är en självklarhet att om det finns 200 miljoner i stället för 20 miljoner, så finns det en möjlighet att skapa projekt med ett mycket större antal aktörer än idag. Strategin får ju inte vara en samling tomma fraser, utan den måste vara en praktisk framställning av vilka åtgärder i vardagen som leder till det önskade slutresultatet. Därför måste fördelningen av medel i fortsättningen också ta hänsyn till andra samhällsfenomen än glesbebyggelse, som numera på ett mycket gammaldags sätt styr beviljandet av medel.

Egentliga Finlands landskapsstrategi 2040+ har varit en omfattande satsning som har varat i drygt ett år, med cirka 300 experter som har deltagit i workshopparna och på plattformarna. Strategins ledstjärna, partnerskapet, har alltså integrerats på ett bra sätt. Jag vill tacka alla som varit med. Strategiförslaget är en tjock lunta, men det är också det spektrum av aspekter som påverkar människors vardag i ett landskap som Egentliga Finland.

Vi är ett fantastiskt landskap som utvecklas. Det är de nuvarande aktörernas, politikernas, tjänstemännens och företagsledarnas plikt att överlämna det till kommande generationer i bättre skick än idag. Det går knappast om vi inte gör vårt jobb tillsammans. Landskapsstrategin är ett utmärkt verktyg för att stärka samhörigheten.

Kari Häkämies
Landskapsdirektör

1.2. Så här använder du landskapsstrategin

Enligt markanvändnings- och bygglagen samt regionutvecklingslagen (lagen om utveckling av regionerna och genomförande av Europeiska unionens regional- och strukturpolitik) ska landskapsförbunden utarbeta en landskapsplan, en landskapsöversikt och ett landskapsprogram som beskriver de allmänna utgångspunkterna och målen för landskapets utveckling och planering. I landskapen utarbetas dessutom strategin för smart specialisering som bygger på regionutvecklingslagen, som fokuserar särskilt på innovationssamarbete. I Egentliga Finland har landskapsöversikten och -programmet (samt strategin för smart specialisering) sammanställts i ett dokument som är Egentliga Finlands landskapsstrategi.

Egentliga Finlands landskapsstrategi anger vilka mål landskapets aktörer har: vilken typ av landskap de vill bygga tillsammans. Strategin består av stora visioner, men också av åtgärder som man tillsammans tänker vidta för att förverkliga visionerna.

I praktiken syns landskapsstrategins direkta inverkan i de regionala myndigheternas arbete. Strategin styr Egentliga Finlands förbunds verksamhet och ger riktlinjer även för verksamheten på NTM-centralen i Egentliga Finland tillsammans med ministeriernas resultatstyrning. På så sätt påverkar strategin de regionala finansieringsbesluten och allokeringen av resurser.

De myndigheter som är verksamma i landskapet ska enligt regionutvecklingslagen i sin verksamhet beakta landskapsprogrammet och främja dess genomförande. Ett gott samarbete mellan myndigheterna i Egentliga Finland är en styrkefaktor som har väsentlig betydelse för regionernas verksamhets- och utvecklingsförutsättningar, välfärd, livskraft och konkurrenskraft. I synnerhet samarbetet sätts på prov i krissituationer, vilket har skett i hanteringen av coronakrisen.

Myndigheterna ska begära ett utlåtande av landskapsförbundet om sådana planer och åtgärder som avsevärt avviker från landskapsprogrammet eller som kan försämra tillgången till tjänster, sysselsättningen eller livskraften i området. Det påverkar i sin tur förmågan att genomföra olika projekt hos aktörerna i regionen. Av dessa skäl är det viktigt att definiera strategins mål tillsammans.

För andra aktörer i landskapet kan en landskapsstrategi, om den används väl, främja och möjliggöra målen. Strategier och planernas värde och framgång mäts också i hur de används.

Kommunerna i Egentliga Finland utgör landskapets basenheter och deras deltagande i genomförandet av strategin är ytterst viktigt. Det naturliga samarbetet mellan kommunerna gör genomförandet av strategin till en stark uppsättning gemensamma mål, där varje kommun bidrar med sin del och sina styrkor.

Landskapsstrategin stöder kommunernas verksamhet och beslutsfattande på många sätt. Ur kommunens perspektiv ger landskapsstrategin en kanal för samarbete med andra aktörer i landskapet för att stärka kommunens livskraft. Å andra sidan erbjuder projektfinansieringen, som beviljas för teman som är viktiga för kommunen, en möjlighet att utveckla kommunens verksamhet. De långsiktiga riktlinjerna och den uppdaterade lägesbilden stöder kommunens beslutsfattande. Ett aktivt deltagande i arbetet med landskapsstrategin ger kommunen synlighet och skapar ett starkt kommunvarumärke både nationellt och internationellt.

Det är bra för kommunen att aktivt delta i genomförandet av strategin och uppdateringen av lägesbilderna så att dess behov och önskemål samt budskap på lokal nivå blir hörda. Det är också bra om kommunen på både politisk nivå och tjänstemannanivå identifierar och synliggör kopplingarna mellan den kommunala strategin och landskapsstrategin och på så sätt förstärker de budskap som är viktiga för kommunen. I samarbetsforumets nätverk kan kommunen delta i den gemensamma verksamheten och hitta synergifördelar.

En förtroendevald är en person som väljs genom val och som i sin uppgift hanterar och fattar beslut i ärenden som hör till ett organs behörighet. När det gäller landskapsstrategin har till exempel landskapsförbundets förtroendevalda, kommunens förtroendevalda och den riksdagsledamot som valts från landskapet roller som gör att de kan utnyttja strategin. Landskapets förtroendevalda har en viktig uppgift i att fatta beslut om innehållet i strategin och följer upp i vilken grad målen i strategin uppnås. Det är bra för kommunens förtroendevalda att jämföra landskapsstrategin med den kommunala strategin, hitta beröringspunkter och använda landskapsstrategin till stöd för initiativ och beslutsfattande. Riktlinjerna i landskapsstrategin är också ett stöd när sam-

arbetet med grannkommunerna byggs upp när det gäller mål som överskrider kommungränserna. Å andra sidan kan målen och åtgärderna i landskapsstrategin också erbjuda sakinnehåll som främjar kommunernas mål. För riksdagsledamöterna ger landskapsstrategin ett viktigt budskap om vikten av att kommunicera om landskapets mål, som kan främjas nationellt. Även en förtroendevald, beslutsfattare eller inflytelserik person från många andra organisationer kan få stöd från landskapsstrategin till utvecklingsuppgifter.

Representanter för läroanstalter, frivilligorganisationer, utvecklingsorganisationer och företag på olika nivåer kommer sannolikt att dra nytta av strategin i samband med finansiering, när de söker efter samarbetspartner eller i utarbetandet av en egen strategi.

För att genomföra åtgärderna i strategin krävs det ofta finansiering. Den som ansöker om finansiering bör i landskapsstrategin identifiera de riktlinjer som stöder den egna ansökan och utveckla ansökan enligt dem. Hänvisningar till och insikter kopplade till landskapsstrategin är ofta till fördel för ansökan. Den som ansöker om finansiering bör också bekanta sig med de kopplingar mellan åtgärderna och finansieringsprogrammen som identifieras i strategin och delta i partnerskapsnätverk i syfte att hitta projektpartner. Även vid ansökan om internationell finansiering är hänvisningar till landskapsstrategin ett starkt stöd och visar på gemensamma utvecklingsmål som är i linje med projektet.

Alla aktörer behöver samarbete i sitt eget arbete, och många av åtgärderna i landskapsstrategin kräver att man bildar konsortier, även omfattande sådana. Den som söker efter en samarbetspartner bör bekanta sig med Egentliga Finlands partnerskapsforums verksamhet och principer och delta i dess verksamhet. Den som vill ha en bredare bild bör bekanta sig med hur landskapsstrategin uppfyller FN:s mål för hållbar utveckling!

Den som utvecklar sin organisations strategi kan utnyttja landskapsstrategin som en sorts större samarbetsram. Därför är det bra om landskapets organisationer intresserar sig för strategin, åtminstone för de delar som den berör deras verksamhetsområde. Det kan innebära mer långtgående visioner, åtgärder eller till exempel att man bekantar sig med samarbete inom toppbranscher för smart specialisering. Även strategiska verktyg och uppföljning är av intresse för dem som arbetar med utveckling.

Informatörer och medierepresentanter lär vara intresserade av sammanfattningen i inledningen till strategin och å andra sidan av partnerskapsforumet, som erbjuder bra sammandrag av strategins prioriteringar och verktyg. Genom att bekanta sig närmare med partnerskapsforumets verksamhet kan man få nya kanaler och genomslagskraft för det egna budskapet, samtidigt som nätverksexperterna är utmärkta källor till information om aktuella frågor.

Åtgärderna i landskapsstrategin berör flera av landskapets befolkningsgrupper: exempelvis unga, studerande, arbetsökande, pensionärer, personer som flyttat till landskapet. Effekterna av landskapsstrategin syns slutligen för kommuninvånarna: Är det bra att leva, arbeta, tillbringa fritiden och studera i Egentliga Finland? Kommuninvånarna kan vara intresserade av vilka frågor landskapets experter och myndigheter arbetar med. Landskapsstrategin innehåller de huvudsakliga riktlinjerna för verksamheten, men med hjälp av den kan man också bekanta sig med landskapets starka branscher och kanske hitta något nytt tips på smultronstället i landskapet även i avsnittet om hur de som bor i landskapet ser på Egentliga Finland.

2. Egentliga Finland år 2021

Landskapet Egentliga Finland är både en fysisk plats som geografiskt avgränsar ett visst område och en viss regionsstruktur samt en sammanslutning av olika organisationer och aktörer som skapar andan och livskraften i regionen.

2021 är Egentliga Finland ett internationellt landskap med en mångsidig näringsstruktur som omfattar det unika Skärgårdshavet och miljön samt ett bördigt landsbygdslandskap. Det siktar på att på samma gång bygga upp framtidens hållbara partnerskap och tillväxt och återhämta sig från den rådande coronapandemin i enlighet med den regionala överlevnadsplanen.

SWOT-analysen för landskapet som gjordes i början av arbetet med landskapsstrategin gav en bild av läget i Egentliga Finland 2021. I analysen identifierades regionens styrkor (Strengths), svagheter (Weaknesses), möjligheter (Opportu-

nities) och hot (Threats) med utgångspunkt i de teman som är relevanta för landskapsstrategin – exempelvis näringar, kompetens, sysselsättning, miljö och stadsstruktur. Resultatet är en bedömning av vad man i situationen som helhet måste ingripa i för att förhindra en försämring och vad man ska ta tag i för att stärka framgång, livskraft och konkurrenskraft (bild 1).

Egentliga Finland har flera styrkor som är viktiga för områdets livskraft. Teknisk kompetens, bred och högklassig utbildning, unik natur, befolkningens mångfald, historia och traditioner ger en grund för satsningar på framgång.

Landskapets näringslivsstruktur är mycket mångsidig. Cirka 27 procent av alla jobb inom sjöfartsindustrin i Finland finns i Egentliga Finland. 30 procent av företagen i branschen finns i Sydvästra Finland (Egentliga Finland och Satakunda) och

deras andel av branschens omsättning är 28 procent. När det gäller tillverkningsindustrin påverkas landskapet också av ett betydande bil- och batterikluster. Livsmedelskedjan i Egentliga Finland sysselsätter drygt 16 000 personer. Över 20 procent av landskapets verksamhetsställen och 15 procent av omsättningen hör till livsmedelskedjan. När det gäller läkemedelsforskning, hälsoteknologi och biovetenskap i vidare bemärkelse är Egentliga Finland Finlands starkaste kluster. Över 75 procent av Finlands läkemedelsexport och cirka 50 procent av diagnostikexporten kommer från företag i Åboregionen. En bra illustration av spetskompetensen i regionen är att 21 av 22 läkemedel som utvecklats och kommit ut på marknaden i Finland har utvecklats av läkemedelsutvecklingsföretag som är verksamma i Åbo.

I scenarierna som bygger på Finlands interna befolkningsprognoser är Egentliga Finland ett av fyra landskap vars befolkning förväntas öka. Samtidigt som infödda personer i Egentliga Finland gärna stannar i sina hemtrakter lockar landskapet människor från andra delar av Finland och från utlandet att bosätta sig, studera och sysselsätta sig där. I och med den åldrande befolkningen i hela landet måste dock mycket arbete göras för att upprätthålla försörjningskvoten och bibehålla en hållbar arbetskraftsbas i landskapet. Med tanke på välfärden i Egentliga Finland är det också viktigt att social- och hälsovårdsreformen genomförs, det vill säga att tjänsterna så smidigt som möjligt flyttas till välfärdsområdet.

Egentliga Finlands långa historia, traditioner och kunnande samt en miljö rik på kultur-, jordbruks- och naturvärden är kända i hela Finland. I dag är man också särskilt stolt över den expertis som landskapets aktörer har inom produktion och utnyttjande av kunskap, i samarbetet mellan läroanstalter och högskolor samt i ett mångsidigt partnerskapsarbete och partnerskapsanda. Utbildning av hög kvalitet, ett varierat utbud av arbetsgivare och en trivsamt och stimulerande livsmiljö som ger många möjligheter till en rimlig levnads-kostnad lockar.

Sett ur europeisk synvinkel är Egentliga Finland ett mycket typiskt medelstort landskap, där en större stadsregion omges av ett relativt tätbebyggt men ändå landsbygdsaktigt influensområde. Detta återspeglas väl i en jämförelse med andra europeiska regioner. I Egentliga Finland:

- bor det bland annat lika många människor som på Malta, i regionen Varna i Bulgarien eller i provinsen Ciudad Real i Spanien,
- befolkningstätheten ligger på samma nivå som i Uppsala län i Sverige eller provinsen Toledo i Spanien,
- det är lika många sysselsatta som i provinsen Algarve i Portugal, länet Östra Götaland i Sverige eller provinsen Ancona i Italien och

- BNP ligger på samma nivå som i regionen Leuven i Belgien, länet Vilnius i Litauen eller provinsen Reggio Emilia i Italien.

Även Egentliga Finlands styrkor konkretiserar landskapets ställning och särdrag. Egentliga Finland:

- ligger bland annat i utkanten av världens största skärgård,
- har minskat klimatutsläppen snabbare än resten av landet,
- producerar huvudparten av Finlands läkemedelsexport,
- ligger i framkant inom biobildidiagnostik i Europa,
- har landets mest automatiserade och största fabrik mätt i antalet anställda,
- bygger några av de mest energieffektiva kryssningsfartygen i världen,
- producerar flest jordbruks- och fiskeriprodukter i Finland och är den främsta regionen när det gäller livsmedelsproduktion,
- producerar största delen av Finlands veteskörd och är den starkaste aktören inom frilandsodling av specialväxter,
- är sommarstugefirarnas val med det största antalet stugor i landet och
- har den näst största koncentrationen av professionella kultur- och konstutövare i Finland.

Utmaningarna som har identifierats för Egentliga Finland är till stor del kopplade till mer omfattande, till och med globala, utvecklingstrender och trender. Klimatförändring, pandemier, minskad biologisk mångfald, humanitära kriser och spridning av desinformation är hot som direkt drabbar många viktiga teman i Egentliga Finland. I landskapet finns det också en utbredd oro för Skärgårdshavet och förlusten av dess unika biologiska mångfald.

Coronapandemin, som bröt ut före beredningen av landskapsstrategin och som fortfarande påverkar den under tiden för dess godkännande, har drabbat servicebranscherna, konst- och kulturfältet och turistbranschen i landskapet samt bland annat sjöfartsindustrin och dess anställda. Dessutom har välmåendet och orken hos de studerande på flera läroanstalter satts på prov under undantagsförhållandena, för att inte tala om situationen för ensamma äldre eller andra som tillhör riskgrupperna.

På grund av sina många ekologiska, sociala och ekonomiska rikedomar är personer från Egentliga Finland mycket på sin vakt. Landskapsstrategin måste även ta dessa utmaningar på allvar.

Externa faktorer

HOT

EGENTLIGA FINLAND KAN PÅVERKA ORSAKERNA OCH KONSEKVENSERNA:

- **Landskapets konkurrenskraft minskar.** De finska kommunernas ekonomi sjunker och utvecklingsverksamheten minskar. I Finland kan man inte uppnå en hållbar och stödjande social- och hälsovårdslösning.
- **Naturens tillstånd försämras och till följd av detta mår befolkningen dåligt.** Eutrofieringen av Skärgårdshavet förvärras. Den biologiska mångfalden minskar. Massturismen belastar miljön. Rekreativsmöjligheterna och därigenom befolkningens välbefinnande försämras och turisterna kommer inte längre till Egentliga Finland.
- **Besluten bygger inte på kunskap och samhället blir mer oförutsägbart.** Medieläskunnigheten försämras och alternativa sanningar sprids.

EGENTLIGA FINLAND KAN INTE ENSAMT PÅVERKA ORSAKEN, MEN KAN DÅREMOT PÅVERKA KONSEKVENSERNA:

- **Befolkningen polariseras.** Flyktingströmmarna ökar och den sociala integrationen misslyckas. Marginalisering ökar ojämlikheten, frustrationen och känslan av orättvisa.
- **Välfärden håller på att urholkas.** Coronapandemin spår på segregationen, skoleleverna mår dåligt, de studerandes studier ligger på is, arbetsplatserna permitterar. Nya pandemier följer.
- **Klimatförändringarna fortsätter i oförminskad takt.**
 - Förändringarna ökar vattnets cirkulation: ökad nederbörd, avrinning, stormar och torka.
 - Den tekniska infrastrukturen och byggnadernas ytor utsätts för belastning och översvåmningsrisken ökar ställvis. Trivselen i den byggda miljön minskar.
 - Beredskap för översvåmningsrisker ökar kostnaderna för den byggda miljön. Landskapet är särskilt drabbat på grund av sitt kustnära läge.
 - Invasiva arter, milda vintrar och torra somrar gör det svårare att odla och traditionella grödor klarar sig inte längre. Bevattningskostnaderna ökar. Livsmedelssektorn i landskapet är tyngd bort.
- **Arbetslösheten ökar och tillverkningsindustrin och andra sektorer kollapsar.** Den internationella kryssningsmarknaden sviktar, orderstocken inom sjöfartsindustrin minskar och varven klarar sig inte längre. Unga i Egentliga Finland får inte längre jobb.
- **Östersjön blir gränsernas hav och Europeiska unionen försvagas.** De internationella samhällena vänder sig inåt, protektionismen och handelskrigen ökar och det regelbaserade internationella samarbetet minskar.

MÖJLIGHETER

- **Den kommunala ekonomin stärks.** I Finland kan man uppnå en hållbar och stödjande social- och hälsovårdslösning. Den kommunala ekonomin stärks och utvecklingen i Egentliga Finland är stark.
- **Ett landskap med snabba förbindelser byggs upp.** Man har nära förbindelser med Södra Finlands och Tallinns storstadsområden genom snabba tågförbindelser, man är tillgänglig när det gäller information och kompetens.
- **Vi gör landskapet världsledande inom ny teknik.** Teknikföretagen är framtidsblickande och levererar hållbara lösningar för människor och miljöns välbefinnande inom miljöteknik, produktion av förnybar energi och bilindustrin. Det finns högprofilerade teknikföretag som är verksamma i Egentliga Finland.
- **Vi skapar ett platsberoende landskap med många olika platser.** Vi tar makten över digitaliseringen och industrin, arbete och boende fungerar smidigt.
- **Vi skapar ett fält av aktörer som drar åt samma håll, som ständigt genererar nya partnerskap.** Vi stärker samarbete och partnerskap. Vi antar en föregångarroll i att lösningarna och värderingarna bygger på forskningsdata. Den offentliga och privata sektorn, forskningssektorn och den civila sektorn skapar innovationer tillsammans. Regionssamarbetet utnyttjas aktivt.
- **Vi skapar ett tolerant landskap fyllt av möjligheter.** Vi säkerställer att det finns ett genuint samarbete mellan invandrare, de som flyttar inom landet och de som bott längre i området, delaktighet och möjligheter till studier, arbete och ett gott liv.
- **Vi bygger ett landskap för aktiva människor,** där välbefinnande skapas genom konst, kultur, idrott, möjligheter till friluftsliv och gemenskap. Kreativt tänkande och kreativa färdigheter integreras i allt vi gör.
- **Vi är stolta över att vara kultur- och välfärdsturismens vagga.** Vi erbjuder våra turistvägar, vår miljö och våra kulturella turistmål på ett bra sätt och digitalt paketerat även för andra.
- **Vi tar ett natursprång.** Vi ser de möjligheter till rekreation i närområdet som skärgården, naturen och städerna erbjuder. Vi säkerställer att naturen och miljön i Egentliga Finland, Skärgårdshavet, används på ett hållbart sätt och skyddas på bästa möjliga sätt. Miljöns tillstånd är en konkurrensfaktor för oss.
- **Vi ska vara ett landskap med klimatlösningar.** Vi ser de förändringar som klimatförändringen kräver som möjligheter och tänker ut nya verksamheter och arbetstillfällen i området.
- **Vi gör landskapet till leverantör av hållbar och hälsosam livsmedelsproduktion.** Vi förutser och drar nytta av förändringar i växtsäsongen, ökar produktionen av vegetabiliskt och minskar den animaliska produktionen. Övergången genomförs framgångsrikt och genom att ge stöd till aktörerna. Låt oss skapa ett attraktivt varumärke för livsmedelsproduktionen – "köp varor från Egentliga Finland!"

Negativa faktorer

Positiva faktorer

SVAGHETER

- **Ett försiktigt tänkesätt:** Man "ger inte järnet på okända vatten".
- **Man förbinder sig inte alltid till strategiska mål.** Saker och ting förändras inte i tillräckligt snabb takt, och man förbereder sig inte för framtiden på ett förutseende sätt och tillsammans.
- **Vi gör inte tillräckligt mycket väsen av oss själva.** Landskapets särskilda behov lyfts inte fram i tillräckligt grad av inflytelserika personer.
- **Kommunernas ekonomiska situation.** Kommunerna kan inte tillhandahålla de nödvändiga tjänsterna.
- **Åbocentrism:** splittrade arbetstillfällen, en stad som är betydligt större än de andra.
- **Samarbetet mellan företag och läroanstalter är inte tillräckligt djupt.**
- **Segregering av invandrare från den inhemska befolkningen** och å andra sidan geografisk koncentration till Åbo. Begränsade möjligheter till sysselsättning och nätverkande.
- **Utvecklingen av skärgården pågår:** möjligheterna till informationsarbete och digitalt arbete är otillräckliga, och det behövs samarbete inom turism.
- **Den dåliga statusen för vattnen i Skärgårdshavet,** som betonas i Egentliga Finland, men som inte kan lösas enbart här.
- **Debatten om att förbereda sig inför klimatförändringarna** har inte varit tillräcklig.
- **Kompetensen om kulturmiljön är låg.** Otillräcklig kompetens inom renovering och underhåll. Kulturtjänsterna drivs med knappa resurser.
- **Trafiklederna är i dåligt skick och servicenivån är låg.**
- **Otillräcklig riskfinansiering har erhållits för FoU-verksamhet** inom starka sektorer.
- **Landskapet är beroende av importerad energi.**

STYRKOR

- **Ett mångsidigt utbud av utbildningar och akademisk kunskap på hög nivå:** hög utbildningsnivå hos befolkningen.
- **Mycket stark expertis inom industriproduktion och teknisk expertis,** genom att dra nytta av traditionell och modern teknik: sjöfartsindustri, medicin- och hälsoteknologi, miljöteknik. Betydande godstrafik.
- **Mångsidig näringslivs- och arbetsmarknadsstruktur.**
- **Ett starkt landskapscentrum, Åbo, samt regioncentren Loimaa, Pargas, Salo och Nystad:** tjänster och livskraft.
- **Läget är som en port till Europa:** goda förbindelser, särskilt med Stockholm.
- **En gammal, internationell kultur** och intresse av en positiv livsstil: en kulturell miljö med historiska skikt som skapar attraktionskraft.
- **Demografisk mångfald,** tvåspråkighet, mångkulturalism.
- **Människor som kommer från Egentliga Finland har starka rötter i landskapet.**
- **Aktivt och funktionellt civilsamhälle.**
- **Säkerheten i vardagen är på en bra nivå.**
- **Unik skärgård och Skärgårdshavet** och bra regionalt miljösamarbete, natur nära städerna.
- **En mångsidig och rik livsmedelssektor** och naturresurssektorer.
- **Antal ungdomar i landskapet.** Flera unga entusiastiska politiker, inflytelserika personer och medborgaraktivist.

Interna faktorer

2.1. Egentliga Finland är en aktiv problemlösare

Landskapsstrategin blickar långt framåt, tjugo år framåt i tiden. I ett så långsiktigt arbete är det bra att efter att ha fått en lägesbild börja med att föreställa sig vilka alternativa framtidsscenarier som kan finnas. Sådana alternativ, eller framtidsscenarier i slutet av olika vägar, identifieras i scenariearbetet. Scenariearbetet kan göra att man får en mer väl underbyggd bild av vilken väg man vill ta. När det gäller framtiden för Egentliga Finland diskuterades vägarna via tio förändringsfaktorer. På så sätt formades uppfattningen att landskapet befinner sig i en vägkorsning med tre vägar (bild 2).

Den första vägen går mot att skydda sig. I framtidsbilden 2040 befinner sig ekonomin i kommunerna i Egentliga Finland i en allt större kris och landskapet har stött på många utmaningar som har lett till att människor och organisationer inte har resurser att utveckla eller diskutera igenom saker tillsammans. Överlevnad blir drivkraften, och den bästa metoden i det är att man skyddar sig själv och att bara sköter sitt.

Den andra vägen är också ganska inriktad på säkerhet. I detta framtidsscenario har kommunernas ekonomiska situation balanserats och är relativt stabil. Arbetslösheten sjunker i Egentliga Finland och landskapet deltar i många förändringsprocesser, såsom främjandet av digitaliseringen. Stämningen är dock fortfarande något försiktig. Aktörerna i landskapet deltar i högklassiga utvecklingsprojekt, men ger sig inte särskilt ut för att experimentera eller ta risker om det inte är absolut nödvändigt.

Den tredje vägen är det nyfikna och uppfinningsrika Egentliga Finlands väg. I framtidsvisionen är den kommunala ekonomin stabil och Egentliga Finland lockar till sig experter nationellt och internationellt. Landskapet är noga med att se till att miljön och naturen är i bra skick, och innovationssamarbete är vardagsmat. På den här vägen vågar man experimentera och ibland även misslyckas – för det är det enda sättet att hitta lösningar på bland annat globala miljöutmaningar.

Egentliga Finland är på väg mot en tredje väg, som förhoppningsvis leder till rollen som aktiv beslutsfattare. Riktningen är ambitiös och målen höga, men alla förutsättningar för framgång och välbstånd finns där. För att förverkliga det krävs dock mycket arbete, vilket kommer att tas upp i strategins vision och åtgärder.

2.2. Utgångspunkter för utvecklingen av regionstrukturen

Regionstrukturen är en återspeglings av hur verksamheten syns i miljön och hur miljön påverkar verksamheten. Regionstrukturen är en beskrivning av markanvändningens och samhällssystemets ekvation; sakers anknytning till platsen och deras rumsliga koppling till varandra. Den fysiska regionstrukturen förändras ofta långsamt, men funktionellt kan den även förändras snabbt.

I utvecklingen av regionstrukturen i Egentliga Finland synliggörs genomförandet av landskapsstrategins mission, värderingar och visioner i landskapet på regional nivå. Med tanke på regionstrukturen innebär det att de ovan nämnda delarna av planen beaktas i det regionala beslutsfattandet inom varje område som gäller regional utveckling. Med dessa åtgärder garanterar man att 2040-talets Egentliga Finland är ett enhetligt, levande, modernt, fungerande landskap som värnar om sitt kulturkapital och sin natur.

Egentliga Finland väljer vägen som aktiv beslutsfattare i byggandet av sin framtid. Med tanke på den regionala strukturen kommer detta att uppnås genom att identifiera regionens egna styrkor och resurser i högre grad än tidigare och genom att stärka regionens roll i aktörsnätverken med utgångspunkt i det. Med tanke på framtiden är det viktigt att Egentliga Finland syns bland de övriga landskapen som en del av en fungerande och mångsidig helhet. Några av styrkorna är en utmärkt inramning och ett centralt läge för turism och handel, en stark jordbruksnäring, ett rikt kulturarv och en speciell skärgårdsnatur. Landskapet är lättillgängligt tack vare sin storlek, då det endast är cirka hundra kilometer från landskapscentret Åbo till alla ytterkanter av landskapet.

Egentliga Finland är en del av den europeiska kärnnätsskorridoren Skandinavien-Medelhavet och regionstrukturen bör utvecklas enligt det. Det bör dock noteras att utveckling inte enbart behöver betyda ekonomisk och strukturell tillväxt, utan att även andra faktorer bör identifieras som indikatorer. Det är klokt att identifiera och använda befintliga resurser på ett effektivt och hållbart sätt, och i regionstrukturen syns detta som identifiering och hållbart utnyttjande av regionala särdrag. Det är viktigt att eftersträva tillväxt endast om den är kontrollerad och resursklok.

Landskapets befolkningsmängd ökar måttligt och jämnt. Det underlättar i landskapets regionala planering, eftersom man då kan utveckla funktionerna enligt en måttlig tillväxt.

Bild 2: Tre scenarier för landskapet.

Förändrings faktorer	1. Egentliga Finland skyddar sig	2. Egentliga Finland är en pålitlig lagspelare	3. Egentliga Finland är en aktiv problemlösare
Kommuner	Antalet kriskommuner ökar. Kommuner-na försöker överleva och blickar inåt. Åbo minskar och även andra kommuner krymper.	Kommunernas ekonomi är i balans. En del av kommunerna samarbetar. Investe-ringarna har börjat ta fart.	Kommunernas ekonomi vilar på en stabil grund och de investerar i framtiden. Bra och aktivt samarbete mellan kommu-ner-na.
Sysselsättning	Arbetslösheten ökar, den strukturella arbetslösheten ökar. Särskilt invandrare har mycket svårt att hitta arbete.	Den strukturella arbetslösheten minskar och matchningen förbättras för alla kate-gorier av arbetssökande.	Regionen lockar till sig talanger och full sysselsättning är nära. Invandrare och internationella talanger har också samma möjligheter att hitta arbete.
Företagsverk-samhet	Sjöfarts- och varvsindustrin är inte lönsam, inga nya framgångsrika företag uppstår. Företagen har flyttat sina hu-vudkontor till andra landskap. Aktörerna är huvudsakligen små och medelstora företag som är verksamma lokalt.	Stabil utveckling av sjöfarts- och bio-sektorerna och andra starka branscher, satsningar på att utveckla nya bran-scher. Vi lockar till oss lokala kontor för några större företag till området.	Starka sektorer (sjöfart, biosektorn, läke-medel) blomstrar, nya sektorer växer fram (t.ex. turism, säkerhet). Allt fler interna-tionellt verksamma företag etablerar ett kontor även i Egentliga Finland.
Kompetens	De tekniskt kunniga lämnar regionen, kompetensen splittras och det finns inga resurser för experiment eller tvärveten-skapligt samarbete. Satsningen på forsk-nings- och utvecklingsarbete minskar.	Den tekniska kompetensen stärks, samarbetet mellan olika expertområden ökar och investeringarna i forskning, utveckling och innovation ökar.	Den tekniska kompetensen är stark och de olika expertområdena kompletterar varandra på ett kreativt sätt. Investering-arna i forskning, utveckling och innova-tion är rekordhöga.
Teknik	Endast de som har det bättre ställt gynnas av digitaliseringen.	Digitaliseringen sker på lika villkor.	Servicesen till invånarna tillhandahålls genom digitala tjänster av hög kvalitet. Digitalisering-en sker i hela samhället och är en kombina-tion av fysiska möten och tjänsteproduktion.
Befolkning	Den demografiska utvecklingen blir ne-gativ. Antalet marginaliserade ökar, den sociala integrationen misslyckas. Stödet till invånarna består huvudsakligen av administrativt stöd från offentliga myn-digheter. Invånarna i Egentliga Finland har större hälsoproblem än tidigare.	Marginaliseringen minskar, antalet invandrare har ökat, integrationen fortskrider. Vi bör göra försök att stödja ett aktivt medborgarskap. Försörjnings-förhållandet mellan tjänsterna förblir oförändrat.	En välmående och lycklig mångkulturell befolkning. Åldersgruppernas resurser erkänns: människor har en stark känsla av sin egen betydelse, styrka och livskom-petens. Befolkningen är frisk. Egentliga Finland lockar nya invånare nationellt och internationellt.
Infrastruktur	Infrastrukturen faller sönder och un-derhålls så långt det är möjligt, men det finns inget utrymme för investeringar.	Investeringar i fysisk och digital infra-struktur säkerställer landskapets utveck-ling. Multilokalitet är ett av landskapets trumfkort.	Investeringar tryggar en fungerande och utvecklande fysisk och digital infra-struktur. Platsoberoende är normen för boende och arbete.
Jordbruk	Man kan inte svara på de förändringar som klimatförändringarna leder till, produktionen är inte diversifierad och minskar i volym.	Jordbruket har lyckats övervinna en stor del av de förändringar som klimatför-ändringarna har medfört och utvecklas successivt.	Jordbruket utvecklas och bygger på en hållbar, diversifierad och varierad produktion. Egentliga Finland håller på att bli Europas matbod.
Natur/skärgård	Naturkatastroferna följer på varandra, det sker ingen återhämtning från klimat-förändringarna. Resurserna till sats-ningar för att skydda naturen är knappa. Skärgårdshavets status fortsätter att försämrats.	Man förstår naturens betydelse och strävar efter att skydda den och använ-da den på dess egna villkor. Man förstår och riktar in sig på naturens hälsoef-fekter. Belastningen på Skärgårdshavet minskar och försämringen av havets tillstånd har stannat av.	Naturen är en oskiljaktig del av landska-pets invånares välbefinnande. Natur-skyddet och utnyttjandet av naturen för rekreation och turism går hand i hand och fungerar framgångsrikt och hållbart. Skär-gårdshavets status har utvecklats positivt och fortsätter hela tiden att förbättras.
Samarbete	Aktörerna konkurrerar om minskande resurser, samskapsstrukturerna vittrar sönder. Det finns tveksamheter när det gäller roller, ansvar och möjligheter mellan olika sektorer. Partnerskap är inte lönsamt.	Samarbetet mellan aktörerna fungerar och samskapsstrukturerna utvecklas kontinuerligt. De olika sektorerna iden-tifierar varandras roller och fungerar bra tillsammans.	Landskapet profilerar sig som ett fält för partnerskap både i hemlandet och i Europa. Det civila samhället, den offent-liga och privata sektorn samt forsk-ningssektorn har bildat naturliga och kontinuerligt fungerande ekosystem.

Egentliga Finland är speciellt, i synnerhet när det gäller dess kulturarv, miljö och läge. När man utvecklar regionstrukturen utifrån dessa värden och egenskaper ska man iaktta principerna för tredelningen av hållbarheten och säkerställa att den ekologiska, ekonomiska samt den sociala och kulturella hållbarheten förverkligas. Helst ska alla tre delområden inom hållbarhet stödja och främja varandras mål.

Utgångspunkten för planeringen av en långsiktig regionsstruktur är de riktlinjer som dragits upp i de demokratiskt godkända processerna för landskapsplaner, trafiksystem och havsområdesplanering.

2.3. Landskapet genom invånarna i Egentliga Finlands ögon

Temana för landskapsstrategin är viktiga och syns i varje invånare i landskapets liv, även om genomförandet i huvudsak sker i samarbete mellan olika organisationer. Under utarbetandet av strategin genomfördes ett tjugotal små intervjuer för att få en inblick i vilka tankar de som bor i Egentliga Finland har om landskapet, om teman som är viktiga för dem och om vad de önskar av framtiden. De frågor som togs upp är i linje med temana för strategin och i anslutning till många av dem finns det en direkt åtgärd i landskapsprogrammet! Du kan bekanta dig närmare med de intervjuade och de smultronställen i landskapet som de tipsar om på landskapsstrategins webbplats, som finns på adressen <https://varsinais-suomi.fi/sv/>.

2.3.1. Livskvalitet och möjligheter

Enligt intervjuerna erbjuder livet i Egentliga Finland livskvalitet och mångsidiga möjligheter, och det finns mycket bra att berätta för den som funderar på att flytta till landskapet. Betydelsen av naturen, eget utrymme, fred, öppenhet, bra service, säkerhet, korta avstånd och att det är lätt att förflytta sig framhåvs. Egentliga Finland har en livsrytm som passar många.

De små byarna i skärgården och på landsbygden, kulturbudet i de större städerna och den internationella atmosfären vid åstranden i Åbo är alla faktorer som lockar. Även om ryktet om de distanserade personerna i Egentliga Finland sitter hårt, är människorna i själva verket hjälpsamma, vänliga och toleranta. Man har en positiv inställning till invandrare och nykomlingar välkomnas med intresse.

Levnadskostnaderna i sydvästra Finland är låga jämfört med många andra regioner i Finland. Länet har goda trafikförbindelser med resten av Finland, Sverige och Europa.

En person som funderar över att flytta till Sydvästra Finland är troligtvis intresserad av sysselsättningsläget i regionen, som är bra. För närvarande finns det mer arbete än arbetstagare och näringslivet är mångsidigt och konkurrenskraftigt. Företagare lockas av vetenskapen om att landskapet har en bra anda och att det finns en vilja att nätverka mellan aktörerna. Utbildningsmöjligheterna i Egentliga Finland är utmärkt, utbudet är av hög kvalitet och studentlivet är förstås livligt.

2.3.2. Man har en önskan om en hållbar framtid med varierande möjligheter

I framtiden hoppas de som deltog i intervjuerna på att se välbefinnande, hälsa, bra boende, omsorg om varandra, tolerans och trygghet i sina egna liv – i hela landskapet. Många ville att kulturlivet skulle bli mer varierat och internationellt och ville se större satsningar på olika kulturtjänster, exempelvis museer.

När det gäller utbildning och arbetslivet ville man ha flexibilitet och mångsidighet. Nya utmaningar i arbetslivet, tillväxten inom toppbranscher, tekniska lösningar, intressanta projekt, undervisning i och stöd till entreprenörskap samt platsoberoende arbete är av intresse. Det är viktigt att utveckla den egna kompetensen på ett sätt som passar en själv.

De intervjuade ville ha grönare transportalternativ, till exempel genom bättre tågförbindelser. Mångsidiga flygförbindelser skulle möjliggöra snabba och smidiga internationella resor. Trafikförbindelserna måste också fungera smidigt inom landskapet, till exempel mellan ytterskärgården och fastlandet. Man hoppas på ytterligare samarbete i framtiden, både nationellt och internationellt.

Egentliga Finlands unika natur är en av de viktigaste sakerna i invånarnas i Egentliga Finlands liv, nu och i framtiden. Man vill öka förståelsen för naturens betydelse för människornas välbefinnande. Vattenkvaliteten i Skärgårdshavet och Östersjön bör snabbt förbättras och klimatförändringen bör tas på större allvar. Det är viktigt att vi tar till oss innovationer i detta arbete! När det gäller försörjningsmöjligheter, som exempelvis turism, måste man hitta en balans med naturskyddet.

Nystadsregionen

Nystadsregionen är en ekonomisk region med drygt 31 000 invånare som består av kommunerna Gustavs, Letala, Pyhäranta, Tövsala, Nystad och Vemo. I regionen finns mycket metallindustri, förädling och primärproduktion utgör en stor del av näringslivsstrukturen. Regionens viktigaste områden är fordons- och metallindustrin, havsklustret, livsmedelsbranschen, jordbruket och fiskerinäringen, turismen samt välfärdsbranschen. Regionens dominerande drag är landsbygds miljön och havet, eftersom alla kommuner i regionen förutom Letala ligger vid kusten.

Loimaaregionen

Loimaa ekonomiska region består av fem kommuner (Aura, Koskis, Marttila, Oripää, Pöytis) och en stad (Loimaa).

Regionen har cirka 34 000 invånare. I Loimaa ekonomiska region är basservicen väl tillgänglig. Regionens centrum är staden Loimaa med cirka 16 000 invånare, som erbjuder ett brett utbud av offentliga och kommersiella tjänster. De viktigaste branscherna i Loimaa ekonomiska region är maskin- och metallindustrin, den trämekaniska industrin, byggmaterialindustrin och livsmedelsindustrin. Jordbruket har en stark tradition i regionen. Regionen är det mest jordbruksdominerade området i Egentliga Finland och kallas för Egentliga Finlands kornbod.

Nystadsregionen

Åboregionen

Saloregionen

Åboland

Åboregionen

Åboregionen består av 11 kommuner: S:t Karins, Lundo, Masku, Virmo, Nådendal, Nousis, Pemark, Reso, Rusko, Sagu och Åbo. Regionen har cirka 336 000 invånare. Regionens centrum och största stad är Åbo med cirka 195 000 invånare, som också är landskapets huvudstad. Regionen har en mångsidig industristruktur med branscher som livsmedel, varvsindustri, läkemedelsindustri, metallindustri och informationsteknik. Utbudet av tjänster är också brett och omfattande. Åboregionen är ett mångsidigt område där man både hittar ett pulserande och livligt stadsliv och en fridfull skärgård och landsbygd.

Åboland

Till Åboland hör de tvåspråkiga skärgårdskommunerna Kimitoön och Pargas. Regionen har totalt nästan 22 000 invånare. Viktiga näringar är servicenäringarna och industrin. Den ekonomiska regionen är ett populärt turistmål som lockar med bland annat vacker och mångsidig skärgårdsnatur. Området erbjuder fungerande bastjänster och ett brett utbud av turisttjänster.

Saloregionen

Salo ekonomiska region ligger gynnsamt i området mellan Åbo och Helsingfors. I den ekonomiska regionen ingår Salo och Somero. Regionen har cirka 60 000 invånare. Salo, som ligger vid Halikonlahtis strand, är till landytan den största kommunen i Egentliga Finland och till folkmängden den näst största efter Åbo. Salo erbjuder sina invånare bra service, bland annat ett brett utbud av shopping och aktiviteter, som exempelvis Tykö nationalpark. IKT-sektorn är en viktig arbetsgivare i regionen. Andra viktiga sektorer är tjänstesektorn, batteriindustrin, logistik och metallindustrin, som har en lång tradition i regionen. Somero är ett av de viktigaste jordbruksområdena i Finland och erbjuder sina invånare bra basservice. Produktionsverksamheten i kommunen utgörs av exempelvis elektronikbranschen samt livsmedels-, metall- och byggnadsindustrin.

3. Egentliga Finland för hållbara partnerskap – Egentliga Finlands landskapsöversikt

Landskapsöversikten är en lagstadgad del av landskapsstrategin som visar den eftersträlvade utvecklingen för landskapet på lång sikt. Den mission samt de visioner och värderingar som den innefattar anger vad syftet med samarbetet är, vad vi strävar efter och hur vi arbetar tillsammans. Den innehåller också en vision om landskapets regionstruktur, som i sin tur beskriver hur aktörerna etablerar sig i regionen och hur funktionerna i framtiden syns i miljön i enlighet med strategin. Med visionen för regionstrukturen ställer man upp mål för landskapets region- och samhällsutveckling så att åtgärderna i enlighet med målen i landskapsstrategin är så förmånliga och användbara som möjligt för regionerna.

Den mission som fastställs i Egentliga Finlands landskapsöversikt 2040+, det vill säga grunden för och syftet med existensen, är byggandet av hållbara partnerskap i Egentliga Finland. I Egentliga Finland bygger samarbetet mellan hållbara partnerskap på gemensamt och kontinuerligt lärande samt på gemensamt överenskomna verksamhetsmodeller som bidrar till att bygga en framtid där visionerna förverkligas. Ett hållbart partnerskap är ett långsiktigt arbete som inte begränsas av de tidtabeller eller teman som projekten eller de på annat sätt fastställda satsningarna medför.

Genom ett hållbart partnerskap eftersträvar vi ett Egentliga Finland som år 2040 är en välmående, tillväxtinriktad och kunskapsbaserad producent av rena lösningar. Dessa visioner för samarbetet kompletteras av visionen om en regionstruktur som är en balanserad kombination av modern stadskultur, en traditionell landsbygds- och bymiljö, en unik skärgård och en vårdad naturmiljö.

3.1. Partnerskap handlar om ansvarstagande, tillgänglighet, förtroende och nyfikenhet

De värden som fastställts i Egentliga Finlands landskapsöversikt 2040+ visar hur man utför arbetet tillsammans: ansvarsfullt, tillgängligt, tillförlitligt och nyfiket.

Ett lyckat samarbete bygger på förtroende: att höra samarbetspartnerna och att arbetet utförs i samråd med alla, genom att acceptera olika åsikter och för det gemensamma bästa. Förtroende handlar om ett uppskattande och respektfullt samarbete. I en tillitsfull atmosfär är det lätt att vara nyfiken och våga lite mer. Ett nyfiket sinne låter sig inte avskräckas av motgångar utan försöker alltid hitta nya sätt att nå sina mål. Nyfikenhet är utgångspunkten för utveckling och innovation: viljan att lära sig och göra saker lite bättre och lite annorlunda. Ett förtroligt och nyfiket samarbete är inte bara ett privilegium för en inre krets, utan det regionala partnerskapets öppenhet och tillgänglighet, såväl intellektuellt som logistiskt eller digitalt, sträcker sig till alla samarbetsområden och -kanaler, även utanför landskapet och internationellt. Den ansvarsfullhet som ligger bakom allt arbete handlar om att se effekterna av arbetet på längre sikt. Effekterna av en ansvarsfull och hållbar verksamhet är att naturen, människorna och näringarna är framgångsrika och mår bra också efter flera årtionden.

3.2. Framtidens Egentliga Finland är en välmående, tillväxtinriktad och kunskapsbaserad producent av rena lösningar

Man måste våga sätta upp visioner för samarbetet på landskapsnivå som är ambitiösa men möjliga att genomföra. Fram till år 2040 har Egentliga Finland fattat många djärva beslut och tagit många steg som man kan se resultatet av och nöjt blicka tillbaka. Beskrivningen av Egentliga Finland efter tjugo år sammanfattas i fyra visioner. Då är Egentliga Finland en välmående, tillväxtinriktad och kunskapsbaserad producent av rena lösningar.

3.2.1. En koldioxidneutral föregångare inom rena lösningar, innovationer och hållbar tillväxt

Klimatförändringar, minskad biologisk mångfald och överkonsumtion av resurser förändrar världen och verksamhetsmiljön. Det behövs en genomgripande kursomvändning och ett samhälle som bygger på hållbarhet. Det är bråttom med den ekologiska återuppbyggnaden och vi måste agera nu.

Enligt Egentliga Finlands vision är landskapet år 2040 en koldioxidneutral föregångare inom rena lösningar, innovationer och hållbar tillväxt. Regionen erbjuder lösningar till stöd för

den europeiska och globala gröna omställningen. Högklassiga och pålitliga samarbetsnätverk är en bra utgångspunkt för att skapa innovationer. Livsmedelskedjan utvecklas ständigt i riktning mot de mest miljö- och klimatsmarta lösningarna i Östersjöregionen. I Egentliga Finland rör man sig på ett hållbart och smidigt sätt, och livet sker på många platser, enligt var och ens eget val.

3.2.2. Ett landskap som präglas av gemenskap och som erbjuder välfärdsmöjligheter för alla

Finlands befolkning åldras i och med att livslängden ökar och nativiteten är låg. När befolkningen blir mer heterogen till följd av invandringen sker flera förändringar samtidigt: Befolkningen åldras och blir mer mångsidig och olika befolkningsgruppers behov förändras. Nya sätt att arbeta och leva – till exempel på flera orter – skapar förutsättningar för förändring.

Enligt Egentliga Finlands vision är landskapet 2040 ett sammanhållet landskap som ger alla möjligheter till välfärd. Landskapet satsar på att minska marginalisering och ensamhet. En öppen atmosfär ökar säkerheten. Ett sammanhållet och mångkulturellt samhälle bygger på delaktighet, konst, kultur och miljö för att skapa välbefinnande, och på välbefinnande för att skapa livskraft. I Egentliga Finland kan var och en delta både i utbildning och i arbetslivet, enligt sin egen förmåga, på lika villkor. Dessa faktorer lockar människor och företag att komma till och stanna i Egentliga Finland.

3.2.3. Ett landskap som bygger på att arbeta tillsammans och fatta välgrundade beslut

Samhället förändras och den nätverksbaserade dominansen ökar i världen. Saker och ting sker inte längre "någon annanstans", utan "här", bland oss alla och ofta via mobila enheter, vid våra fingertoppar och med vår vetskap. Nya kommunikations- och verksamhetsmöjligheter nära medborgarna måste utvecklas för beslutsfattande och påverkan.

Enligt Egentliga Finlands vision är landskapet år 2040 ett landskap där man samarbetar och fattar beslut som bygger på kunskap. I Egentliga Finland erkänner man betydelsen av samarbete och skapar långsiktigt och interaktivt lika

möjligheter för alla att delta i olika sammanhang och faser i landskapets utveckling.

Samarbete innebär noggranna förberedelser inför beslutsfattandet – antingen som en del av det officiella beslutsförfarandet eller som en del av olika arbetsgruppers utvecklingsverksamhet. Förberedelserna bygger förutom på ett omfattande samarbete även på information som är forskningsbaserad och motiverad: referensgranskad forskningsinformation, expertuppgifter eller erfarenhetsbaserad kunskap som komplement. När man drar åt samma håll är det meningsfullt att delta och påverka slutresultatet.

3.2.4. Ett tillväxtorienterat digitalt landskap som förutser förändringar

Teknologi och nya applikationer erövrar branschen kontinuerligt. Digitaliseringen skapar både möjligheter och ojämlikheter. Världens rikedomar koncentreras och belastningen på planeten ökar. När tekniken finns med överallt och de ekonomiska systemen söker nya riktningar, hur kan man då uppnå tillväxt så att välfärden samtidigt ökar och miljöns tillstånd förbättras?

Enligt Egentliga Finlands vision är landskapet 2040 ett digitalt landskap som förutser förändringar och strävar efter till-

växt: ett internationellt känt aktörssamhälle inom vetenskap, kultur och företagande, där ett enhetligt och sektorsövergripande nätverk av aktörer lockar till investeringar och att skapa ett hållbart och innovativt samhälle. Egentliga Finland är en föregångare inom jämlik digitalisering och kompetens samt arbetsrelaterad invandring som växer snabbare än genomsnittet på ett hållbart sätt. Landskapets tillväxt bygger i första hand på kompetens, en mångsidig näringslivsstruktur, innovationer och ett framgångsrikt utnyttjande av digitaliseringen. På så sätt lockar Egentliga Finland till sig nya investeringar och aktivitet.

3.3. Visionen om en regionstruktur

2040-talets Egentliga Finland är en balanserad kombination av urban stadskultur, traditionell landsbygds- och bymiljö, unik skärgård och våddad naturmiljö. Utgångspunkten för regionstrukturen är ekologisk, social och kulturell samt ekonomisk hållbarhet: en kombination av naturenlighet, jämlikhet och en hög livskvalitet.

I landskapets ekologiska återuppbyggnad har man gjort exemplariska framsteg och de mål om att bli koldioxidneutrala som ställdes upp för flera årtionden sedan har uppnåtts på ett framgångsrikt sätt under det föregående årtiondet. Egentliga Finland har lyckats anpassa sig till de återkommande extrema väderfenomen och förändringar i naturförhållandena som klimatförändringen orsakar.

Naturen är nära överallt i landskapet. Ungefär hälften av arealen hör till skärgården, där Östersjön hela tiden är närvarande. Arbetet med att skydda Östersjön är aktivt och ständigt pågående. Den marina miljöns och vattendragens status är god. Skärgården vårdas, men utnyttjas också på ett hållbart sätt för båtliv, fiske, kryssningstrafik och upplevelseresor under olika årstider. Skärgårds- och landsbygdsmiljöerna blomstrar med stöd av närturism, närmät och en näringslivsstruktur som är regionalt specialiserad. De delar av landskapet som är på fastlandet utgör en blandning av ädelträd- och lövskogar, traditionell landsbygdsmiljö samt i inlandet även ödemarksliknande kärr- och myrlandskap. De erbjuder en utmärkt inramning för fritidsboende, utflykter, nya former av aktiviteter i terrängen och en naturnära livsstil.

Basen i landskapets regionstruktur är stadsregionen Åbo, som hör till de största i Finland, samt de livskraftiga regioncentrumen Salo, Nystad, Pargas och Loimaa. De omgivande landsbygdsområdena och skärgården med sina lokala center kompletterar platserna i Egentliga Finland till ett nätverk där staden och naturen, nutid och historia samt traditioner och innovation förenas.

Tack vare en aktiv bostadspolitik och en balanserad utveckling av regionen kan Åbo stadsregion också erbjuda prisvärda bostäder för de anställda i en framgångsrik näringslivssektor. En timme med tåg räcker för att hela Egentliga Finland ska vara en del av det hållbara bostads- och arbetsmarknadsområdet i Södra Finland och ett konkurrenskraftigt alternativ för internationella företag och aktörer.

2040 är Egentliga Finland hela Finlands centrala väg mot Östersjöområdet och Europa. Förbindelserna till huvudstadsregionen och Ryssland längs sydkusten, nordost till Finlands inland via Tammerfors och längs västkusten till norra Finland, gör sydvästra Finland till en viktig länk som en del av Finlands utlandsförbindelser, passagerar- och godstrafik och försörjningstrygghet. Hamnätet och Åbo flygplats hör till de mest trafikerade och internationellt mest välfungerande förbindelserna i Finland.

En måttlig befolkningstillväxt, i linje med miljöns och samhällets bärkraft, har varit en framgångsfaktor för landskapet i konkurrensen mellan regioner och stadsregioner. Samordningen av och inriktningen på attraktionsfaktorerna och tillväxten har krävt kreativitet och nya infallsvinklar även i välkända frågor. Genom att effektivt utnyttja befintliga strukturer har man uppnått en balans mellan och sätt att sammanjämka polycentrisk regionstruktur och livsstilar som sker på flera platser. I synnerhet i små regioncenter och glesbygdsområden har det bidragit till att värna om och utnyttja den unika naturen, kulturarvet och den historiska skiktningen. Fungerande trafiktjänster och trafikmiljö samt dataförbindelser har möjliggjort en flexibel livsstil på flera orter – en smidig kombination av arbete, studier och fritid i hela landskapet. Egentliga Finlands regionstruktur erbjuder oberoende av plats en möjlighet till ett stressfritt, naturnära och välfungerande liv.

Landskapets tillväxt är koncentrerad till Åbo stadsregion, som har fortsatt att växa i stadig takt och folkmängden har passerat 400 000 invånare. Antalet permanenta bosatta i regioncentren och glesbygdsområden har stabiliserats på 2020 års nivå, och en allt större del av befolkningen bor i tätorter. Egentliga Finlands kommunstruktur är fortfarande splittrad på många ställen och folkmängden i flera kommuner är relativt liten med Södra Finlands mått mätt.

Antalet invånare som inte är permanent bosatta har ökat avsevärt på ett par decennier. Antalet säsongsbostäder varierar beroende på årstid och det sker en betydande ökning särskilt på sommaren. Smidiga säsongsvariationer i tätorternas funktioner och rörliga tjänster präglar 2040-talets Egentliga Finland. Genom besökare och deltidboende har det uppstått arbetsplatser i landskapet som kan klassificeras som innovativa, särskilt inom servicesektorn.

Den konsekventa utvecklingen av trafiksystemet som pågått i årtionden har gjort Egentliga Finlands struktur mer europeisk: tätorterna är mobila via muskelkraft på ett smidigt sätt och resekedjorna inom och mellan olika färdssätt inom och mellan tätorterna fungerar nästan som i stadsområden på landskapsnivå. Servicenivån i tätorterna i landskapet garanterar att det är möjligt att uträtta dagliga ärenden överallt i landskapet. Tack vare det mångsidigt utvecklade trafiksystemet garanterar de allt kortare restiderna att även tjänster av högsta kvalitet alltid är tillgängliga.

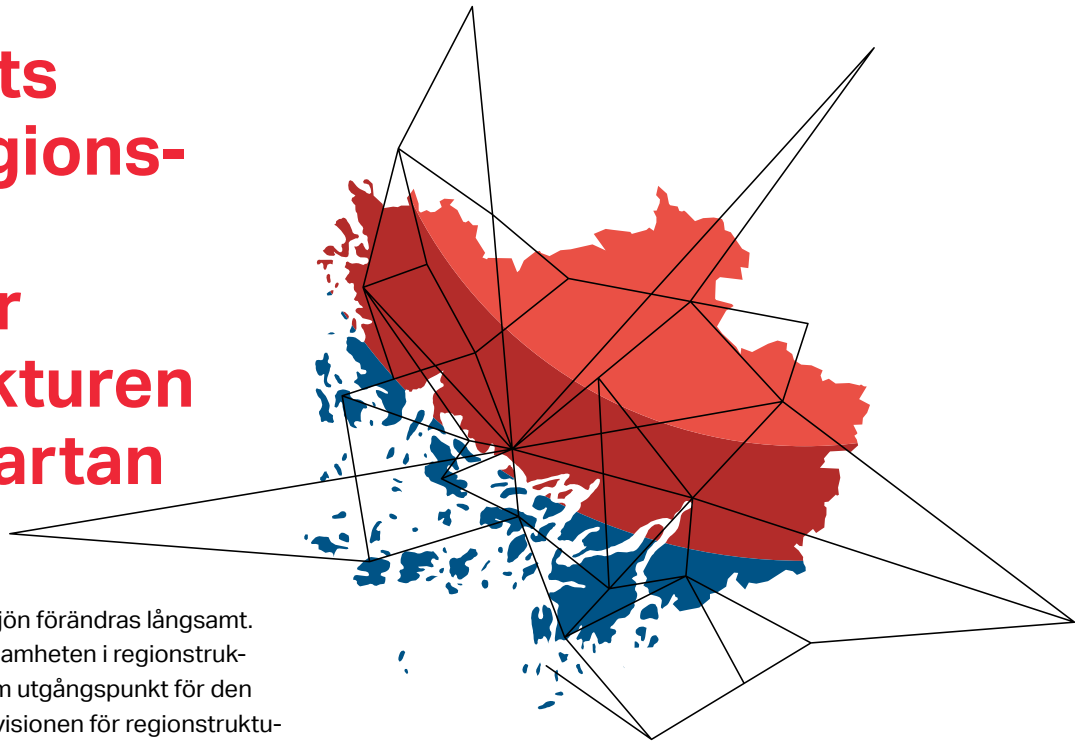
Ett hållbart trafiksystem har förhindrat trafikstockningar och gjort det möjligt att uppfylla utsläppsmålen. Behovet av privatbilism har minskat i Egentliga Finland. Nya trafik- och transporttjänster och många hållbara alternativa trafikförbindelser: lokaltåg, fungerande regiontrafik, digitala lösningar för transporter som bygger på sam användning samt gång- och cykeltrafik erbjuder ett alternativ till privatbilismen.

Nätverket av hållbara jordbruk, i synnerhet tillväxtföretag inom odling, har förankrat sig i landskapet och forsknings-, utbildnings- och utvecklingsinstitutioner på området har en betydande roll bland aktörerna i Egentliga Finland. De byggnadsobjekt inom provbyggande som främjar resurssmarthet och olika processer för kollektivt byggande som uppstått i Egentliga Finland har redan under en tid fungerat som exempel även utanför landskapet.

Egentliga Finland har under årtionden satsat på marknadsföring och kommunikation av sina objekt. Bra internationella kontakter lockar semesterfirare och upplevelseresenärer. Lättillgängliga platser för avkoppling och återhämtning intresserar utländska grupper från Europa och även länder längre bort. I tillägg till sommaren har även vinter- och höstsäsongen blivit högsäsong, särskilt i skärgården och under de kallaste vintrarna även på landsbygden.

Den skalbara visionen för regionstrukturen åskådliggörs i landskapsstrategins digitala berättelsekarta, som finns på adressen www.varsinais-suomi.fi/maakuntastrategia.

Landskapets värden i regionsstrukturen – visionen för regionstrukturen 2040+ på kartan

Regionstrukturen i den fysiska miljön förändras långsamt. Användningen av miljön och verksamheten i regionstrukturen kan förändras snabbare. Som utgångspunkt för den symboliska kartbeskrivningen av visionen för regionstrukturen i Egentliga Finland 2040 + har man valt fyra element – tre färger och ett nät med linjer – som den betydelse man fäster vid värdena i landskapsstrategin är inriktade på (bild 3). Ett värde understödjer inte ensamt ett element på bilden och elementen kan därmed inte direkt förklaras med de värden som anges i strategin. På bilden vill man med färgerna uttrycka landskapets bestående och skyddade resurser, som förändras långsamt, och miljöns egenskaper. Med spindelväven, nätet med linjer, uttrycker man den verksamhet som sker i landskapet – de trådar av flöden som håller tonen för Egentliga Finland.

De värden i landskapsstrategin som betonas i visionen för regionstrukturen är ansvarsfullhet, tillgänglighet, förtroende och nyfikenhet. Man ser till att värdena syns i all verksamhet i landskapet. Även om all verksamhet inte syns i miljön, påverkar miljön i slutändan all verksamhet.

Ansvarsfullhet – en del av naturen

Ansvarsfullheten i regionstrukturen är kulturell, social, ekonomisk och ekologisk. Det största ansvaret handlar om naturen, miljö kvaliteten och välbefinnande. Att garantera detta måste vara grunden för all utveckling. Det mest konkreta objektet för ansvarsfullhet i Egentliga Finland är Skärgårdshavet, naturen i skärgården och på fastlandet samt att värna om biologisk mångfald. I utvecklingen av regionstrukturen innebär ansvarsfullhet en detaljerad samordning av underhåll, stimulans och tillväxt, att hitta en balans, att göra en sensibel bedömning av tillväxtbehoven ur alla synvinklar och hitta de aspekter man kan fokusera på att identifiera och försöka upprätthålla.

Ansvarsfullhet – en del av naturen
Förtroende – alla med
Tillgänglighet – starka näringar
Nyfikenhet – nätverk som skapar nytt

Bild 3: Symbolisk kartbeskrivning av regionstrukturen

- Ekologisk ansvarsfullhet är att bevara naturens renhet och mångfald, förbinda sig till utsläppsmålen och hållbara val från individ till samhälle. Ansvarsfullhet i regionplaneringen är att visa naturvärden och förutse samt uppmärksamma och att beakta och förstå mångfalden som en helhet. Ansvarsfullhet är att i region- och stadsutvecklingen också tänka på den byggda miljön som en del av ekosystemet.
- Socialt ansvarstagande innebär att ta hänsyn till olika livsstilar och människogrupper på ett skalbart sätt i all samhällsutveckling, jämlikhet och solidaritet i verksamheten, öppenhet i beslutsfattandet och delaktighet i regionutvecklingen.
- Kulturellt ansvar är att lyfta fram kulturarvets värden och göra dem synliga i miljön. Värna om landskapsvärden, traditioner och den befintliga byggda miljön, uppmärksamma det gamla och uppskatta det när nytt skapas. Ansvarsfull resurssmarthet är utnyttjande av befintliga resurser och strukturer, återuppbyggnad och återanvändning, vid behov som avviker från de vanliga normerna.
- Det ekonomiska ansvaret manifesteras när de tre tidigare ansvarsformerna beaktas och livscykel-tänkandet förverkligas.

Förtroende – alla med

Förtroendet i regionstrukturen beskriver det ömsesidiga beroendet mellan framgången och utvecklingen i områden utanför centralnätverket och de ekonomiskt mer livskraftiga delarna av landskapet. I verksamheten mellan folkrika och mer befolkningstäta, stora och små platser behövs det förtroende för att stärka det funktionella nätverket som omfattar hela landskapet och överskrider landskapsgränserna. Alla olika typer av områden, olika former av områdesanvändning och boendeformer behövs i hela landskapet även i framtiden.

- Förtroende ger en atmosfär där man vågar investera, utveckla, skapa innovationer och genomföra saker. Förtroende är att tillåta olika, även nya, verksamhetsformer och experiment inom ramen för hållbarheten samtidigt som man värnar om resurserna.
- Förtroende innebär att man erkänner, värnar om och stärker de resurser som utgår från landskapets miljö: en mångsidig natur, ett betydande kulturarv, ett förmånligt läge, landsbygden, skärgården, förbindelser, kulturlandskap och kulturmiljöer, språk och historia.
- Förtroende för utvecklingen av region- och samhällsstrukturen är att tillåta att olika aktörer tar ansvar och vågar göra saker.

Tillgänglighet – starka näringar

Tillgänglighet i den regionala strukturen är en förutsättning för hela regionens livskraft, en blomstrande ekonomi och en balanserad tillväxt. Tillgängligheten främjas av ett hållbart transportsystem som gör det möjligt för Åbo stadsregion och regioncentrum, tätorterna, skärgården och landsbygden samt alla aktörer att nätverka. Tillgången till olika transportsätt främjas: förutsättningarna för lokal järnvägstrafik förbättras, olika sätt att uppmuntra cykling utforskas. Tillgängligheten görs tidsberoende.

- Fysisk tillgänglighet handlar om tidsavstånd mellan center och regioner, tvärförbindelser, trafiksäkerhet, fungerande kollektivtrafik, alternativ till lätt trafik, integrering av förnybara energikällor i trafiksystemen samt olika grupperns särskilda fysiska behov.
- Ekologisk tillgänglighet handlar om att utveckla hållbarheten hos alla transportsätt och transportmedel. Kollektivtrafiken behöver tillräckligt starka tillväxtcenter, lokala tjänster för gående och cyklister och en kvalitet på miljön som uppmuntrar till rörlighet.

- Tillgänglighet handlar om att något är lätt att närma sig. Kommunikation och marknadsföring, ett servicenätverk som är lätt att använda och nätverkens synlighet på flera nivåer, som gör det bekant för nya användare, bidrar till landskapets tillgänglighet.
- Tillgängligheten förstärks genom att man även synliggör immateriella funktionella och kulturella kopplingar.

Nyfikenhet – nätverk som skapar nytt

Nyfikenhet i den regionala strukturen beskriver det gränsöverskridande samarbetet och interaktionen mellan kommunerna och landskapet samt verksamheten som motor för landskapets ekonomiska tillväxt och attraktionskraft. Den verksamhet som representerar nyfikenheten är inte bara traditionellt koncentrerad till Åbo stadsområde och regionala center, utan även till platsberoende nätverk och immateriella förbindelser. I framtiden kan man i nyfikenhetens namn hitta verksamheter även på överraskande platser i Egentliga Finland.

- Nyfikenhet är att ta hänsyn till alltmer varierande levnadsvanor och möjliggöra verksamhet som utgår från en plats samt förbereda sig på att anpassa sig till det oförutsägbara.
- Nyfikenhet är att skapa hållbara förutsättningar för multilokalitet.
- Nyfikenhet är att ta hänsyn till servicenätets skalbarhet och säsongsvariationer i strukturerna.
- Nyfikenhet är att uppmuntra till experiment och pilotprojekt som främjar hållbarhet på alla nivåer av omfattning – från provbyggande till nya eller återupptäckta odlingsformer.
- Nyfikenhet är att öppet söka efter nya samarbetsmodeller över välbekanta kommungränser och landskapsgränser, att komma med idéer och innovationer, att identifiera de egna rötterna och den egna potentialen.

4. Visioner blir verklighet – Egentliga Finlands landskapsprogram

Värdet av en strategi blir uppenbart först när den börjar genomföras och får konkreta effekter. Här blir landskapsstrategin ett verktyg för landskapsprogrammet, vars roll är att fastställa åtgärder för att genomföra de långsiktiga visionerna i landskapsplanen. Landskapsprogrammet utarbetas för varje fullmäktigeperiod, det vill säga vart fjärde år. Utarbetandet av planen regleras i lagen om utveckling av regionerna och enligt implementeringen av Europeiska unionens regional- och strukturpolitik.

Egentliga Finlands landskapsprogram 2022–2025 består av 18 mål och 44 åtgärder som implementerar landskapsöversiktens fyra visioner. Antalet åtgärder är stort eftersom de omfattar ett helt landskap med många olika typer av aktörer, styrkor och önskemål. Att genomföra det kräver gemensamma prioriteringar och systematik från de aktörer som arbetar med det under programperioden. Genomförandet kräver också flexibilitet och experiment och när man möter utmaningar behövs det nytänkande samt anpassnings- och lösningsförmåga.

Bild 4: Mål för och åtgärder i landskapsprogrammet

MÅL		ÅTGÄRD
EN KOLDIOXIDNEUTRAL FÖREGÅNGARE INOM RENA LÖSNINGAR, INNOVATIONER OCH HÅLLBAR TILLVÄXT		
1. Landskapets konkurrenspotential och innovationsförmåga mångdubblas när samarbetet mellan högskolorna, andra stadiets läroanstalter, företagen, den offentliga sektorn och det civila samhället ger upphov till lösningar på globala miljöutmaningar.	1	Vi för samman gröna omställningens innovatörer och investerare för att pröva nya verksamhetsmodeller och strategier och söker öppningar för samarbete.
	2	Vi tar fram pilot- och demonstrationsobjekt som används för att främja kommersialisering och spridning av regionens lösningar på miljö- och klimatutmaningar.
2. Bioekonomi och cirkulär ekonomi är lönsam affärsverksamhet. Våra nya branscher, dvs bioekonomi och cirkulär ekonomi samt ett kolneutralt energisystem, har en stark position i landskapets näringsstruktur.	3	Påskynda lösningar inom cirkulär ekonomi och lösningar som ger låga koldioxidutsläpp genom offentliga upphandlingar.
	4	Vi lägger i samarbete med kommunerna grunden till lokala och regionala ekosystem för bioekonomi och cirkulär ekonomi.
	5	Vi bygger upp ett kolneutralt energisystem enligt Egentliga Finlands klimativägkarta.
3. Östersjöområdet ur miljö- och klimatsynpunkt mest hållbara jordbruk halverar näringsläckaget och förbättrar Skärgårdshavets status från nöjaktig till god.	6	Vi gör Egentliga Finland till ett pilotområde för hållbara jordbrukslösningar: vi ökar användningen av de effektivaste odlingsmetoderna och provar fördomsfritt nya lösningar.
	7	Vi tar för Skärgårdshavet och dess avrinningsområde fram ett öppet uppföljnings- och övervakningssystem som använder uppgifter om näringsläckage och näringsbelastning.
	8	Vi skapar ett starkt varumärke för livsmedel som producerats med miljöansvar i Egentliga Finland.
	9	Vi ökar tillvaratagandet av jordbrukets flöden i bioanläggningar samt bearbetningen av gödsel, och arbetar för att en blandningsskyldighet ska införas.
4. Städer och landsbygdsområden verkar jämsides på ett balanserat sätt och utvecklas utgående från sina respektive förutsättningar.	10	Vi gör Egentliga Finland till en föregångare inom multilokalitet, ett landskap där det finns god tillgång till digitala förbindelser och mobilitetsförbindelser även i skärgården och på landsbygden.
	11	Vi utvecklar ett kollektivtrafiksystem som omfattar hela landskapet och som består av regionala lösningar och knutpunkter för olika trafikformer.
5. Smidiga mobilitetslösningar främjar en fungerande och hållbar vardag i hela landskapet.	12	Vi främjar och testar nya hållbara färdssätt, samt logistiklösningar.
	13	Vi säkerställer att det går smidigt att färdas inom och från landskapet.
	14	Vi förbättrar förutsättningarna och förbindelserna för cykeltrafik i hela landskapet.
ETT LANDSKAP SOM PRÄGLAS AV GEMENSKAP OCH SOM ERBJUDER VÄLFÄRDSMÖJLIGHETER FÖR ALLA		
6. Vi identifierar och tar tillvara befolkningsgruppens potential genom att stödja delaktighet och social välfärd.	15	Vi identifierar nya samarbets-, finansierings- och kommunikationsmetoder som kan användas för att främja det arbete som landskapets aktörer utför för de befolkningsgrupper som har en svagare ställning, och exempelvis för att förebygga marginalisering.
	16	Vi bygger upp en effektiv integration: vi inkluderar invandrare i samhällelig verksamhet och stöder studier och sysselsättning.
	17	Vi bygger upp verksamhetsmodeller för delaktighet i Egentliga Finland, vilka stöder aktivt medborgarskap och samhällsanda.
	18	Vi betonar befolkningens mångspråkighet som en styrka och möjlighet i service, turism och företagsverksamhet.
7. Ett tillgängligt och effektivt servicenätverk som bygger på identifierade behov fungerar som ett stöd i vardagen. Vi satsar på förebyggande stöd under hela livet.	19	Vi utreder behoven och möjligheterna avseende delaktighetsbaserad och förutseende planering av ett landskapsomfattande servicenätverk.
	20	Vi säkerställer genom samarbete mellan kommunerna och den tredje sektorn att både kommunala tjänster och tredje sektorns tjänster är en viktig och erkänd del av kommunernas serviceutbud.
8. Den höga och mångsidiga kompetensen i landskapet kanaliseras till regionens välfärd. Vi värdesätter kontinuerligt lärande och livserfarenhet.	21	Vi säkerställer tillgång till kontinuerligt lärande, ett bra arbetsliv och utveckling i arbetet samtidigt som vi ökar tillgången till kvalificerad arbetskraft.
	22	Vi stärker och bygger upp fler direkta rekryteringskanaler och praktikmodeller mellan läroanstalterna och företagen.
	23	Vi bygger upp ett ekosystem som främjar samarbete mellan läroanstalter och företag.
9. Befolkningen mår bra. Den unika mångsidiga naturen, livsmiljön, den aktiva livsstilen, kulturen och kulturmiljön spelar en viktig roll när det gäller att främja invånarnas välfärd, lycka och hälsa.	24	Vi förbättrar kulturens sektorsövergripande tillgänglighet och stöder kommunernas förmåga och kunskaper när det gäller att producera, upphandla och möjliggöra kultur- och konsttjänster.
	25	Vi ökar kommunernas samarbete i fråga om utveckling av en helhet bestående av platser för friluftsliv, vandring och idrott och upprättar ett program på landskapsnivå för att stödja denna utveckling.
	26	Vi stöder kommunernas insatser för att främja välmående och hälsa, vilka syftar till att i högre grad än tidigare integrera hälsosamma levnadssätt, liksom välmåendeeffekterna av kultur, natur och livsmiljö, i invånarnas liv.

MÅL		ÅTGÄRD
ETT LANDSKAP SOM BYGGER PÅ ATT ARBETA TILLSAMMANS OCH FATTA VÄLGRUNDADE BESLUT		
10. En föregångarposition i nätverkssamarbetet skapar en kontinuerlig växelverkan mellan sektorer och stärker utvecklingsvänligheten och anpassningsförmågan.	27	Vi ökar kunskandet inom nätverksledning och gör Egentliga Finlands landskapsforum till en helhet av nätverk och målinriktad gemensam utveckling som landskapets organisationer aktivt skapar tillsammans.
11. Invånarna har grundläggande kunskaper och färdigheter inom effektivt medborgarskap. Kommunikationen är klar, tydlig och tillgänglig och invånarna kan tryggt lita på samarbetet.	28	I samarbete med bland annat läroanstalter inom det fria bildningsarbetet börjar vi använda konkreta metoder och modeller för att öka det aktiva medborgarskapet och utveckla debatten.
	29	Vi förbättrar genom tjänstedesign i synnerhet den offentliga sektorns kunskande när det gäller att producera tillgänglig digital information på klarspråk.
12. Alla får delta och diskussioner bygger upp sammanhållningen. När beredningen sker i samråd med det civila samhället blir växelverkan och påverkan en del av vardagen.	30	Vi stärker interaktionsförmågan inom den offentliga sektorn och genomför försök som stöder aktivitetsdemokrati även med hänsyn till säsonsboende.
13. Utvecklingen i landskapet stöds av en modern och transparent informationspraxis. Nödvändig information produceras i rätt tid och i rätt form, så att den är öppet tillgänglig på informationsplattformarna.	31	Vi delar öppen information och satsar på tillvaratagande av den, förbättrar kompatibiliteten mellan data och gynnar lösningar med öppen källkod.
	32	Vi berättar på ett lättfattligt sätt om beredningen av beslut och om motiveringarna till besluten.
ETT TILLVÄXTORIENTERAT DIGITALT LANDSKAP SOM FÖRUTSER FÖRÄNDRINGAR		
14. Högskolornas, företagens och den offentliga sektorns gemensamma utvecklingsbolag tar fram toppprodukter, -tjänster och -innehåll, som stärker landskapets livskraft.	33	Vi upprättar en vägkarta för forskning, utveckling och innovation i landskapet, för att föra samman företag, högskolor och den offentliga sektorn.
	34	Vi bygger upp testplattformar för lovande nya idéer och innovationer, särskilt inom läkemedels- och hälsoteknologi, den blå ekonomin samt livsmedelskedjor.
15. Det högproduktiva arbetet och företaget ökar i hela landskapet, med hjälp av bland annat digitala tjänster, infrastruktur och stark digital kompetens.	35	Vi utreder kommunernas digitala mognad och hjälper företagen och kommunerna att identifiera digitaliseringsmöjligheter och utveckla sin digitala skicklighet.
	36	Vi gör Egentliga Finland till landets mest företagsvänliga landskap: företag bjuds in att delta i utvecklingsåtgärder och vi stöder samarbete mellan företag, kommuner och utvecklingsbolag.
16. Ekonomin och näringarna växer och vi når framgång på den globala marknaden genom att vara ett internationellt och öppet landskap.	37	Vi gör landskapets näringar och kompetensområden kända i internationella medier och på internationella arenor.
	38	Vi skapar ett koncept som tjänar företag som siktar på internationell tillväxt: ett koncept som kombinerar nätverkande, coaching och offentliga Team Finland-tjänster.
17. Landskapet attraherar allt fler experter, både nationellt och internationellt.	39	Vi stöder anammandet av en platsoberoende rekryteringskultur och undanröjer hindren för platsoberoende arbete.
	40	Vi förutser kompetensbehoven inom spetssektorerna och utvecklar tillgången på kvalificerad arbetskraft.
	41	Vi skapar omständigheter som främjar aktörers förankring i regionen. Vi kommunicerar nationellt och internationellt om de goda förutsättningarna för att leva och driva företag i Egentliga Finland: om servicen, arbets- och forskningsmiljön, tryggheten och den unika miljön.
18. Landskapet utvecklas i samklang med naturen och med hänsyn till dess värden. Att stödja den biologiska mångfalden anses oundvikligt. Mångfalden stöds också genom digitalisering och ett förutseende förhållningssätt.	42	Vi tar i bruk och presenterar sätt att stärka den biologiska mångfalden genom företagens och kommunernas ansvarighets- och hållbarhetsmål.
	43	Vi gör Egentliga Finland till en föregångare inom hållbar turism.
	44	Kommunerna, staten och markägarna vidtar tillsammans åtgärder för ökad biologisk mångfald, och grundar ett tillräckligt omfattande skydds- och grönstrukturnätverk.

4.1. En koldioxidneutral föregångare inom rena lösningar, innovationer och hållbar tillväxt

Mål 1: Landskapets konkurrenspotential och innovationsförmåga mångdubblas när samarbetet mellan högskolorna, andra stadiets läroanstalter, företagen, den offentliga sektorn och det civila samhället ger upphov till lösningar på globala miljöutmaningar.

1. Vi för samman den gröna omställningens innovatörer och investerare för att pröva nya verksamhetsmodeller och -sätt och för att söka öppningar för samarbete.

EU:s gröna giv och Finlands program för hållbar tillväxt stöder genomförandet av en grön övergång. Med grön övergång menar man en övergång från tillväxt som genereras av fossila bränslen till tillväxt som bygger på gröna lösningar. I Finlands program för hållbar tillväxt lyfts forsknings-, utvecklings- och innovationsverksamheten fram som en central metod för att snabba på en hållbar tillväxt.

Innovatörer och innovationer inom den gröna övergången behöver också finansiering. En grön övergång ger möjlighet till globala affärer på en hållbar grund och är därför också av intresse för internationella investerare. I Egentliga Finland finns det goda möjligheter bland annat inom sjöfartsindustrin och den elektriska mobiliteten. Innovatörer och investerare måste samarbeta för att identifiera investeringsbehov. Nya typer av konsortier kan skapas, exempelvis genom idétävlingar och testplattformar.

2. Vi tar fram pilot- och demonstrationsobjekt som används för att främja kommersialisering och spridning av regionens lösningar på miljö- och klimatutmaningar.

Flera möjligheter till kommersialisering av hållbar verksamhet har identifierats genom forsknings- och studieprojekt. I Egentliga Finland finns det också flera biflöden eller metoder för att utveckla produktionen. Genom att utnyttja dessa metoder kan man skapa ny näringsverksamhet på ett hållbart och ekonomiskt sätt. Dessa metoder förbättrar såväl miljöns tillstånd som den sociala acceptansen och ekonomin. Bra exempel är potentialen för nya kemiska produkter inom närings- och skogsindustrin, kondensering av biogas eller att utveckla textilåtervinning i industriell skala. Även byggnadsindustrin i Egentliga Finland, i synnerhet aktörerna inom cement- och isoleringsindustrin, har viktiga mål och lösningar för tillverkning och utveckling av koldioxidneutrala produkter.

Mål 2: Bioekonomi och cirkulär ekonomi är lönsam affärsverksamhet. Våra nya branscher, dvs bioekonomi och cirkulär ekonomi samt ett kolneutralt energisystem, har en stark position i landskapets näringsstruktur.

3. Påskynda lösningar inom cirkulär ekonomi och lösningar som ger låga koldioxidutsläpp genom offentliga upphandlingar.

Cirkulär ekonomi är ett ekonomiskt verksamhetssätt där ekonomisk nytta skapas inom gränserna för jordens bärkraft genom att hålla material och produkter i omlopp så länge som

möjligt. Det belopp som årligen används för offentlig upphandling motsvarar cirka 16 procent av Finlands BNP. Genom kompetent upphandling kan man alltså på ett betydande sätt främja uppkomsten av nya, hållbara lösningar samt utvecklingen av innovativa tjänster och teknologier. Det kan till exempel handla om nya servicemodeller, hållbara mobilitetslösningar eller främjande av träbyggnad.

För att upphandlingarna ska kunna leverera lösningar som uppfyller den offentliga sektorns skiftande behov och mål måste marknadens förmåga att förutse framtida upphandlingsbehov förbättras, så att anbud av hög kvalitet kan lämnas enligt behov. Verktygen kan innefatta en proaktiv dialog och utökad kommunikation samt satsningar på förberedelser förupphandling och kartläggning av marknaden. Genom att lägga större vikt vid resultatbaserade upphandlingsmetoder vid offentlig upphandling än tidigare kan målen nås på ett material- och teknikneutralt sätt. Urvalskriterierna bör lägga större vikt vid den övergripande hållbarheten och lönsamheten genom flera olika typer av nytta, snarare än bara vid den ekonomiskt mest kostnadseffektiva lösningen.

4. Vi lägger i samarbete med kommunerna grunden till lokala och regionala ekosystem för bioekonomi och cirkulär ekonomi.

Värdekedjorna i den cirkulära ekonomin känner inte av geografiska gränser. När det finns ett behov av att både stärka befintliga värdekedjor och identifiera nya måste kedjornas olika komponenter beaktas i ett brett samarbete mellan kommuner, företag och andra intressegrupper. På så sätt blir det möjligt att återvinna och återanvända material. De viktigaste flödena och mervärdespotentialen i bioekonomin är kopplade till skogsbruk och livsmedelskedjan.

Uppkomst av lokala och regionala ekosystem kräver ett aktivt deltagande från kommunens sida, både som samarbetspartner och områdesutvecklare, infrastrukturplanerare, offentlig beställare och upphandlare samt lokal myndighet. Företag, markägare och även de nya välfärdsområdena som ska upprättas har en betydande roll när det gäller att hitta och utveckla samarbete och nya lösningar.

5. Vi bygger upp ett koldioxidneutralt energisystem enligt Egentliga Finlands klimtväggkarta.

Beslutet att övergå till produktion av förnybar energi har redan fattats i stor utsträckning i våra stora, huvudsakligen värmeproducerande energibolag. Landskapets energiproduktion kan ökas avsevärt när det gäller vind-, sol- och bioenergi samt produktion av annat förnybart energiavfall. I åtgärderna i klimtväggkartan har man lyft fram bland annat möjligheterna att öka energieffektiviteten och upphöra med oljeuppvärmning, att göra tillståndsförfarandet för produktion av solenergi smidigare samt att stödja kommunerna i att börja använda områden för vindkraftsproduktion.

Mål 3: Östersjöområdet ur miljö- och klimatsynpunkt mest hållbara jordbruk halverar näringsläckaget och förbättrar Skärgårdshavets status från nöjaktig till god.

6. Vi gör Egentliga Finland till ett pilotområde för hållbara jordbrukslösningar: vi ökar användningen av de effektivaste odlingsmetoderna och provar fördomsfritt nya lösningar.

Egentliga Finland är Finlands matbod och en viktig matproducent. Hållbar och lönsam primärproduktion är en viktig faktor för försörjningstryggheten, och vi måste investera i dess kontinuitet och en stabil verksamhetsmiljö. Hållbart producerade livsmedel är också en stark differentieringsfaktor på internationella marknader.

Flera åtgärder pågår för att minska näringsläckaget från jordbruket. Eftersom jordbruket fortfarande står för cirka 70–80 procent av belastningen på Skärgårdshavet är det dock här som den största förändringspotentialen finns. Genomförandet, inriktningen på och en tillräcklig finansiering av åtgärderna inom ramen för EU:s gemensamma jordbrukspolitik (CAP) är viktigt för att minska belastningen på jordbruket.

På pilotområdet kan man pröva olika odlingsmetoder för att minska belastningen på vattendragen. Åtgärderna bör komplettera stödsystemet för den gemensamma jordbrukspolitiken och vidta åtgärder utanför CAP. Huvudsyftet är att ta hänsyn till de olika behoven i olika jordbruksområden och hitta de lämpligaste lösningarna för dem. Det är också viktigt att utöka försöksytan för att få verkliga resultat när det gäller effektiviteten. Införandet av hållbara metoder stöds genom rådgivning.

Under milda och regniga vintrar sköljs gödsel som sprids på hösten bort från åkrarna och ut i vattendragen, så man bör prova att avstå från att sprida höstgödsel på åkrar som inte sås på hösten. Växttäcket vintertid bör å sin sida utvidgas till att omfatta åtminstone alla de fält som gödslas på hösten. Markförbättringstekniker används för att upprätthålla markens kondition och dess förmåga att binda näringsämnen. Åtgärderna kommer särskilt att inriktas på de mest belastade och erosionskänsliga åkerskiftena.

Man anpassar sig till klimatförändringarna och hanterar avrinning av näringsämnen genom vattenförvaltningen. Naturbaserade metoder är att föredra när det gäller vattenförvaltning inom jordbruket. Man övergår från torrläggning av åkrar till naturenlig grundtorrläggning och i mån av möjlighet till exempelvis reglerad dränering.

7. Vi tar för Skärgårdshavet och dess avrinningsområde fram ett öppet uppföljnings- och övervakningssystem som använder uppgifter om näringsläckage och näringsbelastning.

Skärgårdshavet är ett av de havsområden i Östersjön som är i sämst skick och dess avrinningsområde finns med på Östersjökommissionens lista över de värsta belastarna. Det är på väg att förändras. Med hjälp av omfattande forskningsdata kan man planera och styra in de bästa praktiska metoderna för hantering av näringsämnen.

Hanteringen av kedjan för näringsämnenas rörlighet som helhet kräver samlad information om bland annat jordmånen, näringshalten i marken, bearbetnings- och gödslingstekniker, odlingsmetoder, näringshalter, vattenhushållning och andra faktorer som påverkar cirkulationen av näringsämnen. Särskilt uppföljningen av den diffusa belastningen bör effektiviseras både i avrinningsområdet och i skärgården.

Betydelsen av öppna data i utvecklingen av nya lösningar är betydande och möjliggör ett omfattande samarbete för att lösa Östersjöns centrala miljöproblem. I samarbetet bör jordbrukarna, MTK, ProAgria, högskolorna, forskningsinstituten, företagen, kommunerna, JSM, MM och NTM-centralerna delta. Ett internationellt perspektiv och samarbete är en viktig del av ett framgångsrikt samarbete.

8. Vi skapar ett starkt varumärke för livsmedel som producerats med miljöansvar i Egentliga Finland.

Livsmedelskedjan har på många sätt en viktig roll i Egentliga Finland: Den är en stor arbetsgivare och en attraktionsfaktor för turismen och den ger upphov till nya innovationer. Vårt landskap är det som till antalet har flest livsmedelsföretag som förädlar livsmedel i Finland samt den mest omfattande kompetensen inom odling av olika växtarter. Livsmedelskedjan har många olika miljökonsekvenser, men också många möjligheter till en lösning. Klimatkrisen och förlusten av biologisk mångfald kräver åtgärder för att förnya det globala livsmedelssystemet och stärka den lokala anpassningsförmågan.

Lokalisering och identifiering av styrkor hos och områden som kan förbättras när det gäller miljöansvaret i den nuvarande livsmedelskedjan har identifierats som en av de viktigaste nycklarna till lösningen. Matmedvetenhet och en förändrad matkultur återspeglas på tallrikarna både i hushållen och den offentliga sektorn. Livsmedelskedjan i Egentliga Finland har redan nu styrkor när det gäller miljöansvar. Genom att betona dessa kan man få ny livskraft i och starkare samarbetsnätverk, både nationellt och internationellt, för livsmedelskedjan i Egentliga Finland. Varumärket för miljömässigt ansvarsfulla livsmedel och exempelvis den ursprungs- och kvalitetsmärkning som är under beredning främjar på ett flerdimensionellt sätt landskapets hållbara utveckling och förbättrar verksamhetsförutsättningarna för etisk och ekologisk livsmedelsproduktion.

9. Vi ökar tillvaratagandet av jordbrukets flöden i bioanläggningar samt bearbetningen av gödsel, och arbetar för att en blandningsskyldighet ska införas.

Användningen av materialflöden från jordbruket har stor potential, både när det gäller användning av näringsämnen och energiproduktion. Geografiskt sett finns det på vissa håll i Egentliga Finland, särskilt inom jordbruket, för mycket gödsel, vilket innebär att det miljömässigt mest hållbara är att bearbeta och utnyttja det i områden där det är brist på gödsel. Förutom gödsel har halm och vass identifierats som potentiella råvaror. För att utnyttja strömmarna krävs dock effektiv logistik och ibland centraliserat och ibland lokalt utnyttjande. Genom att utnyttja materialflödena kan man skapa nya näringar på landsbygden samt förbättra lönsamheten och energisjälvförsörjningen hos aktörerna inom jordbruket.

Genom att öka blandningsskyldigheten ökar efterfrågan och lönsamheten för produktion av bränslen som lämpar sig för användning i trafiken. När det gäller biogasproduktion, främjande av näringskretsloppet och energisjälvförsörjning finns det redan goda exempel i landskapet i Nystadsregionen. I industriell skala möjliggör kondensering av biogas produktionen av en produkt med högre värde som ytterligare ökar lönsamheten.

Mål 4: Städer och landsbygdsområden verkar jämsides på ett balanserat sätt och utvecklas utgående från sina respektive förutsättningar.

10. Vi gör Egentliga Finland till en föregångare inom multilokalitet, ett landskap där det finns god tillgång till digitala förbindelser och mobilitetsförbindelser.

Begreppet multilokalitet har hamnat i fokus i kölvattnet av coronapandemin och det ökade behovet av distansarbete. Med multilokalitet avses traditionellt att människor bor och arbetar på flera olika ställen. I Egentliga Finland har det visserligen alltid varit vanligt att vara stugägare, att ha en "andrahandsbostad".

Förutom det traditionella stuglivet handlar dock multilokalitet också om att människor inte bara tillbringar tid i sina fritidshus utan också är aktiva där och arbetar därifrån. Multilokala personer arbetar på distans, är aktiva i sin "andra kommun", använder de offentliga tjänsterna där, utövar inflytande lokalt och deltar i olika aktiviteter som exempelvis kulturaktiviteter.

Multilokalitet begränsar sig inte heller enbart till traditionella sommarstugor som folk till största delen är ägare av, utan kan även bygga på kortare besök i exempelvis hyrda stugor, på hotell eller på andra ställen där man har teknisk (i synnerhet digital) beredskap för distansarbete eller distansstudier och där personen regelbundet tillbringar tid och strävar efter att vara aktiv.

Multilokalitet har en central betydelse för utvecklingen i Egentliga Finland och i att upprätthålla en positiv interaktion mellan stad och landsbygd. Våra skärgårdsområden är också föregångare

inom multilokalitet. Men för att göra multilokalitet till verklighet behöver vi bland annat effektiva trafik- och datakommunikationsförbindelser samt påverkansmöjligheter. På arbetsplatserna kräver detta en förändring av organisationskulturen och utveckling av hybridarbetsmetoder. För kommunerna innebär multilokalitet utmaningar i dimensioneringen av serviceutbudet, eftersom behoven hos multilokala personer överraskande kan belasta kommunens resurser.

Mål 5: Smidiga mobilitetslösningar främjar en fungerande och hållbar vardag i hela landskapet.

11. Vi utvecklar ett kollektivtrafiksystem som omfattar hela landskapet och som består av regionala lösningar och knutpunkter för olika trafikformer.

Att starta lokal tågtrafik på landskapsnivå som motsvarar kommunernas behov av utveckling och mobilitet, ger en bra plattform och möjliggör arbete med att utveckla resekedjor som bygger på hållbara färd sätt.

För att återuppliva lokaltågtrafiken som använder bannätet i Egentliga Finland krävs det att knutpunkterna längs banan utvecklas så att miljöerna främjar färd sätt som är kompatibla med kollektivtrafiken, såsom gång och cykling, samt regionala kollektivtrafiksystem även på andra platser än i Åboregionen. Det regionala kollektivtrafiksystemet måste utvecklas inte bara med traditionell busstrafik, utan också med trafik med anropsstyrda bussar eller taxitjänster i områden där befolkningstätheten ännu inte medger frekvent busstrafik. Samordningen av den lokala järnvägstrafiken och mobiliteten över gränserna och trafiksystemet måste beaktas.

Avstånden är korta vid knutpunkterna i landskapet, vilket är en stor fördel när man överväger att i större utsträckning cykla och gå i vardagen. De tidsmässiga avstånden är överkomliga även när man förflyttar sig med muskelkraft när man satsar på samordning av och tillgänglighet för olika färdmedel. Målet och trumfkortet för den lokala järnvägstrafiken i Egentliga Finland i framtiden är att vara en föregångare i samordningen av de regionala cykelnätverken och järnvägstrafiken i landskapet samt när det gäller möjligheterna att transportera cyklar med tågen. I framtidens Egentliga Finland är det möjligt, säkert, snabbt och enkelt att göra en arbetsresa från Kannontie i Vemo till Raadelmaa i S:t Karins och tillbaka genom att kombinera cykel-tåg.

12. Vi främjar och testar nya hållbara färd sätt, samt logistiklösningar.

För att halvera utsläppen från trafiken måste vi börja använda befintliga lösningar och även experimentera djärvt med nya innovationer och trender, exempelvis genom att främja elektriska mobiliteten och potentialen hos biogas. Lösningar som minskar utsläppen bidrar ofta också till en säker, behaglig och smidig trafikmiljö.

Tanken om transport och mobilitet som en tjänst sätter resenären i centrum. I Egentliga Finland är en särskild utmaning bland annat fritidsbostäderna, som är fler här än i något annat landskap i Finland. Det behövs nya sätt att betjäna invånarna och dem som reser till landskapet utan bil eller kör så lite som möjligt. Även de ekonomiska regionerna har särdrag som leder till att samma lösningar inte fungerar överallt.

Utsläppen från transporter kan påverkas inte bara genom att övergå till färdmedel med lägre utsläpp, utan också genom att optimera transportruterna och förbättra logistiktjänsterna och deras tidsenlighet med hjälp av digitala lösningar. Enligt kommunikationsministeriet uppnås de största fördelarna med digitalisering av logistiken när det gäller utsläpp genom att påverka transportvolymerna och körprestationerna så att de minskar. Lösningar som påverkar transportmängderna är till exempel smarta och proaktiva beställningssystem. Dessutom kan man påverka körprestationerna i distributionskedjorna genom att använda paketautomater eller genom att inrätta avhämtningsställen, då användning av dessa har bedömts förkorta de genomsnittliga sträckorna.

13. Vi säkerställer att det går smidigt att färdas inom och från landskapet.

För att säkerställa att det går smidigt att färdas är det viktigt att säkerställa väg- och gatunätets skick, säkerställa bland annat att bygget av entimmeståget finansieras, att lokaltågtrafiken kommer i gång, samt att flygplatsens och hamnarnas funktion förstärks.

Den mångsidiga näringslivsstrukturen i Egentliga Finland behöver en smidig gods- och persontrafik såväl inom landskapet som nationellt och internationellt. Vagnätet behöver underhållas och flaskhalsarna i det nuvarande trafiksystemet och de ökade trafikvolymerna kräver att det förbättras. Med tanke på näringslivets konkurrenskraft måste den tunga trafikens smidighet tryggas genom nödvändiga utvecklingsprojekt. Den ökade persontrafiken skapar ett tryck på att utveckla kollektivtrafiken och göra den attraktiv. I Egentliga Finland finns det särskilda behov i skärgårdsområdena, där förbindelsefartygens, landsvägsfärjornas och broarnas funktion har en viktig roll.

Sammanlänkningsområdena av arbetsmarknadsområden och utvidgningen av pendlingsområdena sker på ett hållbart sätt i synnerhet på spåren. Entimmeståget och lokaltågtrafiken kompletterar varandra som resekedja för hållbar trafik och fungerar tillsammans med andra kollektivtrafiklösningar som inmatningstrafik till varandra. För att entimmeståget ska bli verklighet krävs det att nästa regering finansierar byggandet av det. Som en del av en smidig resekedja utvecklas hamnarnas och flygplatsens konkurrenskraft och förbindelser. Utvecklingsåtgärderna på väg- och spårförbindelserna och de internationella förbindelserna samt knutpunkterna – Åbo flygplats och hamnar – i den transeuropeiska kärnnätskorridoren TEN-T ska genomföras före 2030.

14. Vi förbättrar förutsättningarna och förbindelserna för cykeltrafik i hela landskapet.

Att främja cykling är en lösning på många av samhällets utmaningar: cykling är ett hållbart sätt att förflytta sig, det minskar utsläppen och ökar möjligheterna till fysisk aktivitet i vardagen, det är ett bra sätt att röra sig på för barn och ungdomar och det är också ett verktyg för trafikfostran.

När förbindelserna är smidiga väljs cykling allt oftare och året runt. Elcyklar och varucyklar blir vanligare och kan bli ett alternativ till bilen att räkna med. Förändringen kräver dock satsningar på infrastrukturen. Cykelvägarna ska förutom att de är effektiva även vara säkra och smidiga för alla som deltar i trafiken, och i trafikplaneringen ska man också ta hänsyn till bland annat den ökande hastigheten för elcyklarna samt utrymmesbehoven för olika cyklar.

Städer och kommuner kan stödja cykling bland sina medborgare och anställda genom riktlinjer och parkeringsbestämmelser. Både stora och små investeringar i infrastrukturen har stor betydelse: cykeltrafiken och andra parkeringsarrangemang med låsmöjligheter som gynnar cykeltrafiken, anslutningsparkering för andra färdmedel och serviceställen är lika viktiga som kvaliteten på cykelvägarna.

4.2. Ett landskap som präglas av gemenskap och som erbjuder välfärds möjligheter för alla

Mål 6: Vi identifierar och tar tillvara befolkningsgruppernas potential genom att stödja delaktighet och social välfärd.

15. Vi identifierar nya samarbets-, finansierings- och kommunikationsmetoder som kan användas för att främja det arbete som landskapets aktörer utför för att förbättra situationen för de befolkningsgrupper som har en svagare ställning, och exempelvis för att förebygga marginalisering.

Befolkningsgrupper som har en svagare ställning är grupper som av olika skäl har svårt att göra sin röst hörd, delta i eller påverka landskapets verksamhet. Det kan bero på exempelvis språk, mental eller fysisk funktionsförmåga eller till och med kulturella faktorer. Förändringen måste utgå från behoven så att varje grupp:s särskilda behov identifieras tillsammans med representanter för gruppen.

Marginalisering innebär att man hamnar utanför den samhälleliga gemenskapen och utsätts för social utslagning. Ofta är marginalisering också förknippat med social, ekonomisk och hälso-relaterad utslagning och ojämlikhet. Marginalisering är alltid en personlig tragedi, men den kan också i större utsträckning beröva en person den sociala tryggheten och stabiliteten, eftersom en marginaliserad person kan förlora förtroendet för samhället och dess företrädare. Av dessa orsaker måste även landskapet ingripa vid en utveckling som går mot marginalisering.

Utöver den offentliga sektorn och kommunerna tillhandahåller frivilligorganisationer, religiösa samfund och den privata sektorn i landskapet många olika typer av tjänster med målet att nå och ge stöd till befolkningsgrupper i svagare ställning. För att stärka landskapets aktörers arbete måste man hitta nya sätt att kanalisera finansieringen, effektivt samarbete och kommunikation. I all offentlig service ska man särskilt satsa på bemötandet av människor. På så sätt kan man undvika sådan marginalisering som uppstår på grund av att samhället sluter sig och människors livsutrymme krymper och den ensamhet som det leder till. Man bör fästa särskild uppmärksamhet vid barn och unga och vid att stärka deras framtidstro samt vid mångsidiga mentalvårdstjänster.

16. Vi bygger upp en effektiv integration: vi inkluderar invandrare i samhällelig verksamhet och stöder studier och sysselsättning.

Befolkningstillväxten i landskapet bygger till största delen på att antalet personer med ett främmande språk som modersmål har ökat. Invandring och internationalisering är viktiga resurser både för det civila samhället och näringslivet. Genom en effektiv och inkluderande integration kan invandrarnas kompetens och potential utnyttjas i ett välmående Egentliga Finland.

Integrationen bör stödjas genom samarbete mellan offentliga aktörer och organisationsfältet. Det är viktigt att erbjuda möjligheter till interaktion med det finska samhället genom att stödja projekt där inte bara kommuner och organisationer utan även invandrare och invandrarorganisationer har en aktiv roll i planeringen och genomförandet. Målet med arbetet måste vara att integrera alla familjemedlemmar. Integration bör ses som en dubbelriktad, ömsesidig förändringsprocess, både i samhället i stort och på arbetsplatsen i synnerhet. På så sätt förändras

samhället och arbetslivet förändras i takt med att befolkningen blir mer diversifierad och invandrarna skaffar sig de kunskaper och färdigheter som behövs i samhället och arbetslivet.

Förutom vägledning och deltagande måste man identifiera kompetens och satsa på kompetensutveckling. Det primära målet är att förbättra förutsättningarna för sysselsättning. Man söker fungerande metoder för hur företagen kan ge de anställda stöd i att anpassa sig till den lokala kulturen och arbetslivet. Tillsammans med kommunerna, arbets- och näringsbyråerna och läroanstalterna främjas möten mellan arbetsgivare och invandrare för att hitta och utbilda kompetent folk. I och med att man sysselsätter och utbildar personer med invandrarbakgrund blir näringslivet i Egentliga Finland alltmer mångsidigt och vi hittar nya styrkor på den internationella marknaden.

17. Vi bygger upp verksamhetsmodeller för delaktighet i Egentliga Finland, vilka stöder aktivt medborgarskap och samhällsanda.

Delaktighet är känslan som uppstår när en människa upplever sig vara en del av en gemenskap. Delaktighet uttrycks som ömsesidig uppskattning, jämlikhet och tilltro till förmågan att göra skillnad mellan medlemmarna i ett samfund. Delaktighet sker inte av sig självt, utan kräver gemensamma verksamhetssätt, öppenhet och handlingar. Den offentliga sektorn och kommunerna bör satsa på sitt eget delaktighetsarbete genom att bygga upp verksamhetsmodeller för olika situationer till exempel som en del av arbetet för att främja välfärden och i samarbete med organisationsfältet. Delaktighet kan också byggas upp med hjälp av digitala tjänster.

Om man blir framgångsrik i att stärka delaktigheten främjar det ett aktivt medborgarskap som förenar påverkan och agerande för det gemensamma bästa, men också ansvarstagande och delaktighet i hanteringen av gemensamma ärenden. Främjandet av ett aktivt medborgarskap tar hänsyn till alla befolkningsgruppers styrkor och utnyttjar dem oberoende av om de är innovativa kunskaper, livserfarenhet eller en internationell vision som en del av volontärverksamhet, fritidsintressen eller kommunal verksamhet. Det väsentliga är att verksamhetsmodellerna byggs upp tillsammans med olika befolkningsgrupper så att utvecklingsarbetet verkligen utgår från behoven. En aktiv medborgare stärker kommunens och Egentliga Finlands livskraft.

18. Vi betonar befolkningens mångspråkighet som en styrka och möjlighet i service, turism och företagsverksamhet.

Invånarnas välfärd uppstår genom att vi accepterar mångfald. Vi vill att alla i Egentliga Finland ska ha det bra oberoende av språk och bakgrund. Landskapets särskilda styrka är tvåspråkigheten och utnyttjandet av svenskspråkigheten, men med tanke på landskapets karaktär och befolkningen i allt högre grad också omfattande internationalitet och flerspråkighet.

Ett genuint och starkt utnyttjande av mångfalden bygger på en vilja och en attityd som aktörerna i regionen är fast beslutna att främja tillsammans. Vi behöver emellertid också tillräckliga resurser och vi behöver rikta in dem på ett smart sätt. Målet är att systematiskt skapa möjligheter att interagera, få undervisning, delta och påverka på det egna språket. Utöver det utökas möjligheterna till flerspråkiga möten. För landskapet och näringslivet är mångfald och flerspråkighet en rikedom och ett trumfkort för framgång också när det gäller att locka internationella studerande, kompetent arbetskraft och turister.

Mål 7: Ett tillgängligt och effektivt servicenätverk som bygger på identifierade behov fungerar som ett stöd i vardagen. Vi satsar på förebyggande stöd under hela livet.

19. Vi utreder behoven och möjligheterna avseende delaktighetsbaserad och förutseende planering av ett landskapsomfattande servicenätverk.

Egentliga Finlands kommunfält är mångsidigt och rikt: Kommunernas storlek och styrkor varierar stort. Många kommuner skulle kunna dra nytta av servicestrukturer som överskrider kommungränserna inom branscher som kräver specialkompetens. Här betraktas kommunens alla funktioner som tjänster, inte enbart funktioner som traditionellt räknas som tjänster.

Med hjälp av nya typer av samarbetsmodeller kan kommunerna ges möjlighet att dela ansvar inom olika teman och utveckla det ömsesidiga kunskapsutbytet utan att pruta på tjänsternas och verksamhetens kvalitet samt främja resurseffektiviteten. Det är viktigt att varje kommuns egna utgångspunkter och verksamhetsmiljö beaktas när modellerna utvecklas. Om befolkningstätheten tillåter kan kommunernas tekniska sektor åtminstone delvis ordnas i form av regionala samarbetsmodeller.

För att utveckla verksamhetsmodellerna behövs det planering av servicenätverk som engagerar kommunerna. Planeringen omfattar också samarbete med andra offentliga aktörer och tredje sektorn. I utredningen ska man kartlägga på vilka villkor kommunernas olika verksamheter kan ordnas som regionala beredningstjänster utan regionala beslutsorgan och/eller kommunsammanslagningar och vilka av kommunernas verksamheter som lämpar sig för detta.

20. Vi säkerställer genom samarbete mellan kommunerna och den tredje sektorn att både kommunala tjänster och tredje sektorns tjänster är en viktig och erkänd del av kommunernas serviceutbud.

En kommuns ekonomiska situation sätter ramarna för i vilken utsträckning kommunen kan tillhandahålla de tjänster den erbjuder sina invånare. Eftersom kommunen inte själv kan producera alla tjänster den behöver ska den möjliggöra tjänster som produceras av andra aktörer som en del av kommunens tjänsteutbud. Aktörer inom tredje sektorn, det vill säga olika organisationer och föreningar, har en viktig roll som tjänsteproducenter vars roll sannolikt kommer att vara större än i nuläget.

Utöver samarbetet mellan kommuner och organisationer är det viktigt att se till att de tjänster som organisationer och kommuner tillhandahåller också syns i de nya välfärdsområdena och att systematiskt bygga upp ett naturligt samarbete med välfärdsområdet.

För att stärka samarbetet kommer olika avtals- och partnerskapsmodeller och mallar att utvecklas, information kommer att delas och aktörer och nätverk kommer att sammanföras. Man är inte rädd för att söka efter och testa nya verksamhetssätt på vägen från organisationsunderstöd till ett interaktivt partnerskap med kommunen. Man uppmuntrar kommunerna att inleda en dialog med organisationerna, till exempel vid utformningen av tjänster som möjliggör deltagande i budgetarbetet. Det är viktigt att samråda med invånarna när man bygger tjänster. Dessutom stärks landskapets organisationsforums och landskapets organisationssektions ställning och roll som ett organ som stödjer och utvecklar samarbetet mellan kommuner och organisationer.

Mål 8: Den höga och mångsidiga kompetensen i landskapet kanaliseras till regionens välfärd. Vi värdesätter kontinuerligt lärande och livserfarenhet.

21. Vi säkerställer tillgång till kontinuerligt lärande ett bra arbetsliv och utveckling i arbetet samtidigt som vi ökar tillgången till kvalificerad arbetskraft.

Den tekniska utvecklingen förändrar arbetslivet och behoven av experter. Innehållet i många yrken och arbetsuppgifter förändras, en del av arbetsuppgifterna upphör att finnas, nya arbeten uppstår särskilt inom branscher som kräver hög kompetens och värderingen av det utförda arbetet bör stärkas och förhållandena och innehållet i anslutning till dessa arbetsuppgifter förbättras. Samtidigt förändrar omvälvningen i arbetslivet arbetsformerna. När man talar om kontinuerligt lärande ligger tyngdpunkten också på det föränderliga arbetslivet och de kompetensbehov det ger upphov till samt inläring under arbetslivet.

I centrum för kontinuerligt lärande står läroanstalternas arbetslivssamarbete i alla dess former. I Egentliga Finland man bra fart på arbetet, men det måste fortsätta. Förutsättningarna för kontinuerligt lärande kan stärkas genom att främja kontinuerligt lärande bland de som är i arbetslivet via webben med hjälp av den karriär- och studiehandledning som erbjuds och genom att utveckla arbetskraftsutbildningarna så att arbetslivet i högre grad än idag deltar i rekryteringen av studerande och studierna främst sker på arbetsplatserna. Enligt ett kompetensbaserat tänkande är målet att avlägga de examensdelar som arbetsplatserna kräver i stället för hela examina. Examensdelarna kan höra till olika examina och vara skraddarsydda för de lokala företagens behov. Kända arbetsplatser och arbetsintensiva studier motiverar vuxna studerande och arbetslivet får skraddarsydd kompetens.

Kontinuerligt lärande innefattar också upprätthållande av arbetsförmågan, bildning och välbefinnande, delaktighet i samhället och ett arbete i förändring. Med hjälp av det kan man bygga upp kontakter mellan utbildning på andra stadiet och högskoleutbildning samt utveckla handledningsverksamheten. Utbildning är betydelsefullt på många sätt både när det gäller kompetens och delaktighet. En arbetsmarknad som erkänner värdet av kontinuerligt lärande förhindrar också åldersdiskriminering, eftersom lärande inte bara är en rättighet och en möjlighet för unga, utan majoriteten av dem som utbildas är vuxna.

Kontinuerligt lärande och nya former av arbete skapar nya arbetsmöjligheter även för partiellt arbetsföra och svårsysselsatta, vars delaktighet i arbetslivet främjar deras välbefinnande och samtidigt en hållbar arbetskraftsbas i landskapet. Med tanke på tillgången på arbetskraft är det viktigt att arbetstagarna orkar med arbetet samt trivs i arbetet och ett förlängt arbetsliv.

22. Vi stärker och bygger upp fler direkta rekryteringskanaler och praktikmodeller mellan läroanstalterna och företagen.

Stödet till sysselsättning för nyutexaminerade ingår i den grundläggande verksamheten inom yrkesutbildning, yrkeshögskoleutbildning och universitetsutbildning i form av såväl högklassig handledning i rätt tid som olika vägar till sysselsättning. Eleverna förvärvar färdigheter genom olika pedagogiska metoder – till exempel genom lärande i arbete – som följs upp i deras personliga utvecklingsplaner. I praktiken kan man bygga kanaler till arbetslivet genom att sammanföra företag och högskolestuderande som söker en praktikplats eller en arbetsplats för att göra sitt examensarbete och genom att i större utsträckning än idag dra nytta av riktiga inlärmingsmiljöer i arbetslivet inom utbildningen på andra stadiet och på högskolenivå. Även lärande i arbete och utbildningsavtal för studerande på andra stadiet samt läroavtal liksom yrkeshögskolestudier för studerande till grundexamen med ytterligare handledning främjar övergången till arbetslivet. Att utveckla digital kompetens i enlighet med principerna för kontinuerligt lärande bidrar i hög grad till både ungas och vuxnas arbetslivsfärdigheter. När de branschspecifika utvecklingsbehoven framhåvs bör man också ge stöd till sysselsättningen för studerande som utexamineras som är generalister både inom den offentliga och den privata sektorn.

Lärande i arbete betonas i slutskedet av studierna, då de studerande ofta också ingår ett läroavtalsförhållande, särskilt på yrkessidan, och på så sätt slutför sin examen. Praktikmodeller och rekryteringskanaler bör utvecklas på olika håll i landskapet, eftersom detta är ett utmärkt sätt för företaget att säkerställa att personen engagerar sig i arbetsplatsen och landskapet. Man kan också ingå strategiska avtal med arbetsgivarna, varvid hela utbildningen är direkt inriktad på ett visst företag eller sysselsättning i en viss bransch.

23. Vi bygger upp ett ekosystem som främjar samarbete mellan läroanstalter och företag.

Ett ekosystem är ett nätverk av aktörer som är beroende av varandra och drar nytta av varandra och som bildats kring en viss bransch eller ett visst mål. Företagen och näringarna i Egentliga Finland behöver mångsidig kompetens, så det är naturligt och nödvändigt att utveckla samarbetet mellan läroanstalterna och företagen. Utgångspunkten för ekosystemtänkandet är att utveckla läroanstalternas servicestruktur på olika håll i landskapet. I dessa ekosystem har läroanstalterna möjlighet att fungera som utvecklingshubbar (som ett slags gemensam plats eller plattform) och som öppna test- och innovationsmiljöer. Målet kan till exempel vara att säkerställa tillgången på kompetent arbetskraft eller produktutveckling. För att lyckas krävs det att nätverkssamarbetet mellan utbildningsanordnarna och företagarna stärks.

Bra exempel är exempelvis de nya laboratoriemiljöerna på Åbo yrkeshögskola eller campusverksamheten på högskolorna i Egentliga Finland: Teknikcampus, Hälsocampus och Kulturcampus. Praktiska exempel på regionala ekosystem är olika multicampusmodeller och samarbete med yrkesläroanstalter på andra stadiet och det regionala arbetslivet.

Mål 9: Befolkningen mår bra. Den unika mångsidiga naturen, livsmiljön, den aktiva livsstilen, kulturen och kulturmiljön spelar en viktig roll när det gäller att främja invånarnas välfärd, lycka och hälsa.

24. Vi förbättrar kulturens sektorsövergripande tillgänglighet och stöder kommunernas förmåga och kunskaper när det gäller att producera, upphandla och möjliggöra kultur- och konsttjänster.

Kultur tillhör kommunens basservice: Kommunens lagstadgade uppgift är att anordna kulturverksamhet antingen själv eller i samarbete med andra. Kommunerna måste ha tillräckliga resurser för att anordna kulturverksamhet. Verksamheten i nätverk inom kultur och kreativa branscher samt samarbetet mellan kulturen, de kreativa branscherna och andra branscher på landskapsnivå bör stärkas. Bra metoder kan exempelvis vara att ge stöd till samordnade upphandlingar och inköp genom utbildning, stipendiekliniker för olika typer av projektansökningar eller tilläggsfinansiering och utbildning i resursfördelning.

Det är viktigt att göra det möjligt för kommuninvånarna att uppleva närproducerad konst och kultur och uppmuntra dessa. På så sätt förbättrar man också de lokala konstnärernas arbetsvillkor och bevarar konstens lokala särprägel.

Kulturtjänsterna måste också vara tillgängliga på lika villkor i olika områden i landskapet som en del av vardagen för invånare i alla åldrar. Konst och kultur kan göras till en del av invånarnas vardag och livsmiljö och i synnerhet tas till de befolkningsgrupper som inte annars kan ta del av den. Det är särskilt viktigt att stärka kulturpedagogiken för barn och unga genom att stödja kommunerna i införandet av planer för kulturpedagogik och småbarnspedagogik i skolorna samt öka jämlikheten i den grundläggande konstundervisningen för elever i alla åldrar.

25. Vi ökar kommunernas samarbete i fråga om utveckling av en helhet bestående av platser för friluftsliv, vandring och idrott och upprättar ett program på landskapsnivå för att stödja denna utveckling.

Användningen av friluftsleder och platser som används för rekreation och friluftsliv har ökat betydligt i hela Finland och även i Egentliga Finland. Dessa leder och platser har betydande effekter på användarnas välbefinnande och hälsa, men de bygger också upp en trivsam livsmiljö och förbättrar livsmiljön. Historiska och kulturella leder och exempelvis pilgrimsleder kompletterar lederna i landskapet med tanke på såväl vardagsfriluftslivets som turismens behov. De flesta platser ägs eller förvaltas av kommunerna och underhålls ofta inte bara av kommunerna utan även av lokala föreningar.

Friluftsentusiaster och vandrare följer inte kommungränserna, utan hittar rutter och platser som är meningsfulla för dem. Ett ökat samarbete mellan kommunerna är därför särskilt viktigt för att se till att rekreations- och friluftslederna verkligen blir sammanlänkade, kontinuerliga enheter som på ett så enkelt sätt som möjligt erbjuder besökarna att njuta av friluftslivet. Målet med landskapsprogrammet är bland annat att skapa standardiserad information om olika leder och platser, definiera utvecklings- och förbättringsobjekt, aktörer med central anknytning till temat samt skapa uppföljningsindikatorer för såväl välfärds- och hälsoeffekterna som besökarantalet.

26. Vi stöder kommunernas insatser för att främja välmående och hälsa, vilka syftar till att i högre grad än tidigare integrera hälsosamma levnadssätt, liksom välmåendeeffekterna av kultur, natur och livsmiljö, i invånarnas liv.

Att vistas och röra sig i naturen ökar bevisligen människors välbefinnande och hälsa och minskar stressen. Konst och kultur är viktigt för välbefinnandet, men också för behandling och rehabilitering av olika sjukdomar och för att minska ensamhet. En hälsosam livsstil – vila, motion och mat – hjälper människor att hålla sig i form och njuta av livet och förebygger sjukdomar.

Egentliga Finland har alla förutsättningar för att i stor utsträckning utnyttja välfärdseffekterna av kulturen, naturen, livsmiljön och kulturmiljön. Det är viktigt att i högre grad än tidigare erkänna deras inverkan på människors välfärd, inte bara på strategisk nivå utan också på åtgärdsnivå på kommunal nivå och på landskapsnivå. Vi experimenterar djärvt med nya idéer, exempelvis kultur-recept, kulturenämnd och Kaikukortet.

Livsstilsrådgivningen i landskapet stärks och invånarna i Egentliga Finland uppmuntras att äta hälsosam närmad. Genom att följa näringsrekommendationerna och informera om dem ökar vi välbefinnandet och går i riktning mot klimatvänliga lösningar. Vi underhåller och utvecklar ett brett utbud av idrottsanläggningar i hela landskapet, genom att till exempel dra nytta av expertisen om hälsofrämjande arbete vid kompetenscentret för motion och idrott för barn och unga (Lasten ja nuorten liikunnan osaamiskeskus). Vi värnar om det lokala landskapets mångfald och möjligheterna att använda det för rekreation. Vi utvecklar rekreationslederna samt nätverket av grön- och skyddsområden. God praxis för främjande av välfärd och hälsa delas mellan kommunerna. Vi utnyttjar i högre grad insamlade uppgifter (exempelvis TEAviisari) i kommunernas välfärdsplanering och i exempelvis i utarbetandet av planer för kulturell välfärd. Dessutom bör man ta hänsyn till betydelsen av livslångt lärande och i synnerhet det fria bildningsarbetet i främjandet av välfärden.

4.3. Ett landskap som bygger på att arbeta tillsammans och fatta välgrundade beslut

Mål 10: En föregångarposition i nätverkssamarbetet skapar en kontinuerlig växelverkan mellan sektorer och stärker utvecklingsvänligheten och anpassningsförmågan.

27. Vi ökar kunskandet inom nätverksledning och gör Egentliga Finlands partnerskapsforum till en helhet av nätverk och målinriktad gemensam utveckling som landskapets organisationer aktivt skapar tillsammans.

För att stärka effekten av Egentliga Finlands partnerskapsforum, som genomför landskapsprogrammet, samlas en grupp nyckelaktörer kring forumet som tillsammans utvecklar i synnerhet partnerskapsmodellen och -strukturerna för kommunikationen. Målet är att partnerskapskommunikationen i landskapet ska ha tillgång till de kunskapsresurser den behöver och att partnerskapsforumet och dess nätverk ska vara kända i landskapets utvecklarorganisationer.

Med hjälp av gemensam utveckling handlar deltagande i nätverk inte bara om delaktighet och kommunikation, utan också samskapande. Då är användaren en aktiv del av utvecklingen av verksamheten, projekten och de gemensamma satsningarna. Det gemensamma arbetet stärker också landskapets utvecklingsvänlighet, flexibilitet i att förändras och attraktionskraft. Målet är öppna möten med låg tröskel, processer och gemensamma projekt som aktörerna lätt kan delta i inom såväl den offentliga som den privata sektorn liksom tredje sektorn och forskningssektorn.

Mål 11: Invånarna har grundläggande kunskaper och färdigheter inom effektivt medborgarskap. Kommunikationen är klar, tydlig och tillgänglig och invånarna kan tryggt lita på samarbetet.

28. I samarbete med bland annat läroanstalter inom det fria bildningsarbetet börjar vi använda konkreta metoder och modeller för att öka det aktiva medborgarskapet och utveckla debatten.

Alla invånare i landskapet måste ha möjlighet att påverka och bli hörda. Goda grundläggande kunskaper och färdigheter sänker tröskeln att delta, vilket i sin tur ökar välbefinnandet. Var och en av oss kan lära sig att delta aktivt, men vi behöver både utbildning och kommunikation om olika möjligheter, särskilt bland de yngre åldersgrupperna. Den samhälleliga aktiviteten bland unga i Egentliga Finland stöds till exempel genom verksamheten vid Egentliga Finlands påverkarskola.

Metoder för säkerställa att invånarna har tillräcklig kunskap kan vara exempelvis olika former av samhällsundervisning och skolbesök, exempelvis genom att utvidga Valonias modell Kirittäjä. Utöver diskussionen på landskapsnivå är det bra att beakta nationella, internationella och EU-relaterade teman, och de behandlas redan på etablerade internationella evenemang. Det viktigaste är att hitta de kommunikationssätt och kanaler genom vilka man på bästa sätt kan nå invånarna både när det gäller utbildning och möjligheter att påverka. Olika befintliga utrymmen, exempelvis bibliotek, beaktas och används på ett mångsidigt sätt.

Arbetet kräver samarbete mellan olika aktörer i regionen, exempelvis den offentliga sektorn, frivilligorganisationer och den privata sektorn. Medborgarinstitut, kurser på folkhögskolor och sommaruniversitet, volontärprojekt, historiska undersökningar, kartläggningar eller olika talkon som invånarna ombeds delta i spelar en viktig roll.

29. Vi förbättrar genom tjänstedesign i synnerhet den offentliga sektorns kunnande när det gäller att producera tillgänglig digital information på klarspråk.

Tjänstedesign innebär att utveckla och utforma tjänster på ett användarorienterat sätt, ur användarens synvinkel och helst tillsammans med användaren.

För att det ska vara enkelt och attraktivt för invånarna i landskapet att delta i utvecklingen av landskapets gemensamma angelägenheter måste man inom den offentliga sektorn även fortsättningsvis fästa särskild uppmärksamhet vid att kommunikationen, det vill säga det språk som används, är tydlig och kommunikationskanalerna är tillgängliga. Information om ärenden som är under beredning ska ges i ett tillräckligt tidigt skede och där invånarna befinner sig. Det är också viktigt att identifiera olika användargrupper och deras olika behov. Att förena landskapets offentliga organisationers krafter när det gäller servicedesign och kunskaper om tillgänglighet genom olika utbildningar kan vara en del av lösningen.

Mål 12: Alla får delta och diskussioner bygger upp sammanhållningen. När beredningen sker i samråd med det civila samhället blir växelverkan och påverkan en del av vardagen.

30. Vi stärker interaktionsförmågan inom den offentliga sektorn och genomför försök som stöder aktivitetsdemokrati även med hänsyn till säsonsboende.

I en aktivitetsdemokrati identifieras medborgarnas växande kompetens och vilja att påverka. Medborgarna ges möjlighet och tillåtelse att delta i planeringen och genomförandet av gemensamma angelägenheter antingen direkt eller via olika föreningar eller organisationer.

I temana för arbetet med landskapsprogrammet är aktörernas ömsesidiga beroende starkt och för att lyckas krävs gemensamma krafter. I fleråriga multidisciplinära processer har samverkan och kunskaper om verksamhetsmodellerna för det en central roll. Det handlar inte bara om att delta, utan om att samarbeta och förhandla med bland annat den privata sektorn och frivilligorganisationer. Det kräver nya interaktiva färdigheter och transparens i förberedelserna, särskilt från aktörer från den offentliga sektorn.

Experiment som kan stödja aktivitetsdemokrati i praktiken är olika parlament, forum, digitala miniomröstningar och deltagande i budgetarbetet. I dessa processer måste man i allt högre grad ta hänsyn till säsonsboende som målgrupp, som särskilt i Egentliga Finlands skärgårdsområdet är en betydande resurs för området, men som också medför behov. Dessutom är det viktigt att identifiera de befintliga bristerna i delaktigheten, de befolkningsgrupper som inte är med, och ordna kanaler för deltagande med låg tröskel för att uppmuntra och möjliggöra delaktighet.

Mål 13: Utvecklingen i landskapet stöds av en modern och transparent informationspraxis. Nödvändig information produceras i rätt tid och i rätt form, så att den är öppet tillgänglig på informationsplattformarna.

31. Vi delar öppen information och satsar på tillvaratagande av den, förbättrar kompatibiliteten mellan data och gynnar lösningar med öppen källkod.

Information och utnyttjande av den är kärnan i ett digitaliserat samhälle. Fri tillgång till information är grunden för ett fungerande digitalt samhälle. Förutom öppenhet är det viktigt att utveckla kompatibiliteten mellan data och gränssnitten för deras distribution. Det gör det enkelt att kombinera data från olika källor, vilket ökar användbarheten för och värdet av öppna data i affärsverksamhet och beslutsfattande.

I främjandet av informationens kompatibilitet är samarbetet mellan dataproducenterna mycket viktigt. Man måste kunna hitta de mest fungerande förfarandena för att öppna data och komma överens om gemensamma datamodeller och användning av internationella standarder. Här har samordning på nationell nivå och EU-nivå och projektet för utnyttjande och öppnande av information som startats i Finland och verkställandet av resultaten av det på ministerierna och i kommunerna en nyckelroll. Centrala aktörer i genomförandet av åtgärden i Egentliga Finland är Åbo stad och Lounaistieto med tillhörande nätverk.

32. Vi berättar på ett lättfattligt sätt om beredningen av beslut och om motiveringarna till besluten.

De formella kraven på en administrativ text gör den ibland svår att förstå. Om man ändå vill öppna upp beslutsfattandet och motiveringarna till det i en form som betjänar invånarna på ett bredare plan, måste man parallellt med det gå ut med kommunikation med ett tydligare språk.

I praktiken behövs det i utvecklingsarbetet och förvaltningen kunskaper om hur man skapar tydlig och begriplig kommunikation om bakgrunden till och olika stadier i de ärenden som bereds. Öppen kommunikation i olika stadier och även att vara öppen med motiveringarna bakom beslutsfattandet gör deltagandet mer förutsägbart, tillförlitligt och meningsfullt. Skulle det vara möjligt att utveckla en modell i landskapet där olika aktörer förbinder sig till ett gemensamt mål om öppen kommunikation i beslutsfattandet?

4.4. Ett tillväxtorienterat digitalt landskap som förutser förändringar

Mål 14: Högskolornas, företagens och den offentliga sektorns gemensamma utvecklingsbollar tar fram toppprodukter, -tjänster och -innehåll, som stärker landskapets livskraft.

33. Vi upprättar en vägkarta för forskning, utveckling och innovation i landskapet, för att föra samman företag, högskolor och den offentliga sektorn.

Egentliga Finlands konkurrenskraft och välfärd bygger på hållbar kompetens, forskning och innovationer som uppstår som ett resultat av ett sömlöst samarbete mellan flera olika aktörer på olika håll i landskapet. Syftet med färdplanen för forsknings-, utvecklings- och innovationsverksamheten är att skapa gemensamma riktlinjer för samarbete mellan företagen, högskolorna och andra utbildningsinstitutioner och forskningsinstitut i landskapet och skapa ett hållbart mervärde för regionens allmänna välfärd.

Med hjälp av FoUI-färdplanen vill man uppnå sammanslutningar och nätverk av företag, företagsnätverk, högskolor och den offentliga sektorn inom toppbranscher i hela landskapet, som strävar efter att göra näringslivsstrukturen mer mångsidig och stärka produktivitetsutvecklingen. Det kräver också att man investerar i kompetens och utbildning i toppklass i olika delar av landskapet, för att möjliggöra forskning och innovation.

Universitet och andra utbildningsinstitutioner samt forskningsinstitut både i Egentliga Finland och i hela landet bör i stor utsträckning uppmuntras att interagera och delta i ambitiös gemensam verksamhet tillsammans med dem som drar nytta av forskningen. Aktörerna måste kunna dra nytta av europeisk och internationell FoUI-finansiering, både i och utanför Europa, och ansluta sig till internationella FoUI-nätverk. I spetsen för arbetet med färdplanen finns fokusområdena i landskapets strategi för smart specialisering, men infallsvinkeln är större än så. Genomförandet av färdplanen är en fortlöpande process som garanterar ett nära samspel mellan de berörda aktörerna.

34. Vi bygger upp testplattformar för lovande nya idéer och innovationer, särskilt inom läkemedels- och hälsoteknologi, den blå ekonomin samt livsmedelskedjor.

Testverksamheten handlar om innovation, utveckling och testning av tjänster och produkter inom olika branscher i rätt verksamhetsmiljö. I landskapet kan exempelvis kommunerna möjliggöra fysiska eller virtuella (digitala) test för företag och forsknings- och utvecklingsbolag inom sina områden och uppmuntra dem. Testplattformarna kan eventuellt också omfatta utbildning som är särskilt utformad för en viss grupp. Testverksamheten är en viktig del av innovationsarbetet – liksom idén om att prova saker snabbt och inte vara rädd för att misslyckas.

I Egentliga Finland behöver i synnerhet våra starka sektorer läkemedels- och hälsoteknologi, den blå ekonomin (och i synnerhet sjöfartsindustrin), den förnybara industrin och livsmedelskedjorna olika slags testplattformar och -samarbete. Genom test kan man få innovationer som uppfyller såväl de tekniska som de servicerelaterade eller sociala behov. Bra samarbetspartner i testverksamheten är bland annat kluster som redan finns inom branscherna. En lyckad testverksamhet skapar nytt: den lockar nya innovatörer, forskning och affärsverksamhet till landskapet. Testverksamheten stärker också samarbetet mellan kommunerna och företagen, vilket är ett viktigt element i landskapets och kommunernas arbete med livskraft.

Mål 15: Det högproduktiva arbetet och företagandet ökar i hela landskapet, med hjälp av bland annat digitala tjänster, infrastruktur och stark digital kompetens.

35. Vi utreder kommunernas digitala mognad och hjälper företagen och kommunerna att identifiera digitaliseringsmöjligheter och utveckla sin digitala skicklighet.

Kunskap och digitala processer står i centrum för organisationernas framgång. Digital teknik förändrar hela tiden våra kommunikationssätt och hur vi lever och arbetar. I och med coronapandemin har behovet av att påskynda Europas digitala övergång blivit uppenbart. Även om digitaliseringen alltså borde ha en betydande roll i kommunernas och de flesta företags strategier, finns det betydande skillnader i olika organisationers digitala beredskap.

Med tanke på landskapets utveckling är det viktigt att jämna ut skillnaderna i digital beredskap och ge stöd till organisationer som ligger efter i utvecklingen av digital skicklighet. Bedömningen av den digitala mognaden skulle kunna göras ur ett fräscht och kompletterande perspektiv med hjälp av exempelvis unga, eftersom de unga enligt VTT:s undersökningen upplever att digitaliseringen gör deras arbete intressantare.

36. Vi gör Egentliga Finland till landets mest företagsvänliga landskap: företag bjuds in att delta i utvecklingsåtgärder och vi stöder samarbete mellan företag, kommuner och utvecklingsbolag.

Många kommuner i Egentliga Finland har klarat sig utmärkt i nationella jämförelser som mäter företagsvänligheten i kommunerna. Det skapar en bra grund för att göra Egentliga Finland till landets mest företagervänliga landskap. Företagsvänligheten ökar kommunernas livskraft, samhällets anpassningsförmåga även i utmanande situationer och därigenom invånarnas välbefinnande.

Kommuner av olika storlek och i olika ekonomiska regioner har sina egna utmaningar när det gäller att skapa företagsvänlighet. I Egentliga Finland finns det bra verksamhetsmodeller som anses fungera på olika håll i landskapet. De regionala utvecklingsbolagen har en stark roll i att sprida bra modeller. Utvecklingsbolagen samt Egentliga Finlands Företagare och Handelskammaren förmedlar också företagarnas och företagens behov och önskemål till kommunerna. Genom att företagen involveras i utvecklingsåtgärderna för verksamhetsmiljön får man värdefull information om åtgärder som gör deras vardag smidigare och samtidigt kan man erbjuda konkreta fördelar för att öka företagets konkurrenskraft. Det centrala innehållet i samarbetet handlar om att förbättra tillgången på kompetent arbetskraft och även om att stärka den arbetsrelaterade invandringen och förutsättningarna för den. Framgångsrika ägarbyten möjliggör entreprenörskap och kontinuitet i företagsverksamheten.

Mål 16: Ekonomin och näringarna växer och vi når framgång på den globala marknaden genom att vara ett internationellt och öppet landskap.

37. Vi gör landskapets näringar och kompetensområden kända i internationella medier och på internationella arenor.

Landskapets internationella synlighet och framgång kräver en djärv och strategisk plan, resurser och att man väljer att målmedvetet fokusera på vissa fokusområden. Det är i högsta grad en långsiktig satsning som kräver samarbete mellan såväl offentliga aktörer som företagsvärlden. Landskapet har redan nu en stark roll när det gäller att uppmuntra den typen av samarbete, som bygger på dess egen historia av strukturuomvandling och utifrån exempelvis Talent Boost-samarbetet, som leds av Turku Business Region, är det bra att vidareutveckla det.

Egentliga Finland är internationellt aktivt och framgångsrikt inom många teman och branscher. En stark kommunikation på landskapsnivå är en viktig del av att öka kännedomen om landskapet och bland annat bygga upp landskapsbilden. Om man gör landskapets näringar och kunskap kända på utvalda internationella arenor är det också lättare att locka internationella samarbetspartner, företag och experter framöver. Samtidigt stödjer och uppmuntrar man experternas regionala rörlighet även inom landet.

38. Vi skapar ett koncept som tjänar företag som siktar på internationell tillväxt: ett koncept som kombinerar nätverkande, coaching och offentliga Team Finland-tjänster.

Med hjälp av konceptet strävar man efter att aktivera potentiella exportföretag till offentliga tjänster och utnyttja företagsgruppernas synergier i utvecklingen av internationaliseringsberedskapen. Företagen erbjuds fortbildning, sparring och nätverksbyggande mellan företagen samt med experter på internationalisering.

Flera av landskapets spetskluster har ett betydande samarbete mellan företag och forskningsorganisationer som resulterar i nya produkter. Med hjälp av nätverken kan man bilda mer omfattande företagsgrupper som siktar på internationalisering och som är mer konkurrenskraftiga än enskilda företag på den internationella marknaden. Fortbildning behövs till exempel för att utnyttja digitala plattformar, eftersom användningen av dem i och med pandemin delvis kommer att ersätta fysiska möten och deltagande på mässor.

Tjänsterna riktar sig särskilt till små och medelstora företag. Trots sin övriga potential är de ofta för små för att konkurrera på den internationella marknaden ensamma, till skillnad från stora företag som själva har kompetens och resurser för att främja internationalisering.

Mål 17: Landskapet attraherar allt fler experter, både nationellt och internationellt.

39. Vi stöder anammandet av en platsoberoende rekryteringskultur och undanröjer hindren för platsoberoende arbete.

Digitaliseringen har medfört nya möjligheter för företagens och organisationernas verksamhet och för personalens placering. Den förändring i verksamhetskulturen som det medför är en möjlighet att förbättra landskapets dragningskraft och hållkraft i synnerhet när det gäller dem som innehar experttjänster. Platsoberoende och distansarbete ger också nya möjligheter att utnyttja potentialen hos personer med funktionshinder och långtidssjukdomar, när mobilitet inte är en förutsättning för arbete.

Till följd av coronapandemin ökade distansarbetet betydligt och visade sig vara ett lämpligt sätt för många att arbeta. Undantagsförhållandena gav i synnerhet expertorganisationernas arbetsgivare och arbetsgemenskaper möjlighet att öva på distans- och hybridarbetssätt, vilket ledde till att man märkte att kvaliteten på arbetet vid distansarbete till och med kan vara bättre än i en delad fysisk arbetsmiljö. Man förhåller sig till arbetsmiljön på ett nytt sätt, friare.

Platsoberoende rekrytering innebär att arbetet inte är bundet till en plats. Platsoberoende främjar också målen för multilokalitet och kan i synnerhet vara en möjlighet att locka nationella och internationella experter i större utsträckning. För att stödja införandet av en platsoberoende rekryteringskultur behövs det förståelse för det nya arbetssättet och de behov, möjligheter och villkor som det medför. Det behövs också effektiva kanaler för att nå experter.

Främjandet av en platsoberoende rekryteringskultur och företagande sker genom att man bygger upp en öppen rekryteringspolicy, med en anonym rekryteringspraxis som bygger på kompetens. På så sätt utnyttjas inte bara hela den nationella utan också den internationella kunskapspotentialen i Egentliga Finland.

40. Vi förutser kompetensbehoven inom spetssektorerna och utvecklar tillgången på kvalificerad arbetskraft.

Prognostisering av de regionala kompetens- och utbildningsbehoven tillsammans med den nationella prognostiseringen utgör grunden för framtidsarbetet för kompetensbehoven inom Egentliga Finlands spetsbranscher. I Egentliga Finland utgör prognostiseringsarbetet en helhet som består av prognostiseringen vid Ennakointiakatemia, läroanstalter och högskolor samt arbets- och näringsförvaltningen och som stöds med nationella prognostiseringsdata. Dess centrala mål är att göra de beräknade framtida kompetensbehoven till en del av planeringen av utbildningen.

Både befolkningstillväxten och behovet av kvalificerad arbetskraft inom näringslivet i regionen kräver ökad arbetskraftsinvandring i Egentliga Finland. Fokus bör ligga på sektorer som lider brist på arbetskraft och på specialister, studerande och forskare som är relevanta för FoUI-verksamhet och tillväxtsektorer. Rekryteringsprocessen för utländska experter är en helhet med många faser, där det förutom innehållsmässiga och tekniska frågor är viktigt med faktorer som har med introduktion, integration och trivsel att göra. Det behövs en tydlig väg för företagen att rekrytera internationella experter. Arbetsgivarna behöver också aktiveras för att anställa internationella studerande som studerar i Egentliga Finland, bland annat genom att göra högskolestuderandenas arbetspraktik och företagsprojekt mer kända.

När det gäller internationell rekrytering och kompetens- och arbetsrelaterad invandring är Egentliga Finland en del av den nationella verksamhetsmodellen. På nationell nivå är Business Finland och dess Talent Boost-program särskilt viktiga. Dessutom innehåller ekosystemavtalet mellan ANM, UKM och Åbo stad åtgärder i anslutning till arbetsrelaterad invandring.

41. Vi skapar omständigheter som främjar aktörers förankring i regionen. Vi kommunicerar nationellt och internationellt om de goda förutsättningarna för att leva och driva företag i Egentliga Finland: om servicen, arbets- och forskningsmiljön, tryggheten och den unika miljön.

Egentliga Finland erbjuder experter och företag utmärkta förutsättningar för ett gott liv och framgång. Landskapets fungerande välfärdstjänster, ren miljö, infrastruktur, utbildning, forskning, konst- och kulturfält samt innovativ teknologi är styrkor som Egentliga Finland kan använda för att konkurrera om utbildad arbetskraft. Samtidigt handlar det om en regional hållkraft som består av flera olika komponenter.

För att experter och invånare ska kunna fästa sig vid Egentliga Finland krävs det att man ser till att det finns goda förutsättningar för ett bra liv och informerar om det. Man kommunicerar kraftfullt inte bara om näringslivet i området, den unika miljön och säkerheten i vardagen, utan också om bildningstjänsterna, det fria bildningsarbetet och kulturarvet. Satsningar görs på etableringstjänster för nya invånare och information om tjänsterna. Finansiering kanaliseras förutom till kommunikation även till experimentella projekt och startupföretag, och man förhåller sig nyfiket positivt även till kreativa försök som överskrider sektorsgränserna. Man berättar brett om områdets nyfikenhet, aktivitet och mod, både nationellt och internationellt.

Mål 18: Landskapet utvecklas i samklang med naturen och med hänsyn till dess värden. Att stödja den biologiska mångfalden anses oundvikligt. Mångfalden stöds också genom digitalisering och ett förutseende förhållningssätt.

42. Vi tar i bruk och presenterar sätt att stärka den biologiska mångfalden genom företagens och kommunernas ansvars- och hållbarhetsmål.

Biologisk mångfald avser mångfalden av arter och gener i ekosystemen i världen eller i en viss naturtyp. Den biologiska mångfaldens betydelse för livet på jorden är obestridlig, och den är också central för all mänsklig verksamhet. Den biologiska mångfalden håller dock ständigt på att utarmas och de största orsakerna till detta är olika konsekvenser av mänsklig verksamhet.

Med en hållbar verksamhet hos företag och kommuner kan man uppnå betydande framsteg för att främja större mångfald i naturen. Invånarnas och konsumenternas beteende påverkar och skapar ett tryck att förändra verksamhetssätten så att de främjar mångfald. Företagens och kommunernas ansvarsfullhets- och hållbarhetsmål ska förstås såväl som en nödvändig del av affärsverksamheten och som ett incitament liksom ett rättesnöre för människors val av boende.

43. Vi gör Egentliga Finland till en föregångare inom hållbar turism.

Egentliga Finland är ett mångsidigt turistområde där naturobjekt, såsom Skärgårdshavet, skärgården och nationalparkerna samt stadsobjekt framhävs på samma gång. I dessa möts den lokala kulturen och stadskulturen, Finlands historia och landskapets mångsidiga matkultur. Egentliga Finland som föremål för skärgårds-, natur- och kulturturism uppmärksammar på bred front olika former av turism, såsom landsbygdsturism, cykel-, mat- och närturism samt hälso-, motions- och kulturturism.

Att säkerställa hållbar turism i hela landskapet är ett gemensamt mål för turistnäringen, vilket beskrivs i färdplanen för Egentliga Finland "Tillsammans för hållbar tillväxt och kompetens 2.0". Syftet med arbetet med vägkartan är bland annat att styra in verksamheten på företagen i området mot att använda de verksamhetssätt som en hållbar turism förutsätter samt att bland annat införa elektroniska distributionskanaler på ett heltäckande sätt. Utvecklingen av hållbar turism är ett gemensamt mål för företag, kommuner, invånare och regionala organisationer. Arbetet med färdplanen som helhet fokuserar på utvecklingen av hållbar turism, kunskapsledning och lösningar som bygger på digitalisering. Samtidigt utvecklas turismen utifrån invånarna.

44. Kommunerna, staten och markägarna vidtar tillsammans åtgärder för ökad biologisk mångfald, och grundar ett tillräckligt omfattande skydds- och grönstrukturnätverk.

Den mångsidiga naturen producerar tjänster som är livsviktiga för oss alla och som kallas för ekosystemtjänster. Till ekosystemtjänsterna hör bland annat sådant som är centralt för mänsklig verksamhet, såsom mat, pollinering, cirkulation av näringsämnen, tillgång till rent dricksvatten och bekämpning av översvämningar, råvaror, kolsänkor, ren inandningsluft, läkemedel samt rekreation och hälsa.

Bevarandet av den biologiska mångfalden och att förbättra naturens tillstånd bygger på ett tillräckligt omfattande och sammankopplat skydds- och grönstrukturnätverk. Utöver statens skyddsåtgärder är det nödvändigt att agera regionalt och lokalt. Mycket viktiga åtgärder är frivilliga skyddslösningar som utgår från markägarna och som finansieras genom bland annat programmen METSO och HELMI. Dessutom är det nödvändigt att kommunsektorn i högre grad än i nuläget deltar i värnandet om den biologiska mångfalden i sitt område. På kommunal nivå möjliggör en övergripande granskning av grönstrukturen i generalplanen en deltagande och öppen process i styrningen av kommunens markanvändning. Kommunens grönstruktur är en central del av utvecklingen av rekreations- och turismtemana samt av de välfärds- och hälso- vårdstjänster som miljön ger.

4.5. Flexibilitet när det gäller förändring

Syftet med landskapsprogrammet är att göra visioner till verklighet. Genomförandet kräver att landskapet är flexibelt när det gäller förändringar, vilket är en hörnsten i den regionala utvecklingen. Med flexibilitet avses regionens förmåga att anpassa sig till förändringar i verksamhetsmiljön. En motståndskraftig region är immun mot externa störningar, kan återhämta sig snabbt vid förändringar och dra nytta av förändringar genom att förnya sig, visa vägen och agera som innovatör och pionjär. Flexibilitet när det gäller förändringar kräver en aktiv och dynamisk förnyelse av regionen, som bland annat bygger på lärande och fungerande nätverk.

De grundläggande elementen i verktygslådan för flexibilitet när det gäller förändringar är förnyelse, förmåga till beredskap och att byta riktning. Ett område som är flexibelt när det gäller förändring har en förmåga till beredskap, till att återhämta sig och i synnerhet till att förnyas från en extern chock inom den regionala ekonomin samt förmåga att mobilisera resurser i en situation av förändring. Flexibilitet när det gäller förändring kan ses som proaktiv hantering av strukturella förändringar.

En mångsidig näringsstruktur och hög kompetensnivå främjar regionens flexibilitet när det gäller förändring, men en viktig förutsättning för regionens resiliensförmåga är att de funktionella strukturerna och samarbetsnätverken är tillräckligt utvecklade för att säkerställa förmågan att förutse, reagera och förnya sig. Partnerskap, förtroende mellan aktörerna och ett gott samarbetsklimat är förutsättningar för förmågan att snabbt förnya sig och därigenom för regionens flexibilitet när det gäller förändring.

Förutom de ekonomiska strukturförändringarna utmanas flexibiliteten när det gäller förändring av klimatförändringen och de ökade extrema väderfenomenen som den medför. Anpassningen till föränderliga klimatförhållanden är nödvändig oberoende av om begränsningsåtgärderna lyckas. Ett område som är flexibelt kan förbereda sig på de olika klimatscenariernas konsekvenser för områdets verksamhet. I synnerhet i samhällsplaneringen är det viktigt att ta hänsyn

till klimatförändringen både för att bekämpa förändringen och för att förbereda sig på dess konsekvenser. Förutom miljöförändringar utmanas regionens flexibilitet när det gäller förändring också av andra faktorer som hotar medborgarnas hälsa, såsom pandemier som coronaepidemin, samt politiska extrema tankar i samhället.

De grundläggande faktorerna för förändringsflexibiliteten i Egentliga Finland kan anses vara stark teknisk expertis, en mångsidig och tillväxtinriktad näringslivsverksamhet, ett logistiskt läge, ett ekosystem som utgörs av högskolor och yrkesutbildning på andra stadiet, socioekonomisk mångfald, områdets klimat- och tillväxtförhållanden och läge som en del av Finlands tillväxttriangel (Åbo-Tammerfors-Helsingfors). Starkare nätverk och utveckling av partnerskap mellan olika sektorer, utnyttjande av ny teknologi, digitalisering och cirkulär ekonomi samt en betydande potential bland studerande stärker ytterligare landskapets flexibilitet när det gäller förändring.

Svagheter i och hot mot flexibiliteten när det gäller förändring kan ses i form av brist på experter, invånarnas sociala isolering, utmaningar i den kommunala ekonomin, att företagets potential inte utnyttjas och delvis i utvecklingen av befolkningens åldersstruktur. Även hoten mot miljön och i synnerhet Skärgårdshavets tillstånd återspeglas i områdets flexibilitet när det gäller förändringar.

Flera av visionerna, målen och åtgärderna i Egentliga Finlands landskapsstrategi och -program har direkt eller indirekt som mål att öka landskapets flexibilitet när det gäller förändring. Det är också viktigt att landskapsprogrammets mål och åtgärder har utarbetats så att de möjliggör omvärdering och en ny inriktning, om situationen och förändringarna i verksamhetsmiljön kräver det.

5. Vi gör nytt – Egentliga Finlands strategi för smart specialisering

Strategin för smart specialisering fördjupar målen och åtgärderna i landskapsöversikten och landskapsprogrammet. Den tittar särskilt på de starka branscher som är specifika för landskapet som har mångsidig innovationsverksamhet och där man ser betydande potential som framtida tillväxtvägar.

Egentliga Finlands strategi för smart specialisering 2021–2027 förenas i synnerhet med visionerna i landskapsplanen, med vilka man strävar efter rena lösningar och innovationer samt tillväxt och digitalisering. När det gäller värderingar betonas nyfikenhet och ansvarstagande i strategiarbetet för smart specialisering. Med hjälp av det bygger man upp en atmosfär där man har både tillstånd och utrymme för att uppfinna nytt, även en skyldighet att trygga en bättre framtid. De prioriterade uppgifter som identifierats i strategin för smart specialisering fördjupar åtgärderna i landskapsprogrammet.

5.1. Regional strategi för forskning och innovation

Strategin för smart specialisering – Smart Specialisation Strategy, S3 – är ett verktyg som bygger på EU:s politiska modell och kohesionspolitik och som hjälper regionerna att identifiera sina framtida starka sektorer och bygga vidare på dem genom samarbete på flera nivåer och fortlöpande diskussioner som involverar offentliga och privata aktörer samt forskarsamhället och det civila samhället. Samarbetet bygger på ekonomisk tillväxt, nyskapande och innovation samt på strävan efter interregionalt samarbete för att skapa europeiska värdekedjor. Utarbetandet av strategin regleras i lagen om utveckling av regionerna och enligt implementeringen av Europeiska unionens regional- och strukturpolitik.

Strategier för smart specialisering bedömer 1) utmaningarna inom forskning, utveckling och innovation (FoUI-verksamhet) (exempelvis utmaningarna med att omsätta forskning och kunskap i innovation samt med att utnyttja digitaliseringen och utmaningarna kopplade till olika aktörer), 2) branscherna i regionen, som möter utmaningar när det gäller det tekniska genombrottet, globaliseringen och övergången till en ekonomi med låga koldioxidutsläpp, 3) möjligheterna till samarbete mellan forsknings- och innovationsaktörer och företag och 4) främjandet av låga koldioxidutsläpp, jämställdhet och digitalisering.

När denna landskapsstrategi utarbetas finns det indikationer på att EU:s S3-strategi håller på att övergå till S4, Smart Specialisation Strategies for Sustainability. Förändringen

är kopplad till återhämtningen från coronapandemin, den europeiska gröna övergången och behovet av att agera och bygga upp alltmer hållbara lösningar i nära samarbete även med det civila samhället.

De starka sektorer som identifierats för smart specialisering i Egentliga Finland, det vill säga fokusområdena, är blå ekonomi och förnybar industri, innovativa livsmedelskedjor samt läkemedels- och hälsoteknologi. Fokusområden har identifierats i samarbete med experter i landskapet och samarbete kring dem sker fortlöpande på flera fronter, bland annat genom särskilda partnerskapsgrupper för smart specialisering. Beredningen och verkställandet är öppna för näringslivet, forsknings- och utbildningsorganisationernas, den offentliga sektorns och det civila samhällets deltagande, och i genomförandet av strategin i fråga utnyttjas den så kallade EDP-verksamhetsmodellen (Entrepreneurial Discovery Process), där man för denna diskussion.

Genomförandet av alla fokusområden för smart specialisering styrs bland annat av EU:s program för grön övergång och den europeiska datastrategin samt exempelvis av följande tyngdpunkter:

- EU:s meddelande om främjande av en hållbar blå ekonomi
- EU:s gemensamma jordbrukspolitiska program CAP27 och dess nationella och regionala program
- EU:s från jord till bord-strategi
- Det europeiska dataområdet för hälsa (en av EU-kommissionens politiska prioriteringar)
- EU:s tema Personalised Health
- Tillväxtstrategin för forskning och innovation inom hälsobranschen.

Dessutom är tyngdpunkterna i Egentliga Finlands strategi för smart specialisering i linje med det ekosystemavtal för innovationsverksamhet som upprättats mellan Åbo stadsregion och staten för åren 2021–2027. Strategin stöder också uppnåendet av målen i FoUI-färdplanen: att främja FoUI-samarbete mellan företag och forskningsorganisationer och ge det en nystart. Team Finland-tjänsterna används också som stöd till internationaliseringen av branscher.

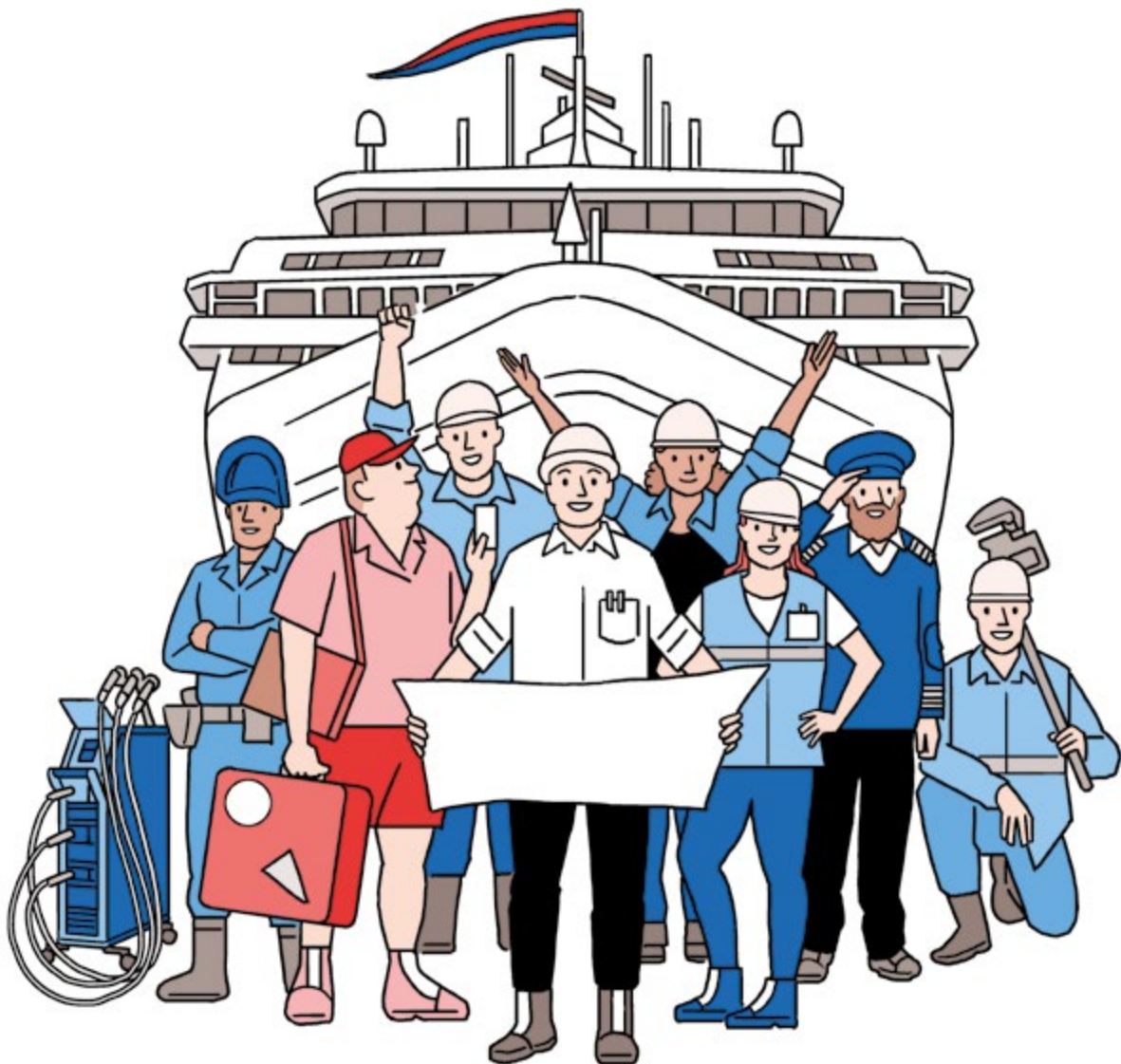
Liksom hela landskapsstrategin påverkar även valet av bransch och åtgärderna för smart specialisering myndigheternas finansieringsbeslut med betoning på verksamhet och utvecklingsarbete i enlighet med dem. Perioden 2021–2027, som avviker från landskapsprogrammet, bygger på Europeiska unionens finansieringsperiod.

Med smart specialisering stöder man i synnerhet utvecklingen av identifierade toppbranscher, men även i större utsträckning Egentliga Finlands forsknings- och innovationsberedskap: exempelvis ett mångsidigt införande av avancerad teknologi och digitalisering samt att öka små och medelstora företags tillväxt och konkurrenskraft. Dessutom främjas Finlands koldioxidneutralitetsmål, särskilt med tanke på energieffektiviteten, anpassningen till klimatförändringen och övergången till cirkulär ekonomi. Om dessa åtgärder genomförs som planerat kommer de också att bidra till framgången för toppbranscherna i landskapet.

Effektiviteten i genomförandet av strategin för smart specialisering kommer att följas upp som en del av uppföljningen av landskapsstrategin, till exempel genom att följa upp utvecklingen av FoUI-verksamheten och näringarna samt projektverksamhetens effektivitet.

5.2. Blå ekonomi och förnybar industri

I maj 2021 offentliggjorde Europeiska kommissionen ett meddelande om att främja en hållbar blå ekonomi i EU. Meddelandet innehåller en detaljerad handlingsplan för den blå ekonomin. En hållbar blå ekonomi är en del av EU:s bredare agenda för grön utveckling, som är avgörande för Europas framtid. En hållbar blå ekonomi förutsätter att världshaven och de andra haven är i gott skick. I kommissionens meddelande är sjöfartsindustrin, sjöfarten, hamnverksamheten, fisket, vattenbruket och kustturismen centrala sektorer i den blå ekonomin. Fiske och vattenbruk, som är viktiga för Egentliga Finland, har beaktats i innovativa livsmedelskedjor som ligger i framkant inom smart specialisering

I Egentliga Finland fungerar sjöfartsindustrin (varvsindustrin) som lokomotiv för den blå ekonomin med stöd av ett nätverk av underleverantörer och utbildningar. En stark planeringskompetens lägger också grunden för framtidens gröna fartygskoncept och en hållbar drift. Sjöfartsindustrin i sydvästra Finland sysselsätter 8 000 personer på cirka 400 företag. Det motsvarar cirka 27 procent av alla arbetstillfällen inom den finska sjöfartsindustrin. 30 procent av företagen i branschen finns i Sydvästra Finland och deras andel av branschens omsättning är 28 procent. I Åbo finns fyra högskolor och universitet som erbjuder utbildning inom området.

Framtidens globala marknadsutmaningar kräver kontinuerlig förnyelse och nya upptäcktsresor inom forskning och affärsverksamhet. Förutom en stark varvsindustri har regionen också en lång historia av expertis inom offshoreteknik och arktisk teknik samt inom byggande av autonoma system. Åbo är ett ledande kluster för teknikindustrin även i vidare bemärkelse, där artificiell intelligens, robotik och automatisering kombineras på ett aldrig tidigare skådat sätt.

5.2.1. Forsknings-, utvecklings- och innovationsverksamhet samt kompetensutveckling

Ekosystemet Teknologicampus Åbo samarbetar med många olika intressegrupper. Dess regionala nätverk har upprättats av Åbo stad, Turku Science Park Oy som samordnar verksamheten, Åbo universitet, Åbo Akademi, Åbo yrkeshögskola och Yrkeshögskolan Novia. Ekosystemets huvudsakliga uppgifter är att kombinera forsknings- och utbildningsinfrastrukturer inom teknik, att öka utbildningssamarbetet inom teknik, att skapa och upprätthålla en gemensam forskningsstrategi inom teknik samt att öka teknikbranschens dragningskraft och samarbetet i landskapet. En kritisk framgångsfaktor är att bygga upp ett fungerande och livskraftigt partnerskap med företag i regionen.

Åbos högskolor producerar teknologie doktorer, diplomingenjörer, teknologie kandidater och sjöfartsexperten för att tillgodose regionens växande behov. Åbos utbud av tekniska högskolor saknar dock fortfarande betydande områden inom både diplomingenjör- och ingenjörsutbildning. Utbildningsrättigheter behövs inom områden som bland annat el- och automationsteknik och byggnadsarkitektur. Att ytterligare stärka utbildningsrättigheternas täckning i enlighet med landskapets näringslivsstruktur och styrkeområden inom produktionen kommer att vara en konkret utmaning och föremål för intressebevakning under de närmaste åren.

Som en del av projektet Teknologicampus Åbo kommer STEAM Turku-projektet att skapa en ny verksamhetsmodell för utbildning för Åbo stad för att öka vetenskapens och teknikens attraktionskraft. STEAM bygger en vetenskaps- och teknologiväg som förenar småbarnspedagogik, den

grundläggande utbildningen och andra stadiet och erbjuder direkta vägar till fortsatta studier och Teknologicampus Åbo. STEAM-samarbetet omfattar Åbo och hela Sydvästra Finland.

Kompetensutvecklingen bör även i fortsättningen omfatta hela utbildningsvägen. Att öppna upp och göra studievägar- na mer flexibla är viktigt för regionens utbildningssystem inom teknik.

Åbo och Egentliga Finland har alla möjligheter att bli ett ledande spetsområde inom teknisk utbildning och forskning i Finland. Det kommer att kräva att olika resurser riktas in och samlas för att främja ett gemensamt mål.

5.2.2. Företagsinnovation och internationella nätverk

Sjöfartsindustrin i Egentliga Finland har blivit ett mångsidigt och aktivt nätverk. Dess aktörer är flera företag för vilka sjöfartsindustrin endast utgör en del av den totala affärsverksamheten. För Egentliga Finland måste sjöfartsindustrin och även de små företagen i den uppfylla kraven på global konkurrenskraft. Sjöfartsindustrinätverket sträcker sig till flera områden i Finland och Östersjöns kuststater. I en föränderlig värld behöver den nya typer av verksamheter och utveckla de strukturer som möjliggör innovationsverksamhet.

I SmartBlueIndustry-konceptet fokuserar man på att utveckla fyra flöden (data, material, ekonomi och människor) på ett mer digitalt och effektivt sätt. Syftet med Blue Industry Park är att skapa ett maritimt industriområde bredvid Meyer Turku Oy:s varv, vilket kommer att främja den globala konkurrenskraften hos nätverket av underleverantörer kopplade till byggande av kryssningsfartyg. Verksamheten hos företagen inom sjöfartsindustrin stöds också genom olika acceleratorprogram.

I stödet till företagens innovationer är målet att kontinuerligt förbättra företagens nationella och internationella konkurrenskraft. Företagen uppmuntras att i större utsträckning använda nationella och internationella instrument för innovationsfinansiering för att konkret öka sin innovationsförmåga. Regionen fokuserar särskilt på att öka omsättningen som genereras av hållbar verksamhet.

Syftet med det internationella nätverkssamarbetet är att främja den europeiska sjöfartsindustrins konkurrenskraft och lyfta fram den som en viktig strategisk sektor. När det gäller innehållet i och inriktningen på samarbetet kommer man att prioritera målområden där man utöver sjöfartssektorns produktiva verksamhet också betonar utbildning, forskning och utveckling samt sjöfartsindustrins betydelse för regionens näringslivsstruktur. Ett bra exempel på internationellt nätverkande är Fraunhofer-samarbetet, där Åbo är en föregångare och en nyckelaktör i ramen för innovations-

systemet för hela Finland. Finlands sjöklusters tillämpade forskning och produktutveckling samt samarbetet med industrin stärks i och med verksamheten vid forskningsenheten för smart sjöfart som inleddes i Åbo.

För att utveckla konkurrenskraften för teknikindustrin i Egentliga Finland är det nödvändigt att även ansluta sig till och stärka de regionala och nationella kompetensnätverken. I Åbo byggs ett långsiktigt samarbete upp mellan stadsregionerna, de ekonomiska regionerna i Egentliga Finland och de tekniska universiteten i övriga Finland.

5.2.3. Rena och resurssmarta lösningar

Genom att skapa ett koldioxidneutralt havskluster som är förenligt med cirkulär ekonomi kan man öka sysselsättningen och konkurrenskraften. Det finns också en global efterfrågan på kompetens och tekniska lösningar, som kommer att öka under de kommande åren i och med att reglerna skärps.

Landskapets cirkulära ekonomi och resurssmarta lösningar utvecklas genom regionalt samarbete. Utvecklingsprojekt inom väte är ett växande fokusområde. Målet med samarbetet mellan aktörerna i regionen är att skapa affärsdrivna ekosystem och kluster där nya innovativa lösningar testas och utvecklas genom att utnyttja städerna som testplattformar. Ekosystemen är affärsdrivna företagsekosystem. I området finns också Smart Chemistry Park, en innovationsplattform inom bioekonomi och cirkulär ekonomi som arbetar i nära samarbete med flera tvärgående företagsekosystem.

Egentliga Finland fungerar också som ett lokomotiv i det ekosystem för mobilitet som byggs upp i Finland där fokuset ligger på elektrifiering. Inom landskapet spelar aktörerna på Salo IOT-Campus en betydande roll. Detta ekosystem stöder trafiken och samhället i strävan att minska användningen av fossila råvaror med hjälp av elektrifiering och samtidigt främja målen för att dämpa klimatförändringen. Målet är att sammanföra aktörer inom bland annat batteriteknik och stödja uppkomsten av batteritekniker och innovationer inom elektrisk mobilitet. Samtidigt främjas samarbetet och känslan om det nationella batteriekosystemet internationellt. Kombinationen av en förnyelse av industrin och elektrisk mobilitet stärker utvecklingsutsikterna för bilindustrin.

5.2.4. Uppgifter

Med tanke på fortsättningen är bland annat följande åtgärder för den blå ekonomin och den förnybara industrin viktiga: De specificerar i synnerhet åtgärderna i landskapsprogrammet, vars nummer anges i slutet av uppgiften.

- Att göra Teknologicampus Åbo till ett starkt och brett kunskapskluster inom teknik som främjar Sydvästra

Finlands konkurrenskraft och företagens utveckling i regionen (åtgärderna 27, 33, 34, 36).

- Vi ökar den internationella synligheten, partnerskapet och projektsamarbetet genom att ansluta oss till minst en av EU:s plattformar för smart specialisering (åtgärd 37).
- Multilateralt intressebevakningssamarbete bedrivs inom europeiska sjöfartsorganisationer och -sammanslutningar samt ett bilateralt europeiskt nätverkssamarbete mellan starka havsområden (åtgärd 37).
- Vi stödjer samarbete mellan nystartade företag inom den blå ekonomin och små internationella tillväxtföretag och deras nätverkande med högskolor (åtgärderna 23, 33, 34, 38).
- Vi utnyttjar de nya finansieringsmöjligheter som EU erbjuder för att genomföra mål som bygger på regionens egna styrkor (åtgärderna 1, 38).
- Vi stärker proaktivt tänkande och proaktiva arbetsmetoder, till exempel med hjälp av Ennakointiakatemia-miljön och -metoderna (åtgärd 40).

Främjandet av åtgärderna samordnas av Teknologicampus Åbo, Turku Science Park, expertgruppen inom sjöfartssektorn och Egentliga Finlands förbund.

5.3. Innovativa livsmedelskedjor

Livsmedelskedjan spelar en viktig roll för den regionala ekonomin i Egentliga Finland. Den sysselsätter över 16 000 personer. Över 20 procent av landskapets verksamhetsställen och 15 procent av omsättningen hör till livsmedelskedjan. Egentliga Finland är en föregångare inom hållbar utveckling inom livsmedel i vårt land. I området odlas mångsidiga grödor såsom brödsäd och specialväxter, som exempelvis dinkel, hampa, quinoa och bondebönor. Egentliga Finland är en betydande föregångare inom produktionen och förädlingen av dessa inhemska växtproteinväxter. Sydvästra Finland har också specialiserat sig på produktion av tidiga grönsaker och trädgårdsväxter, frukt och bär.

I utvecklingen av livsmedelskedjorna är Egentliga Finlands spetsområden kompetens inom livsmedel och livsmedelsprodukter inom den blå och gröna bioekonomin; regional och sektorsövergripande samutveckling av livsmedelsprodukter och -upplevelser samt utnyttjande av digitalisering och teknologi i utvecklingen av ett hållbart livsmedelssystem.

När det gäller innovativa livsmedelskedjor ligger utmaningarna för att utveckla innovationssamarbetet i det tematiska innehållet. För att förstå och reagera på förändringar i konsumenternas beteende krävs kontinuerligt informationsutbyte och dialog mellan utvecklingsorganisationer. Digitaliseringen och öppna data erbjuder många möjligheter

för sektorn, men de kräver också stora förändringar i verksamhetsmodellerna samt i utvecklingen av kompetens och teknik, för att inte tala om de investeringar som krävs. Ett smidigt försök med nya lösningar för hållbar utveckling bör möjliggöras i alla delar av kedjan.

I praktiken är den största utmaningen när det gäller att samordna innovationsarbete och långsiktig utveckling i Egentliga Finland bristen på grundfinansiering, vilket ofta leder till att FoUI- och innovationsverksamhet sker i projekt med extern finansiering, vilket leder till bristande varaktighet och till att experter byts ut från en fas till en annan. Att öka tilldelningen av resurser är en utmaning som man bör söka en gemensam lösning på i Egentliga Finland.

Det forum för livsmedelsutvecklare i Egentliga Finland med tillhörande temagrupper som blivit ett stöd för genomförandet av strategin för smart specialisering samlar samutvecklarna inom olika ämnesområden på mattemat. I forumets verksamhet deltar bland annat Åbo universitets utvecklingscentral för funktionella livsmedel (Funktionaalisten elintarvikkeiden kehittämiskeskus) och Brahea-centret, Valonia, Naturresursinstitutet, Yrityssalo, Skärgårdshavets fiskeak-

tionsgrupp, Turku Science Park, MTK-Egentliga Finland och NTM-centralen i Egentliga Finland. Arbetet stöds av Åbo och Egentliga Finlands Europakontor och Egentliga Finlands förbund.

Som en del av forumet för livsmedelsutvecklare verksamhet har man identifierat de centrala aktörerna i Egentliga Finlands livsmedelssystem, angett områdets styrkor och bildat temagrupper under dem. Med hjälp av temagrupperna samlar man experter på området, skapar kontakter med internationella experter och utvecklar samarbete och ny kunskap i regionen. Temagrupperna är:

- Nya odlingsväxter
- Lösningar för en cirkulär ekonomi
- Mätning och utnyttjande av data
- Korta kedjor, plattformsekonomi och nya affärsmodeller
- Fiskerihushållning
- Matturism och restauranger

Målet med arbetet är att öka kedjans kompetens inom utvalda spetsteman genom internationellt samarbete. Detta innebär nya partnerskap, nya verksamhetsmodeller, nya

samarbetsprojekt samt ny finansiering för utveckling av livsmedelskedjan. Syftet med arbetet är att utveckla konkurrenskraften, lönsamheten och exportberedskapen bland företagen i Egentliga Finlands livsmedelskedja.

5.3.1. Kompetens inom livsmedel och livsmedelsprodukter inom den blå och gröna bioekonomin

Maten från Egentliga Finland är kopplad till både den blå och den gröna bioekonomin. Den blå bioekonomin omfattar såväl vattenbruk, vatten- och fiskehushållning som resurseffektiva livsmedel som produceras i ett system med slutet kretslopp. Den gröna bioekonomin omfattar råvaror i livsmedelssystemet som kommer från åkrar och skogar och som växer i landskapet och produkter som framställs av dessa. En stor del av Finlands brödsäd, oljevaxter, proteingrödor och nypotatis odlas i Egentliga Finland. Landskapet är också en betydande producent av griskött och ägg. En stor del av Finlands havs- och insjöfiskare är verksamma och en tredjedel av fiskproduktionen sker i Egentliga Finland. Regionen har också en mångsidig fiskförädlings- och fiskfoderindustri samt mångsidigt kunnande inom fiskeribranschen. Av Egentliga Finlands råvaror skapar havre, strömming, svamp, vilt och växtbaserade proteinkällor såsom quinoa, lupin, ärtor, hampa och bondebönor möjligheter till hållbar utveckling på människors matbord. Naturprodukterna från skogarna samt utnyttjande och förädling av dem kan ge nya affärsmöjligheter. I vår region har det utvecklats exceptionellt många verksamheter kring produktionen av nya grödor.

Egentliga Finland har en omfattande produktion av specialväxter: exempelvis produktion av bär, frilands- och växthusproduktion samt mångsidig vidareförädling av bär, frukt och grönsaker. Genom att vidareutveckla dessa och utnyttja nya lösningar för cirkulär ekonomi bygger vi upp kompetens som är unik även internationellt och svarar på målen i det europeiska programmet för grön utveckling om att främja ett hållbart jordbruk och en hälsosam, regional matproduktion.

5.3.2. Regional och sektorsövergripande samutveckling av livsmedelsprodukter och -upplevelser

Samarbete mellan näringslivet, universitet, utbildningsinstitutioner, tvärvetenskapliga experter från den offentliga förvaltningen och konsumenter har en lång tradition i Egentliga Finland. Det har gjort det möjligt för regionen att samla omfattande högklassig expertis inom livsmedel och livsmedelskedjan. De finska funktionella livsmedel som godkänts av Europeiska livsmedelsmyndigheten EFSA (helxylitol-tuggummin och Benecol-produkterna) kommer från Egentliga Finland och är exempel på samarbete mellan företag och Åbo universitet. Landets första regionala vägkarta för cirkulär ekonomi har utarbetats för regionen och ett tvärvetenskapligt forskningsunderlag för hållbar utveckling, med fokus på mat, Flavoria®, har öppnats. I Egentliga Finland har man också satsat på att utveckla kvaliteten och

transparensen inom matjänstsektorn och matturismen (färdplan 2.0 för utveckling av turistnäringen i Egentliga Finland). Det är av största vikt att konsumenter och aktörer inom matjänster deltar i planeringen och genomförandet av utvecklingsvägar som främjar livsmedelskedjans hållbarhet. Att förstå konsumentens behov och val är nyckeln till en mer hållbar livsmedelskedja och nya affärsmodeller.

5.3.3. Utnyttjande av digitalisering och teknik i utvecklingen av ett hållbart livsmedelssystem

Liksom andra branscher styrs även utvecklingen av livsmedelskedjan starkt av digitaliseringen. Det syns i produktionsstyrningen på gårdarna, inom förädlingen och inom logistiken samt inom grossist- och detaljhandeln. Samtidigt möjliggör den insamling, analys och delning av mångsidiga data.

Med hjälp av digitaliseringen kommer konsumenten närmare producenten och ser hela produktens historia eller när han eller hon väljer mat i en restaurang har han eller hon tillgång till information om matens koldioxidavtryck. Med hjälp av digitaliseringen kan konsumenten mäta sitt eget beteende och göra medvetna val. Även för producenter, förädlare och butiker öppnar det nya kanaler för att nå ut till kunderna.

Digitaliseringen gör det möjligt att förkorta kedjorna i livsmedelssystemet och utveckla nya konsumentorienterade arbetssätt och affärsmodeller. Genom att dela information kan företagen bilda ekosystem där målet är att med hjälp av samarbete öka hela kedjans hållbarhet, erbjuda och möjliggöra lönsammare affärslösningar för företagen samt öppenhet gentemot konsumenterna.

Utmaningarna just nu när det gäller att utnyttja digitaliseringen fullt ut är att det finns många olika indikatorer och beräkningsgrunder och varierande kommunikation till konsumenten. Arbetet med att utveckla indikatorerna bör fortsätta. För livsmedelskedjans framtida konkurrenskraft är det viktigt att främja samarbete mellan forskningen och företagen och att bygga upp öppna innovationsekosystem där konsumenterna också har en egen roll att spela. Forskningsplattformen Flavoria® vid Åbo universitet är det första exemplet på ett sådant ekosystem. Den sammanför på ett unikt sätt aktörer inom matjänster, forskning, teknikföretag och konsumenter.

5.3.4. Uppgifter

För att uppnå innovativa livsmedelskedjor är bland annat följande uppgifter viktiga för framtiden. De specificerar i synnerhet åtgärderna i landskapsprogrammet, vars nummer anges i slutet av uppgiften.

- Främja en sektorsövergripande dialog, kunskapsöverföring och nya partnerskap genom att skapa nätverk mellan aktörer i livsmedelskedjan. Samla experterna i

regionen inom de fastställda temana för specialkompetens och öka regionens kompetens inom både forsknings- och företagsfältet (åtgärderna 1, 3, 6, 8, 26, 27, 34).

- Främja uppbyggnaden av nya lämpliga tvärvetenskapliga forsknings- och utvecklingsprojekt.
- Öka den internationella synligheten, partnerskapen och projektsamarbetet, bland annat via ERIAFF-nätverket och genom att följa upp samarbetsmöjligheterna bland annat i partnerskapen på S3-plattformarna (åtgärd 33, 37).
- Identifiera befintliga och potentiella värdekedjor mellan regioner och identifiera kompenserande styrkor (åtgärder 35, 37).
- Stärka det proaktiva tänkandet och de proaktiva arbetsätten genom att bland annat utnyttja Ennakointiakatemias miljö och metoder (åtgärd 40).
- Främja uppbyggnaden av innovationsplattformen Flavoria® som en testplattform för smidiga experiment som sammanför aktörer i regionen (åtgärd 34).

5.4. Läkemedels- och hälsoteknologi

Egentliga Finland är Finlands starkaste kluster för läkemedelsforskning, hälsoteknologi och i vidare bemärkelse biovetenskap, life science, där långsiktig spetsforskning kombineras med mångsidig företagsverksamhet samt expertis inom kommersialisering och internationalisering.

Över 75 procent av Finlands läkemedelsexport och cirka 50 procent av diagnostikexporten kommer från företag i Åboregionen. En bra illustration av spetskompetensen i regionen är att 21 av 22 läkemedel som utvecklats och kommit ut på marknaden i Finland har utvecklats av läkemedelsutvecklingsföretag som är verksamma i Åbo. Det finns över 100 företag inom hälsosektorn i Egentliga Finland, som står för cirka 20 procent av omsättningen inom industrin i landskapet och sysselsätter 20 procent av arbetskraften inom industrin i Egentliga Finland. Den direkta sysselsättningseffekten av sektorn är cirka 5 700 industriella arbetstillfällen.

Möjligheterna att utveckla samarbetet inom och konkurrenskraften för läkemedels- och hälsoteknologi är betydande i Egentliga Finland, och det utförs kontinuerligt ett aktivt utvecklingsarbete. Det finns en särskild potential inom områdena grön och digital utveckling. Landskapet har en stark teknisk expertis och när det gäller den gröna övergången har man redan inlett beredningen av utvecklingen av den cirkulära ekonomin inom hälso- och sjukvården. Dessutom kan en mångsidig användning av befintliga infrastrukturer (även distansanvändning) effektivisera verksamheten och öppna upp nya möjligheter för landskapet att växa.

Utmaningarna i utvecklingen av läkemedels- och hälsoteknologisektorn har i hög grad att göra med brist på finansiering. Finansieringen av spetsforskning i Finland är begränsad och ofta otillräcklig för utvecklingsarbete. Det innebär att man i allt högre grad måste söka samarbete utomlands och i samarbetsprojekt, vilket å andra sidan förbrukar resurser och kan splittra upp utvecklingsarbetet i olika projekt.

HealthTurku-klustret i Åboregionen, som bygger på en stark expertis inom hälsoforskning och affärsverksamhet, betjänar idag i stor utsträckning affärsverksamhet och utvecklingsarbete till förmån för hälsan. Klustrets hörnstenar är diagnostik och läkemedelsutveckling, och utöver dessa finns det ett starkt kunnande särskilt inom hälsoteknologi, funktionella livsmedel och materialteknologi. Regionens industri- och forskningskunder och slutanvändare återfinns vanligtvis i mycket reglerade miljöer: från internationell forsknings- och tillverkningsindustri till sjukhus och annan professionell sjukvård. När det gäller kompetens inom regleringar är Åboregionen ledande region i Finland.

Flera samarbetsgrupper är verksamma i regionen och vid sidan av HealthTurku-klustret. Ett exempel är den arbetsgrupp som inrättats för att stödja genomförandet av strategin för smart specialisering. I gruppen deltar universitetet och högskolorna (Åbo universitet, Åbo Akademi, Åbo yrkes-högskola), utvecklingsorganisationer (Turku Science Park, Yrityssalo), Egentliga Finlands sjukvårdsdistrikt samt samarbetsorganisationer (till exempel Hälsocampus Åbo) och stora projekt (såsom flaggskeppsprojektet InFlames) i regionen. Arbetet stöds av Åbo och Egentliga Finlands Europakontor och Egentliga Finlands förbund.

Under beredningen av välfärdsområdena, som fortskrider i Finland under strategiperioden samt i framtiden, kan en bra dialog mellan välfärdsområdet och landskapsstrategin ge ett betydande mervärde för utvecklingen av landskapets samarbete inom läkemedels- och hälsoteknologi. Välfärdsområdets förmåga att införa innovationer påverkar landskapets framsteg, och genom sin egen FoUI-verksamhet kan det också påskynda regionens framgång.

Toppbranscherna i Egentliga Finlands samarbete inom läkemedels- och hälsoteknologi är läkemedelsutveckling och diagnostik, bilddiagnostik, hälsoteknologi och analys av hälsodata samt produktion av företags-, test- och stödtjänster.

5.4.1. Läkemedelsutveckling och diagnostik

Åboregionen har under årtionden systematiskt investerat i utvecklingen av mångsidiga kunskapsplattformar för att skapa en kedja av stödfunktioner för läkemedelsutvecklingsindustrins tillväxt. Över hälften av Finlands läkemedelsutveckling och diagnostikindustri sker i Åboregionen.

Toppkunnandet inom läkemedelsutveckling bygger på ett långvarigt utvecklingsarbete i Åboregionen, som har varit banbrytande i hela Finland. Hormonspiralen som utvecklats av Leiras Oy i Åbo är numera den viktigaste exportprodukten för den finska läkemedelsindustrin och den sjätte mest sålda produkten hos den globala koncernen Bayer, som senare köpte Leiras. I dag kallar Bayer med rätta Åbo för världens preventivmedelshuvudstad. Wallac Oy, som startade sin verksamhet i Åbo med hjälp av mätutrustning, inriktade snabbt sin verksamhet på utrustning som behövs inom sjukhusvärlden. Idag är Wallac en del av PerkinElmer-koncernen och världsledande inom screening av genetiska sjukdomar hos nyfödda.

Förutom stora företag som Bayer, Orion och Perkin-Elmer finns det tiotals små läkemedelsutvecklings- och diagnostikföretag samt leverantörer av life science-tjänster i Åbo-regionen. Diagnostikföretagen i regionen är världsledande inom genetisk screening av nyfödda och tillverkning av hjärtmarkörer. Läkemedelsutveckling och diagnostik är ett gemensamt fokusområde inom forskning för Åbo universitet och Åbo Akademi.

Samarbetet medför också betydande investeringar i regionen. Expertisen inom tillverkning är stark och har lett till betydande investeringar i produktionsutveckling. De håller för närvarande på att beredas av Bayer, Orion och Radiometer. Även på forskningssidan pågår det omfattande projekt för att utveckla framställningen.

Genom samarbete inom smart specialisering eftersträvas en miljö för samutveckling där forskare på högskolor och företag kan utveckla nya forskningsstrategier och tekniker tillsammans och i det dra nytta av regionens unika forskningsinfrastruktur. Verksamheten stöds av flaggskeppet InFLAMES (Innovation Ecosystem based on the Immune System), ett samarbetsprojekt mellan Åbo universitet och Åbo Akademi. Flaggskeppet syftar till att bli ett internationellt erkänt kluster för immunologisk forskning och produktutveckling i toppklass, som kommer att vara en globalt attraktiv partner för aktörer i industrin inom både forsknings- och företagssektorn.

De viktigaste aktörerna inom läkemedelsutveckling och diagnostik i Egentliga Finland är, förutom många företag, bland annat Auria Biobank och forskningsinfrastrukturen för biologisk och medicinsk utbildning Euro-Biolmaging ERIC, Åbo Biovetenskapscenter, Turku Center for Disease Modeling, PET-centrum, Västra Cancercentret FICAN West och klinisk patientforskning på Åbo universitetssjukhus.

5.4.2. Bilddiagnostik

Åbo är biobilddiagnostikens huvudstad i Finland och även en viktig och välkänd europeisk aktör på området. Bilddiagnostik har en central roll i exempelvis modern cancer- och virusforskning.

Med hjälp av biobilddiagnostik kan forskarna bland annat granska detaljer i celler och vävnader genom att utnyttja avancerad optisk laserteknik som är ledande globalt. Det riksomfattande PET-centret i Åbo har tillgång till Finlands största utbud av radioisotoper, så även isotopbilddiagnostiken är mångsidig. Förutom den mångsidiga isotopproduktionen har PET-centret även i en global jämförelse ett omfattande utbud av PET-markörer, som används inte bara inom diagnostik och grundforskning utan också i stor utsträckning inom kommersiell läkemedelsforskning (även internationell sådan).

Huvudkontoret för den viktigaste organisationen inom bilddiagnostik i Europa, Euro-Biolmaging ERIC, ligger i Åbo, och det finska Euro-Biolmaging-tjänstnätverket leds från Åbo. Sex universitet och tre universitetssjukhus, som hör till de viktigaste i Europa, deltar i samarbetet. Dessutom hör bilddiagnostikens infrastruktur, forsknings- och serviceutvecklingen till toppskiktet internationellt och kompetensen och betydelsen ökar också på datasidan samt inom distansanvändning av bilddiagnostiska tjänster.

5.4.3. Hälсотeknologi och analys av hälsodata

Teknik och biovetenskapliga lösningar är förbundna med varandra på ett avgörande sätt. Innovationer inom båda sektorerna räddar liv och höjer livskvaliteten för många människor. I Egentliga Finland har alliansen mellan dessa två vetenskapsområden skapat en särskilt framgångsrik läkemedelsteknologisektor som främst fokuserar på lösningar avsedda för professionellt bruk. Arbetet fokuserar på yrkesperspektivet på hälso- och sjukvård och relaterade tjänster, snarare än på konsumentorienterade produkter.

Kunskapen om hälсотeknologi i regionen är mångsidig, men det finns ett särskilt intresse för samarbetsinitiativ inom syntetiska hälsodata som en del av utvecklingen av AI-baserade lösningar. Bland annat PRIVASA-projektet, som leds av Åbo universitet, som utvecklar metoder för artificiell intelligens för säker användning av känsliga uppgifter inom hälsosektorn, fungerar som ett verktyg och en samlingspunkt inom dessa teman. Åbo yrkeshögskola utvecklar syntetiseringen av bilddiagnostikdata i projektet och stärker därmed också kompetensen inom bilddiagnostik. I projektet deltar flera aktörer i regionen och målet är att påskynda produktutvecklingen hos företag som är verksamma på den internationella marknaden genom att producera anonyma hälsodata på individnivå för företagets utvecklings- och innovationsbehov. För närvarande kan de finska företagen inte utnyttja registeruppgifterna på ett effektivt sätt.

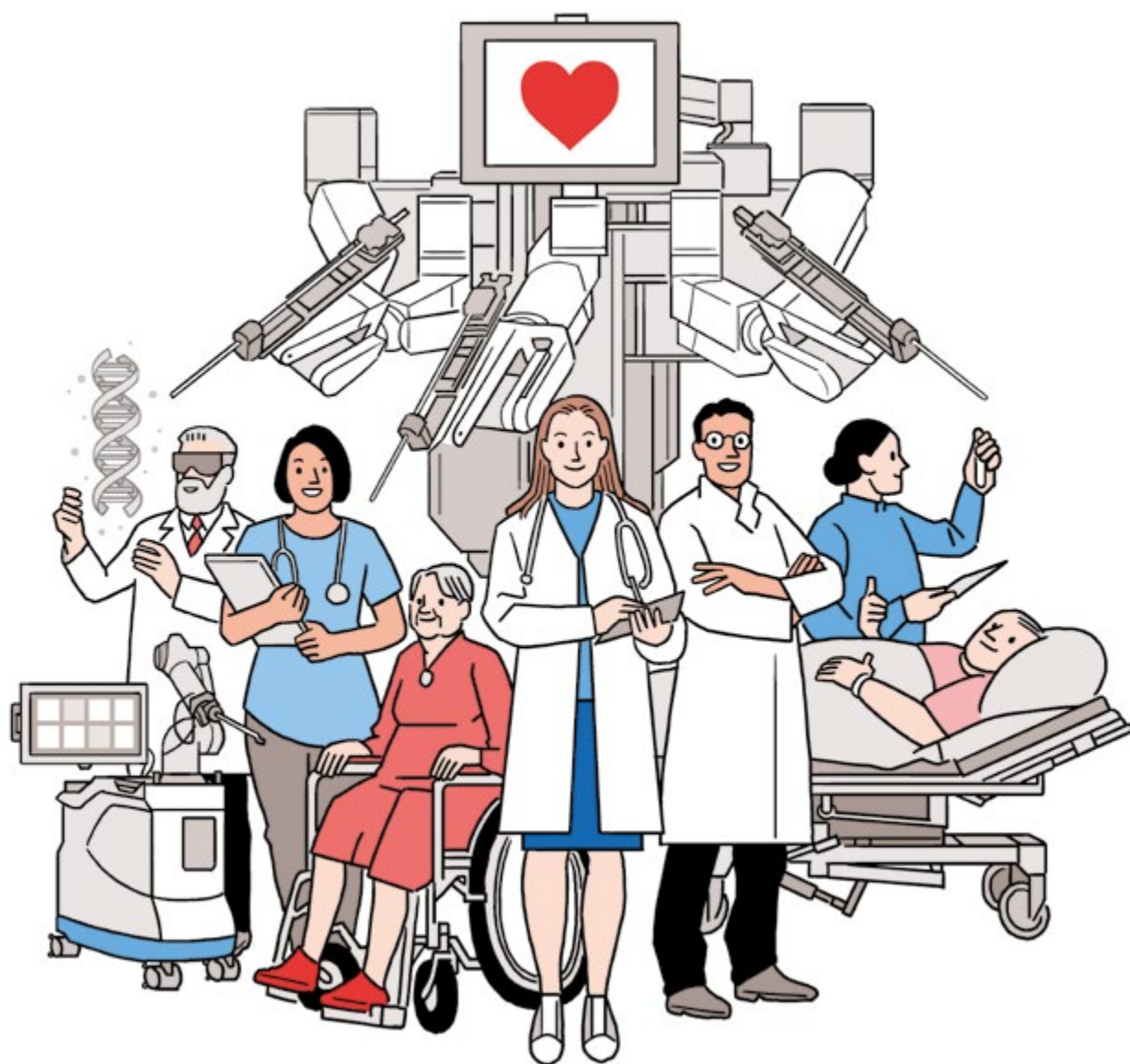
Analys av hälsodata, som bygger på teknik, datalagring och matematisk modellering, kombinerar teknik och medicinsk förståelse som gör att man kan dra tillförlitliga slutsatser om hälsa även när uppgifterna i sig är ofullständiga. Analysen av hälsodata är ett samarbete mellan en klinisk expert eller forskare, en dataingenjör, en matematiker och andra proffs. Social- och hälsovårdsdata är nyckeln till att främja individens hälsa och även till att utveckla hälsovårdsservicesystemet och hälso- och läkemedelsteknologin.

Det finns behov av att utveckla hälsoteknologin när nya teknologier införs bland medborgarna, i synnerhet bland den åldrande befolkningen. På det området finns det många möjligheter som naturligtvis också stöder det civila samhällets deltagande i och inflytande över innovationspolitiken.

I Egentliga Finland är utvecklingen av lösningar inom hälso-teknologi särskilt stark inom bland annat följande områden: artificiell intelligens, naturligt språk, robotik och sakernas internet, diagnostiska tekniker och tillämpningar samt ökad tillverkning, biomaterial.

5.4.4. Produktion av företags-, test- och stödtjänster

Åboregionen har ett omfattande och mångsidigt stödnätverk för innovationer, forskning, läkemedelsteknologi, läkemedelsindustrin och globalt samarbete. Klustret HealthTurku, som bildats kring en stark forskningskompetens inom hälsa samt företagsverksamhet, bygger upp ett ekosystem i området som erbjuder mångsidiga tjänster och stöd till startupföretag, lokala företag och i form av internationella samarbetsmodeller. Hälsocampus Åbo är å sin sida ett multidisciplinärt kluster inom medicin, hälso- och socialvård och

teknologi som erbjuder unika möjligheter till forskningsverksamhet, innovationer och företagssamarbete.

Produktutveckling och innovation inom hälsobranschen i Egentliga Finland främjas särskilt av forsknings-, utvecklings- och testtjänsten TERTTU. Hälsocampus Åbos tjänst kombinerar testplattformstjänster för hälsobranschen och erbjuder möjligheter till samutveckling med yrkesverksamma inom hälsoteknologi, livsmedelsindustrin, diagnostik, läkemedelsutveckling och utveckling av medicinsk utrustning eller tjänsteutveckling.

5.4.5. Uppgifter

För samarbetet inom läkemedels- och hälsoteknologi är bland annat följande uppgifter viktiga för framtiden. De specificerar i synnerhet åtgärderna i landskapsprogrammet, vars nummer anges i slutet av uppgiften.

- En sektorsöverskridande dialog, en gemensam lägesbild och att stärka EDP-processen inom ramen för HealthTurku-samarbetet (åtgärderna 3, 27, 33, 36).
- Att ytterligare öka kännedomen om servicehelheten HealthTurku, aktörerna inom sektorn, innovationer och nya aktörskluster och samarbetet kring intressebevakning genom att öka den gemensamma synligheten. Styrning av regionalt stöd till nystartade företag (åtgärd 34).
- Öka testplattformsverksamhetens verksamhetsberedskap, det vill säga mognad, samt att bland annat bevara regionens ledande ställning inom utvecklingen av syntetiska men rätt typ av hälsodata (åtgärderna 1, 2, 34).
- Öka datakapaciteten och användningen av den inom hälso- och sjukvårdssektorn. Delta i projekt där man skapar europeiska principer för utnyttjande av hälso- och välfärdsdata (åtgärder 31, 35).
- Utveckla den sekundära användningen av social- och hälsovårdsuppgifter och satsa på internationellt samarbete inom dataintensiv forskning och utveckling i enlighet med de nationella målen (åtgärder 20, 31, 34).
- Stödja viktiga samarbetsplattformar och nätverk i området, exempelvis ERIC Euro Biomedicine-nätverkets huvudkontor i Åbo (åtgärderna 27, 37)
- Få nya samarbetsplattformar – som det nationella centret för läkemedelsutveckling och European Digital Innovation Hub for Health, EDIH – till regionen (åtgärderna 33, 34).
- Öka den internationella synligheten, partnerskapen och projektsamarbetet, bland annat genom S3-plattformar och i andra relevanta nätverk, samt identifiera värdekedjor mellan befintliga och potentiella regioner (åtgärderna 34, 37).
- Stärka det proaktiva tänkandet och de proaktiva arbetssätten genom att bland annat utnyttja Egentliga Finlands Ennakointiakatemias miljö och metoder (åtgärd 40).

6. Verktyg för genomförande

Varje strategi behöver verktyg och en struktur som gör det möjligt för människor och organisationer att börja agera och genomföra de visioner som fastställs i strategin. Strukturen måste samordnas och dess funktion övervakas, utvecklas och vid behov ändras på ett samordnat och systematiskt sätt. Syftet med Egentliga Finlands landskapsstrategi 2040+ är att vara ett reaktivt och förutseende förändringsverktyg, så redan dess grundläggande filosofi för användaren i riktning mot verksamheten.

Egentliga Finlands partnerskapsforum är just för Egentliga Finland en unik struktur för samarbete. Med sina många nätverk är dess uppgift att synliggöra och öppna strategiarbetet för alla som är intresserade av landskapets utveckling. I denna roll fungerar det som en katalysator för samarbete och ett fönster genom vilket samarbetspartner både på landskapsnivå samt nationellt och internationellt kan hitta varandra.

De viktigaste verktygen för att uppnå målen i landskapet och i partnerskapsforumet är finansiering, olika nätverk och samarbetsområden samt program som förenar landskapets mål med internationella mål, såsom FN:s program för hållbar utveckling.

6.1. Partnerskapsforum

Genomförandet av Egentliga Finlands landskapsstrategi bygger på människor och samarbete: partnerskap som man kan lita på och som håller sig bärkraftiga längre än vid enskilda projekt eller tillfälliga insatser. I Egentliga Finlands landskapsstrategiarbete innebär partnerskap ett planerat, långsiktigt och bestående sätt att tänka och agera i landskapet. Partnerskap handlar om interaktion och om att lära sig tillsammans. Partnerskapsarbete är all öppen och konstruktiv verksamhet som syftar till att driva igenom Egentliga Finlands landskapsstrategi.

Bild 5: Partnerskapsnätverk och arbetsgrupper

PARTNERSKAPSNÄTVERK OCH ARBETSGRUPPER														
ÅTGÄRDEN I LANDSKAPSPROGRAMMET (se avsnitt 4)	Nätverk för öppna data	Organisationsforumet och Landskapets samarbetsgrupp (MYR)	Forum för internationella frågor	Kulturforumet och Egentliga Finlands förbunds kulturkommitté	Turistforumet	Ennakointiakatemia	Expertgruppen för sjöfartsindustrin	Forumet för livsmedelsutvecklare	Gruppen för läkemedels och hälsoteknologi	Övervakningsgruppen för Egentliga Finlands trafiksystemplan	Samarbetsgruppen för planeringen av vattenförvaltningen	Samarbetsgruppen för områdesanvänd- ningen i Egentliga Finland	Egentliga Finlands förbunds skärgårdskommitté	MYR Utbildningssektion
1							●		●				●	
2													●	
3													●	
4		●											●	
5													●	
6											●		●	
7 (●)											●		●	
8								●					●	
9													●	
10		●								●		●	●	
11										●			●	
12		●								●			●	
13										●			●	
14										●			●	
15		●												
16		●												(●)
17		●												
18		●										●		
19 (●)														
20		●		●								●		
21						●								●
22						●			●					●
23						●	●		●					●
24		●		●										●
25 (●)		●										●	●	
26		●		●					●			●		●
27		●					●		●					
28		●												
29		●												
30		●										●		
31	●					(●)			●					
32	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
33	●					●	●		●				(●)	●
34		●					●		●				(●)	●
35 (●)	(●)	(●)												
36														
37			●				●		●			(●)	●	●
38									(●)					
39									(●)					
40						●	●		●				●	●
41			●											
42											●			●
43	●			●	●			●						●
44											●			●

Bild 6: Finanzierungsprogramm

[illegible]

Egentliga Finlands partnerskapsforum samlar nätverk på landskapsnivå och är en katalysator för samarbetet. Grundstenen lades i Egentliga Finlands landskapsprogram 2014–2017, då man började bygga upp en verksamhetsmodell som samlar människor och öppen information i landskapet. Under nästa programperiod 2018–2021 stärktes detta ideologiska perspektiv genom en gemensam kanal för webbkommunikation, årliga gemensamma evenemang och genom att utveckla systematiken i verksamheten.

I början av den nya programperioden 2022–2025 har partnerskapsforumet ett tjugotal aktiva partnerskapsnätverk med tiotals organisationer och hundratals experter. Vissa nätverk är inofficiella och informella, andra är formella och utsedda arbetsgrupper. Antalet nätverk och teman bygger på landskapsprogrammet, men det är vid behov levande och kan ta nya former längs vägen. Kärnan i partnerskapsforumet är den nyfikenhet som styr hela landskapsstrategin och en sorts mogen anpassning: en förståelse för att miljön, situationen och behoven förändras, ibland leder det till misslyckanden, men genom att ge utrymme för experimenterande kan man också hitta viktiga nya lösningar och idéer. Genom dessa steg bygger partnerskapsforumet upp en gemensam och målinriktad helhet för samutveckling, vars innehåll produceras tillsammans med landskapets aktörer.

I partnerskapsforumet fungerar Egentliga Finlands förbund som sammankallande för eller faciliterare av nätverken och leder utvecklingen av landskapet. Landskapsförbundets interna partnerskapsgrupp ansvarar för samordning av och rapportering om verksamheten. Landskapets samarbetsgrupp och dess sektioner är en del av partnerskapsforumet.

Bild 5 visar hur partnerskapsforumets nätverk och arbetsgrupper är kopplade till åtgärderna. Tabellen är inte en uttömmande beskrivning av alla nätverk, utan något att utgå ifrån. De aktuella temana för åtgärderna i varje grupp, deltagandet i genomförandet eller andra sätt att främja genomförandet av åtgärden är levande under hela programperioden i takt med att det uppstår nya perspektiv och behov.

6.2. Finansiering

Genomförandet av åtgärderna i landskapsprogrammet kommer att främjas med hjälp av kommunernas, företagens och många andra aktörers bidrag, med hjälp av statlig finansiering och projektfinansiering från Europeiska unionen och nationell projektfinansiering.

I Egentliga Finland är den projektfinansiering som landskapet själv har beslutanderätt över relativt liten. Land-

skapsprogrammet styr i hög grad inriktningen på denna finansiering. Projekt som är i beredningsskedet går igenom i landskapets samarbetsgrupps sekretariat som sammanträder varannan vecka. Där är representanter för finansiärerna med. Landskapets samarbetsgrupp fattar årligen beslut om de huvudsakliga riktlinjerna för finansiering. Såväl vid behandlingen av enskilda projekt som när man riktar in finansieringsriktlinjerna beaktas prioriteringarna i landskapsprogrammet.

Eftersom landskapets egna projektmedel är små är det ytterst viktigt att dra nytta av finansiering utanför landskapet. På nationell nivå är Business Finlands finansiering betydande. Interreg-programmen erbjuder möjligheter till internationellt samarbete i närområdena. Finansiering som man ansöker om direkt från EU erbjuder många olika sätt att främja åtgärderna i landskapsprogrammet. I synnerhet i internationella projektansökningar betonas betydelsen av bra projektkonsortier och samarbete. Den grundläggande filosofin i partnerskapet i landskapsprogrammet stödjer bildandet av konsortier och bidrar till att de blir framgångsrika i att få finansiering som det är hård konkurrens om.

Nivån på den beviljade projektfinansieringen följs upp årligen. Uppföljningen omfattar förutom landskapets egen finansiering även bland annat Interreg-programmen och finansiering som man ansöker om direkt från EU.

På bild 6 visas möjliga finansieringskällor för att främja åtgärderna i det regionala programmet. Extern projektfinansiering är dock bara ett sätt att främja att målen uppnås. En del av åtgärderna finansieras också via statens budgetfinansiering samt med egen finansiering från aktörerna i regionen och riktlinjerna för verksamheten.

6.3. Samarbetsområden och nätverk

I regionutvecklingslagen som trädde i kraft i början av september 2021 har landskapens samarbetsområden inte längre fastställts på samma sätt som tidigare. I det nationella samarbetet är grannlandskapen de viktigaste samarbetsområdena för Egentliga Finland. Störst tillväxtpotential har tillväxttriangeln, det vill säga det område som utgörs av Egentliga Finland, Birkaland och Nyland.

I stället för ett officiellt samarbetsområdestänkande ingås allt fler partnerskap inom ramen för begränsade teman. Samarbetsområdena kan variera stort från ett tema till ett annat.

Det internationella samarbetet har fokus på Östersjöregionen. Egentliga Finland deltar aktivt i CPMR:s (Conference of Peripheral Maritime Regions) Östersjökommission och bland annat dess havs- och trafikarbetsgruppers verksamhet. CPMR är också en stark intressebevakningsorganisation i frågor på EU-nivå.

Åbo och Egentliga Finlands Europakontor finns på plats i Bryssel. Kontoret bygger relationer med EU-institutionerna och andra intressegrupper och påverkar på det sättet EU-initiativ som är viktiga för Åbo och hela Egentliga Finland. Det europeiska samarbetet kan också bidra till att aktörerna i regionen uppnår sina strategiska mål, till exempel genom EU-finansiering och informationsutbyte.

Dessutom deltar Egentliga Finland i flera nationella och internationella nätverk. Exempel på nationella nätverk är Northern Growth Zone och på internationella BSSSC (Baltic Sea States Subregional Co-operation) och Scan-Meds (Scandinavian-Mediterranean) korridorsarbete. Främjandet av fokusområden för smart specialisering inbegriper både nationellt och internationellt nätverkssamarbete. Egentliga Finland är också aktivt i samarbetet mellan de regioner som ansvarar för strategier för smart specialisering i Östersjöregionen.

6.4. FN:s mål för hållbar utveckling

FN:s målprogram för en hållbar utveckling "Agenda 2030" har som mål att utrota fattigdomen och uppnå en hållbar utveckling som tar jämlik hänsyn till miljö, ekonomi och människor. Den vägledande principen är att ingen ska lämnas efter i utvecklingen.

Målprogrammets sammanlagt 17 mål trädde i kraft i början av 2016. Målen är universella, vilket innebär att de gäller för alla länder. Regeringarna måste dock föra arbetet vidare till den lokala nivån, och landskapen, kommunerna och städerna i Finland kan också göra mycket för att främja målen. I själva verket är det just de som bär ansvaret för de viktigaste frågorna när det gäller att nå målen, som vatten, bostadspolitik, mobilitet, infrastruktur och markanvändning. Genomförande av globala förändringar börjar på lokal och regional nivå. Därför är det viktigt att man även i arbetet med landskapsprogrammet identifierar den egna verksamhetens betydelse ur detta perspektiv.

Bild 7 visar en uppskattning av förhållandet mellan åtgärderna i Egentliga Finlands landskapsprogram och FN:s mål för hållbar utveckling. Landskapsstrategins centrala verksamhetsmodell, partnerskap och utvecklingen av det samt bland värderingarna i synnerhet ansvarsfullheten främjar målen. Hela landskapsstrategin förklarar på metodnivå målet om samarbete

och partnerskap: samarbete mellan flera intressegrupper som delar kunskap, sakkunskap, teknologi och finansieringsresurser för att bygga en hållbar framtid.

Närmare information om FN:s mål för hållbar utveckling finns exempelvis på adressen: <https://www.ykliitto.fi/finlands-fn-forbund>.

FN:S MÅL FÖR HÅLLBAR UTVECKLING																	
ÅTGÄRDERNA I LANDSKAPSPROGRAMMET (se avsnitt 4)	1 Ingen fattigdom	2 Ingen hunger	3 God hälsa och välbefinnande	4 God utbildning för alla	5 Jämställdhet	6 Rent vatten och sanitet för alla	7 Hållbar energi för alla	8 Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt	9 Hållbar industri, innovationer och infrastruktur	10 Minskad ojämlikhet	11 Hållbara städer och samhällen	12 Hållbar konsumtion och produktion	13 Bekämpa klimatförändringarna	14 Hav och marina resurser	15 Ekosystem och biologisk mångfald	16 Fredliga och inkluderande samhällen	17 Genomförande och globalt partnerskap
1							●	●	●		●	●	●		●		●
2						●	●	●	●		●	●	●	●	●		●
3			●					●	●		●	●	●			●	●
4						●	●	●	●		●						●
5							●		●		●		●	●	●		
6		●											●	●	●		
7														●	●		
8		●	●					●				●			●		
9						●	●		●		●		●	●	●		
10					●			●		●	●						
11									●	●	●	●	●				
12									●	●	●	●	●				
13									●	●	●		●				
14			●						●		●		●				
15	●		●		●					●						●	
16			●	●	●			●		●						●	
17			●		●					●							
18			●		●					●							
19											●					●	
20										●	●						
21			●	●	●			●		●							●
22			●	●	●			●		●							●
23			●	●	●			●									●
24			●														
25			●							●	●						●
26			●		●						●					●	
27				●													●
28				●	●					●							
29				●						●						●	
30				●	●											●	●
31									●		●		●			●	
32																●	
33				●			●	●	●		●	●	●	●	●		
34			●					●	●								●
35				●				●	●		●		●			●	●
36									●								
37																	●
38									●								
39					●			●			●		●				
40									●								
41				●	●			●			●					●	
42									●				●	●	●		
43									●		●	●	●	●	●		
44			●										●	●	●		

7. Uppföljning och effektivitet

Landskapsförbundet följer upp och utvärderar genomförandet av landskapsstrategin i samarbete med de myndigheter som genomför strategin. Dessutom bedömer en utomstående utvärderare minst en gång under programperioden genomförandet av målen i landskapsprogrammet. Implementeringen av Egentliga Finlands landskapsstrategi utvärderas årligen av de grundläggande indikatorerna för regionutvecklingen, partnerskapsbarometern, årsrapporterna, finansierings- och projektuppföljning samt olika uppföljningsgrupper.

7.1. Effekt

Landskapsstrategins centrala principiella mål är att främja en positiv utveckling i landskapet. I detta avseende strävar landskapsstrategin efter att utifrån lokala utgångspunkter skapa förutsättningar för utvecklingen av den regionala ekonomin och konkurrenskraften, en positiv befolknings- och arbetsmarknadsutveckling, invånarnas välfärd och sociala delaktighet samt främjandet av en koldioxidsnål ekonomi och en hållbar utveckling. I slutändan är landskapsstrategins effektivitet en positiv utveckling i dessa grundläggande komponenter i regionutvecklingen.

Landskapsstrategins effektivitet kan alltså i princip följas upp med hjälp av grundläggande indikatorer för regionutvecklingen (se bilaga 3). Landskapets regionutvecklingsarbete kan på det stora hela anses effektivt när den statistiska uppföljningen av regionutvecklingen ger siffror som pekar i rätt riktning. Det gynnar dock inte kunskapsbaserad ledning av genomförandet av landskapsstrategin, eftersom otaliga andra faktorer påverkar utvecklingen i regionen utöver åtgärderna i landskapsprogrammet, och det är inte möjligt att precisera vilka framgångar som nåtts eller vad som bör utvecklas i programarbetet genom att följa den allmänna utvecklingen.

För att möjliggöra den kunskapsledning som genomförandet av landskapsstrategin kräver har man utvecklat mer precisa verktyg än den allmänna statistiska uppföljningen för uppföljningen av effekterna av Egentliga Finlands landskapsstrategi. Dessa är enkäten Partnerskapsbarometern för intressegrupper som beskriver i vilken grad målen i strategin har uppnåtts och årsrapporterna som analyserar i vilken grad åtgärderna i programmet har vidtagits. Dessutom följer man upp hur projektfinansieringen genomförs och hur aktiv landskapets projektverksamhet är. Själva den statistiska uppföljningen av regionutvecklingen har genomförts som en del av tjänsten Lounaistieto.fi.

7.2. Partnerskapsbarometern

Det primära uppföljningsverktyget för effekterna av Egentliga Finlands landskapsstrategi är partnerskapsbarometern. Den är en årlig webbenkät för landskapets centrala aktörer och intressegrupper, i vilken man mäter de svarandes åsikter om i vilken grad de viktigaste målen i landskapsstrategin har uppnåtts samt deras engagemang i partnerskapstänkandet. Partnerskapsbarometern genomfördes första gången hösten 2014 och den fortsätter även under den nya programperioden i tillämpliga delar med samma innehåll för att kunna jämföra. Det tekniska genomförandet av enkäten kommer att uppdateras under den nya programperioden.

Frågorna i partnerskapsbarometern innefattar de övergripande målen i strategin och partnerskapsforumets verksamhet. Däremot granskas inte genomförandet av enskilda åtgärder genom enkäten, eftersom bedömningen av dem kräver specialkunskaper som en stor andel av de svarande inte kan antas ha. Frågorna i barometern syftar till att ge en inblick i om utvecklingen i landskapet är i linje med landskapsstrategins uppdrag, vision och värderingar och de mål som fastställs i den. Barometern innehåller också frågor om hur partnerskapsforumet för Egentliga Finland fungerar, som är ett viktigt verktyg för genomförandet av den regionala strategin.

7.3. Årsrapporter

Landskapsförbundets interna partnerskapsgrupp sammanställer varje år en rapport om hur landskapsprogrammet fortskrider. I rapporten utvärderas statusen för åtgärderna och den innehåller en sammanställning av de viktigaste resultaten från partnerskapsnätverkens verksamhet. Årsrapporterna överlämnas till landskapsstyrelsen för kännedom.

Årsrapporten offentliggörs på Egentliga Finlands partnerskapsforum och man informerar intressegrupperna om den. Syftet med rapporten är att påminna om nätverkens arbete och dela information mellan nätverken. Uppföljningen har stor betydelse när det gäller att engagera och motivera intressegrupperna och dem som arbetar med landskapsstrategin. I årsrapporten kan man också lyfta fram mål som inte har utvecklats på önskat sätt och som man kan satsa extra på.

7.4. Uppföljning av finansiering och projekt

Landskapsförbundet sammanställer årligen en finansieringsrapport om projektfinansieringen till landskapet. Syftet med rapporten är att få information särskilt om EU-finansiering som landskapet fått och ett särskilt fokusområde i den är tyngdpunkterna i strategin för smart specialisering. Rapporten sammanställs och publiceras i samarbete med Åbos och Egentliga Finlands Europakontor.

Statusen när det gäller regionalt tilldelade medel i landskapet följs förutom i finansieringsrapporten även upp i landskapets samarbetsgrupps sekretariat som sammanträder varannan vecka. Där är representanter för finansiärerna med. I ansökningarna om finansiering på landskapsnivå kan man vid behov inrikta finansieringen på satsningar på mål i landskapsprogrammet som förverkligats i mindre grad.

7.5. Uppföljningsgrupper

Enligt lagen om utveckling av regionerna och om genomförande av Europeiska unionens regional- och strukturpolitik godkänner landskapsfullmäktige landskapsprogrammet varje fullmäktigeperiod. Under programperioden överlämnas också rapporter om hur programmet fortskrider till fullmäktige.

Landskapsstyrelsen följer upp genomförandet av strategin med hjälp av årsrapporter, styr arbetet och i synnerhet landskapsförbundets resurser i genomförandet av arbetet. Landskapets samarbetsgrupp beslutar om regional projektfinansiering som stöder landskapsstrategin och -programmet.

Även mellan staten och landskapsförbunden ordnas det diskussioner om genomförandet av landskapsprogrammen, den övergripande bilden av regionutvecklingen och teman i anslutning till regionutvecklingsbeslutet. Syftet med diskussionerna är att främja samarbetet och interaktionen mellan staten och regionerna för att uppnå målen för regionutvecklingen och främja landskapens utveckling på egna villkor. Under diskussionerna strävar man efter att skapa en gemensam vision mellan staten och regionerna om målen, verkställandet och verksamhetsförutsättningarna för regionutvecklingen som man ska beakta i planeringen av olika aktörers verksamhet och ekonomi.

Bilagor

1. Genomförande av landskapsprogrammet 2018–2021

1.1. Sakkunnigbedömning av landskapsprogrammet 2018–2021

Enligt lagen om utveckling av regionerna och genomförande av Europeiska unionens regional- och strukturpolitiska landskapsprogrammen utvärderas av en utomstående under varje programperiod. Utvärderingen av Egentliga Finlands landskapsprogram 2018–2021 genomfördes i form av en sakkunnigbedömningsprocess tillsammans med Nylands förbund, Tavastlands förbund och Kymmenedalens förbund hösten 2020. Under utvärderingsprocessen hade varje landskapsförbund huvudansvaret för att utvärdera ett program, men alla deltog i varje utvärdering. Utvärderingsprocessen faciliterades av Aluekehittämisen konsulttitoimisto MDI.

Egentliga Finlands landskapsprogram 2018–2021 bedömdes vara bra och grundligt utarbetat. Fokusområdena, temana och åtgärderna var tydligt definierade och logiska. Målen och handlingsplanen för smart specialisering var väl integrerade i helheten. Egentliga Finlands partnerskapsforum fick särskilt mycket beröm, då det ansågs vara ett välstrukturerat verktyg särskilt för Egentliga Finland. Landskapets styrkor ansågs också vara öppna data och kunskapsbaserad ledning samt tydliga uppföljningsmekanismer, såsom årliga partnerskapsbarometrar, årsrapporter och nätverksamhet.

Enligt bedömarna fanns det utrymme för förbättringar av programmet när det gäller att vässa och fokusera texten och i synnerhet värderingsfokusområdena, säkerställa flexibiliteten när det gäller förändring samt presentationen av olika ekonomiska regioner. Dessutom önskade man en bättre beskrivning av den finansiering som behövs för genomförandet samt av ansvars- och arbetsfördelningen. Det föreslogs att programmets läsbarhet skulle förbättras med hjälp av ytterligare bilder. I programmet för 2022–2025 har man försökt att svara på utvecklingsförslagen.

1.2. Om framgången för landskapsprogramperioden 2018–2021

Framgången för Egentliga Finlands landskapsprogram följs årligen upp med en partnerskapsbarometerenkät som skickas till intressegrupperna via e-post och med årsrapporter om landskapsprogram- och partnerskapsarbetet som Egentliga Finlands förbunds partnerskapsgrupp sammanställer årligen. Årsrapporterna bygger på en bedömning av nätverkens kontaktpersoner av genomförandet av åtgärderna och övriga resultat av det regionala programmet.

Resultaten av partnerskapsbarometern var positiva under hela programperioden (bild: Partnerskapsbarometerns stöd till visionen 2018–2021). Strategins huvudpåstående "Egentliga Finlands framtid byggs upp genom samarbete och partnerskap" har ett starkt stöd från intressegrupperna, och i oktober-november 2021 ansåg 80 procent av de svarande (158 personer huvudsakligen från den kommunala sektorn, läroanstalter och organisationer) att det stämmer. Resultaten för de viktigaste temana varierar. Ansvarsfullt agerande, företagsvänlighet, kunskapsledning, internationalitet och samarbete är enligt de svarandes bedömning verklighet i landskapet. Det bedöms vara fallet när det gäller målen för hållbar samhällsstruktur, smarta transporter och cirkulär ekonomi. Enligt de svarande har inte heller Northern Growth Zones utvecklingsarbete fortskridit på önskat sätt.

I årsrapporterna för arbetet med landskapsprogrammet och partnerskapen granskas arbetet på åtgärdsnivå. Genomförandet har varit framgångsrikt under programperioden. I slutet av 2021 pågår 30 procent av de 29 åtgärderna i landskapsprogrammet (det vill säga konkreta åtgärder vidtas för att genomföra åtgärden) och över 60 procent är enligt nätverkens kontaktpersoner redan en del av det etablerade samarbetet mellan landskapets aktörer. Utöver sifferbedömningar lyfter årsrapporterna fram resultaten i varje partnerskapstema. Alla årsrapporter publiceras på adressen <https://varsinais-suomi.fi/sv/>.

Egentliga Finlands framtid byggs genom samarbete och partnerskap.

Andel människorna med samma åsikt:

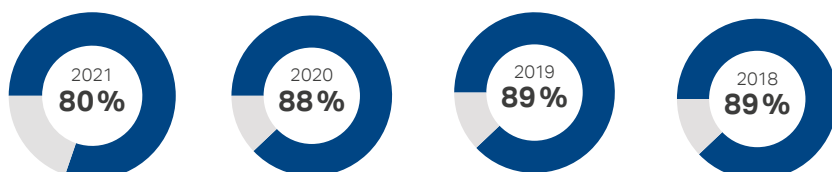

Bild: Partnerskapsbarometerns stöd till visionen 2018–2021.

2. Miljörapport och konsekvensbedömning

Enligt SMB-lagen (lag om bedömning av miljökonsekvenserna av myndigheters planer och program) ska en myndighet utreda och bedöma miljökonsekvenserna av planer och program som den har utarbetat om genomförandet av dem kan ha en betydande inverkan på bland annat människor, naturen och den biologiska mångfalden, den byggda miljön, landskapet eller naturresurser. Denna bedömning kallas miljökonsekvensbedömning av planer och program. I miljörapporten som blir resultatet av SMB-bedömningen beskrivs betydande miljökonsekvenser av planen eller programmet.

Enligt jämställdhetslagen ska myndigheterna dessutom främja jämställdheten mellan människor i all sin verksamhet på ett målinriktat och planmässigt sätt samt skapa och etablera sådan förvaltningssed och sådana verksamhetsätt som säkerställer att jämställdheten främjas när ärenden bereds och beslut fattas. Med hjälp av en bedömning av genuskonsekvenserna kan man lyfta fram aspekter inom vilka man kan anta att situationen för olika kön kräver särskild uppmärksamhet eller särskilda åtgärder.

Målen och åtgärderna i landskapsstrategin kan ha ovan nämnda konsekvenser. I denna konsekvensbedömning har man förutom miljökonsekvenser även bedömt sociala, ekonomiska, regionala och kulturella konsekvenser samt konsekvenser för jämställdheten.

De val som gjorts i landskapsprogram-dokumentet bygger på en omfattande och interaktiv process. Vid utarbetandet av landskapsprogrammet har konsekvensbedömningen inkluderats som en väsentlig del av programprocessen så att åtgärder med positiv sammanlagd påverkan har valts ut. Konsekvensbedömningen har gjorts i form av en expertbedömning under beredningsprocessen.

2.1. Nuvarande tillstånd i Egentliga Finland

Miljöns nuvarande tillstånd och utsikter i Egentliga Finland har beskrivits i detalj i flera mål- och utredningsdokument. I denna konsekvensbedömning beskrivs det nuvarande tillståndet på en allmän nivå. På temasideorna för Miljö Nu samlas information och statistik om de olika temana. De ger en övergripande bild av tillståndet i vår närmiljö, de faktorer som påverkar den och i vilken riktning utvecklingen går. Material om de olika temana finns bland annat på följande adresser:

- Miljöns tillstånd: <https://ymparistonyt.fi/?lang=sv>
- Egentliga Finlands förbunds och tjänsten Lounaistietos analyser av landskapets tillstånd utvärderar den kom-

munala ekonomin och näringarnas tillstånd två gånger per år: <https://www.lounaistieto.fi/category/analyysit/maakunnan-tila/>

- Uppföljningsinformation om utvecklingen av landskapets befolkning, sysselsättning och trafik samt statistiska analyser av aktuella ämnen finns i tjänsten Lounaistieto: <https://www.lounaistieto.fi/tilastot/>
- I Egentliga Finlands välfärdsberättelse redogörs det för befolkningens tillstånd: <https://www.vssh.fi/fi/ammattilaisille/perusterveydenhuolto/Documents/hyvinvointikertomus-varsinais-suomi-2018-syyskuu.pdf>
- Kommunernas och regionernas hälsofrämjande arbete följs upp av TEAviisari: <https://teaviisari.fi/teaviisari/fi/index>
- Jämställdheten i Finland följs bland annat upp av Statistikcentralen (<https://www.tilastokeskus.fi/tup/tasaarvo/index.html>)

Egentliga Finlands natur består av mångsidiga, sinsemellan olika biotoper och livsmiljöer. Skärgårdens karga kobbar, de bördiga åkrarna och vårdbiotoperna, de skogbevuxna områdena och de karga myrområdena bildar en mångsidig helhet. Landskapets särdrag är artrikedom och mångsidighet, som särskilt de helheter som lövskogarna bildar, även nationellt sällsynta helheter, gör landskapet rikligt.

Egentliga Finland hör både till den hemiboreala och den sydboreala vegetationszonen. De mest värdefulla naturtyperna är Skärgårdshavet och lundarna. Ekzonen sträcker sig till Åbo skärgård och till kusten. Landfaunan i området är den rikaste i Finland och 80 procent av insektsfaunan har observerats i området.

På grund av landskapets långa boendehistoria är dess natur till stor del påverkad av mänsklig verksamhet och det finns relativt lite orörd natur kvar. De största områdena i naturtillstånd finns i Skärgårdshavets, Bottenhavets, Kurjenrahka och Tykö nationalparker samt i Vaskijärvi naturreservat. En stor del av skogsområdena används som ekonomiskog och cirka 84 procent av skogarna på skogsmarken är skogar under hundra år, cirka 14 procent är skogar som är över 100 år och cirka 2 procent är trädlösa områden. (LUKE, statistik över skogsresurser).

Den **biologiska mångfalden** kan tryggas både genom traditionellt skydd och frivilliga skydds- och restaureringsåtgärder. Omkring 3,5 procent av landytan och 7,3 procent av land- och vattenområdena i Egentliga Finland är skyddade av naturvårdslagen. De största riskerna med att öka naturskyddet och den biologiska mångfalden i Egentliga

Finland är kopplade till att ekologiskt värdefulla naturvärden äventyras i den samhällsstruktur som har förverkligats och det förändringstryck som expansionen av den medför.

Det största problemet med **ytvattnen** i Egentliga Finland är eutrofiering, som orsakas av en ökad primärproduktion. Orsaken till det är att mängden näringsämnen som kommer in i vattnet ökar. Eutrofieringen syns i vattendragen bland annat i form av ökad algbloomning, grumligt vatten och igenslamning av stränder. Ytvattnets status försämras huvudsakligen av diffus belastning av näringsämnen, som är störst i avrinningsområdena för åar och älvar av lermarkstyp. Jordbruket står för en andel på cirka 51 procent av kvävebelastningen och cirka 58 procent av fosforbelastningen. Den ekologiska statusen för ytvattnen i Egentliga Finland är i huvudsak måttlig för havsområdena och otillfredsställande eller dålig för åarna och älvarna. De flesta sjöar har god eller tillfredsställande ekologisk status. (Ytterligare information: https://www.ymparisto.fi/sv-FI/Vatten/Ytvattens_status)

Grundvattenreserverna i landskapet är mycket ojämnt fördelade. De mest betydande grundvattenreserverna finns i de omfattande åsområdena i Loimaa- och Saloregionen. Flera mindre sand- och grusformationer bildar dock ett nätverk av klassificerade grundvattenområden som omfattar hela landskapet, även om det inte finns råvattentäkt där. Grundvattnets kvalitet är till största delen god i förhållande till grundvattenområdenas areal, men de största identifierade riskerna beror på saltning av vägnätet samt mänsklig verksamhet.

Klimatförändringarna kommer att ha betydande konsekvenser för vår region. Ökad torka, hetta och perioder av nederbörd samt minskade tjalperioder försvårar och förändrar både jord- och skogsbruket och kan påverka livsmiljöernas ekologi. Även ökningen av främmande arter och deras anpassning samt förändringar under växtsäsongen påverkar naturen i området. När det gäller utsläppsminskningar är Egentliga Finland på god väg, för de viktigaste energiproduktionsanläggningarna har under de senaste åren övergått till förnybar energi. Enligt uppgifter från 2019 har de totala utsläppen av växthusgaser i landskapet minskat med 27 procent jämfört med 2005. Utmaningen består i de svårpåverkade utsläppskällorna, transport och jordbruk, som man kommer att behöva göra något åt på olika sätt under de kommande åren. Man måste också förbereda sig på anpassningen till klimatförändringen, eftersom klimatet trots betydande utsläppsminskningsåtgärder kommer att förändras under de närmaste decennierna.

Kulturellt sett är landskapet mycket rikt och mångsidigt när det gäller såväl kulturhistoria och den byggda miljön som det rådande konst- och kulturlivet. Det arkeologiska kulturarvet består av fornlämningar, det vill säga strukturer

och avlagringar som bevarats i landskapet, i marken och under vattnet. De visar aktiviteterna hos människor som levt där; fornlämningar från förhistorisk tid är det äldsta lagret i kulturmiljön.

Det finns cirka 6 000 arkeologiska fyndplatser i Egentliga Finland. Alla fornlämningar har ännu inte upptäckts och de inventeras i olika projekt. Det största hotet mot dem är den växande samhällsstrukturen och de förändringar som den orsakar i jordlagren. En byggd kulturmiljö har utvecklats under århundradena och det finns flera byggda kulturarv av nationell betydelse i området. Det har gjorts en relativt bra inventering av den byggda kulturmiljön, men man måste även i fortsättningen ägna stor uppmärksamhet åt att hålla informationen uppdaterad och att underhålla den. Samspillet mellan mänsklig verksamhet och natur har lett till att värdefulla kulturlandskap har skapats både i stadsmiljöer och på landsbygden i vårt landskap. En del av de värdefulla kulturlandskapen har också ett betydande naturvärde i form av vårdbiotoper.

Konst- och kulturlivet i landskapet är mångsidigt. Åbo stadsregion är landets näst viktigaste konst- och kulturcentrum efter huvudstadsregionen. I landskapet är kunskapskapitalet inom konst och kultur betydande: Varje år utexamineras många experter på kultur och konst på olika utbildningsstadierna. Det finns också en exceptionellt stor konstnärlig frihet i vår region.

Främjandet av **rekreation och turism** som möjliggörs av naturen ses som en stark tillgång för regionen, som ger invånarna välbefinnande men också nya affärsmöjligheter i landskapet. Under coronapandemin har användningen av naturen för rekreation ökat betydligt. 2020 ökade antalet besökare i Tykö och Kurjenrahka nationalparker med cirka 10 procent, vilket innebär cirka 220 000 besökare.

När det gäller **naturresurser och bioekonomi** är de viktigaste resurserna i Egentliga Finland jord- och skogsbruksprodukter samt råvaror från gruvindustrin. Jordbruksproduktionen i regionen är mångsidig och Egentliga Finland har det största antalet av olika arter av odlingsväxter i förhållande till skördevolymen på nationell nivå. Vår region kallas inte för Finlands kornbod för intet. Fisket spelar också en viktig roll, för i Egentliga Finland produceras drygt en tredjedel av Finlands fiskfångst.

2020 kommer avverkningen för skogsbruk att vara cirka 2,7 miljoner kubikmeter, med en maximal hållbar avverkning på 2,9 miljoner kubikmeter per år. Av denna avverkning utgörs 39 procent av stockvirke, 32 procent av fibervirke och 29 procent av energived. Den totala avverkningen var cirka 3,15 miljoner kubikmeter 2020, det vill säga en naturlig avverk-

ning på cirka 0,5 miljoner kubikmeter. (LUKE, statistik över skogsresurser)

Det finns relativt lite gruvindustri i området och de befintliga gruvorna har koncentrerat sig på att utnyttja kalksten och mineraler som stöder byggnadsindustrin. Behovet av att effektivisera hållbart nyttjande av naturresurser och minska de negativa effekterna av förbrukningen av naturresurser är ett erkänt faktum. Utbyggnaden och underhållet av samhällsstrukturen kräver också betydande användning av stenmaterial. I Egentliga Finland finns det ett större antal tillstånd för marktåkt för stenmaterial från åsar än för bergstensmaterial men med tanke på mängderna som tas ut är volymerna av bergstensmaterial större.

Egentliga Finland är en **balanserad kombination** av en tät stadsstruktur, en traditionell landsbygds- och bymiljö, en unik skärgårdskultur och en välvårdad och mångsidig naturmiljö. Landskapet med flera center stöder sig på den framgångsrika centralorten Åbo och fyra starka regioncenter. Egentliga Finland har cirka 485 000 invånare, varav cirka 20 procent är minderåriga eller studerande, cirka 45 procent är i arbetsför ålder, cirka 30 procent är pensionärer eller står utanför arbetskraften och cirka 5 procent är arbetslösa.

I Egentliga Finland är det regionala **samarbetet för främjande av välfärd och hälsa** mångsidigt och välfungerande. Organisationernas bidrag till hyte-arbetet är också betydande i regionen och ökar ytterligare. Utöver den regionala välfärdsrapporten ger kommunernas välfärdsrapporter och -planer en struktur för utvecklingsarbetet. Institutet för hälsa och välfärds TEAviisari-datainsamlingar bidrar till produktionen av landskapsspecifikt material till stöd för hyte-arbetet.

Landskapets näringslivsstruktur är mycket mångsidig. Cirka 27 procent av alla jobb inom sjöfartsindustrin i Finland finns i Egentliga Finland. 30 procent av företagen i branschen finns i Sydvästra Finland (Egentliga Finland och Satakunda) och deras andel av branschens omsättning är 28 procent. När det gäller tillverkningsindustrin påverkas landskapet också av ett betydande bil- och batterikluster. Bilar tillverkas i Nystad i landet till antalet anställda största fabrik. Batteriklustrets starka tillväxt står bland annat batterifabriker i Nystad och Salon för. Livsmedelskedjan i Egentliga Finland sysselsätter drygt 16 000 personer. Över 20 procent av landskapets verksamhetsställen och 15 procent av omsättningen hör till livsmedelskedjan.

När det gäller läkemedelsforskning, hälsoteknologi och Life Science i vidare bemärkelse är Egentliga Finland Finlands starkaste kluster. Över 75 procent av Finlands läkemedelsexport och cirka 50 procent av diagnostikexporten

kommer från företag i Åboregionen. En bra illustration av spetskompetensen i regionen är att 21 av 22 läkemedel som utvecklats och kommit ut på marknaden i Finland har utvecklats av läkemedelsutvecklingsföretag som är verk-samma i Åbo. Andra starka sektorer är IKT, byggbranschen, turism och olika företagstjänster. För mer information om sysselsättnings- och näringslivsstrukturen i landskapet, se www.lounaistieto.fi/tilastot/.

2.2. Genomförande av bedömningen

Åtgärderna i Egentliga Finlands landskapsstrategin har utvärderats med avseende på deras ekologiska, sociala, ekonomiska, kulturella och genusrelaterade konsekvenser samt konsekvenser för samhällsstrukturen (bild: Bedömningen av konsekvenser). Som bakgrunds- och källmaterial har man i stor utsträckning använt sig av de strategier, program och färdplaner som utarbetats i landskapet och vars huvudsakliga mål, åtgärder och effekter beskrivs i denna landskapsstrategi. Dessa dokument har bland annat varit dokument för vatten- och havsvården, vägkartan för cirkulär ekonomi och en klimativägkarta samt andra strategier, program och vägkartor relaterade till vår miljö, webbplatsen Miljö NU samt material för arbetet med landskapsplanen, planbeskrivningar och tillhörande bilagor. Vid utvärderingen av konsekvenserna har man också dragit nytta av bland annat arbetet med trafiksystemplanen samt flera andra källor. Dessutom har man använt information från uppföljningsindikatorer för regionutvecklingen samt information från olika kultur- och föreningsforum.

I utvärderingen av konsekvenserna har tonvikten lagts på hur åtgärden i fråga förhåller sig till det tema som bedöms, med betoning på dess övergripande effektivitet. Flera teman ger både positiva och negativa effekter, men i utvärderingstabellen visas den identifierade summan av konsekvenserna. Exempelvis kan nya arbetstillfällen som skapas genom nya innovationer minska antalet arbetstillfällen på andra ställen, men om det totala antalet arbetstillfällen beräknas vara högre än utgångsläget anges effekten som positiv.

De **sociala** konsekvenserna har bedömts utifrån hur den aktuella åtgärden påverkar människors psykiska och fysiska välbefinnande, deras egenmakt och möjligheter till delaktighet och integration samt interaktion mellan människor.

Ekologiska konsekvenser har brett definierats som konsekvenser för miljön och naturen, det vill säga påverkan på luft eller klimat, vattendrag, biologisk mångfald, arter, hållbarhet när det gäller exempelvis hållbar användning av naturresurser eller miljöns inverkan på hälsan.

Konsekvenserna för **samhällsstrukturen och kulturen** har bedömts utifrån de sammantagna konsekvenser som ett fungerande samhälle eller en fungerande kultur erbjuder. Samhällsstrukturen påverkar användningen av både naturresurser och material, mobiliteten och aktiviteterna för de medborgare som bor och arbetar där, exempelvis rekreation och friluftsliv. Kulturella strukturer påverkar också människors upplevelse av identitet och kulturell tillhörighet.

De **ekonomiska och regionalekonomiska** konsekvenserna har huvudsakligen bedömts i termer av arbetstillfällen eller andra ekonomiska indikatorer som BNP eller exportvolym. Effekterna av så kallat intellektuellt eller immateriellt värde har inkluderats som sociala (t.ex. hälsa, gemenskap), ekologiska (t.ex. ren luft) eller kulturella (t.ex. identitet, kulturarv) konsekvenser.

Genuskonsekvenserna har bedömts ur ett jämställdhetsperspektiv med avseende på om åtgärdens kommer att minska ojämställdheten eller möjliggöra jämställt inflytande för alla, oavsett kön.

Åtgärdernas effekt inom de berörda områdena har bedömts med kategorierna tydligt positiva effekter (++), något positiva effekter (+), ingen betydande effekt (0). Åtgärderna har inte bedömts ha några övergripande negativa effekter på grund av deras flerdimensionella karaktär och deras indirekta och direkta effekter på ett stort antal utvärderade konsekvensområden. Utgångspunkten är alltså att summan av åtgärdernas olika konsekvenser i sin helhet alltid betraktats som positiva eller som att de inte ändrar nuläget. Målet med landskapsstrategin är att främja och utveckla landskapet, så åtgärder som har negativa konsekvenser har inte tagits med eller har bearbetats under processens gång så att de inte som helhet har negativa konsekvenser.

2.3. Effekter av Egentliga Finlands landskapsprogram

Landskapsprogrammets grundläggande mål är å ena sidan att uppnå så positiva effekter som möjligt och å andra sidan att minimera de negativa konsekvenserna inom alla de områden som påverkas av programmet (sociala, ekologiska, för samhällsstrukturen och kulturella samt ekonomiska konsekvenser och genuskonsekvenser som påverkar jämställdheten).

Med landskapsprogrammet vill man förbättra tillståndet för Egentliga Finlands miljö, bygga en hållbar livsmiljö och skapa välfärd, hälsa och lika möjligheter för invånarna samt tillsammans utveckla verksamhetssätten i riktning mot målen. Effekterna av landskapsprogrammet i att stärka viljan till ett hållbart partnerskap är redan positiva från början.

Landskapsprogrammets effekter kommer i slutändan att konkretiseras i enlighet med hur de åtgärder som fastställs i programmet genomförs. Programmet har begränsade möjligheter att påverka det detaljerade genomförandet av åtgärderna. De projekt som genomförs inom ramen för landskapsprogrammet måste planeras och genomföras på ett sätt som gör att de har en positiv inverkan på helheten. Vid behov kommer åtgärderna att omfattas av det lagstadgade SMB-förfarandet (lag om bedömning av miljökonsekvenserna av myndigheters planer och program) eller MKB-förfarandet (förfarandet för bedömning av projektets miljökonsekvenser) eller så kommer konsekvenserna att bedömas i miljötillståndprocessen.

2.4. Sammanfattning

Genomförandet av åtgärderna i landskapsstrategins programdel och deras konsekvenser utvärderas och följs upp under hela programperioden. Utvärderingen av konsekvenserna av åtgärderna i programmet utvecklas och målet är en modell som stöder en mer omfattande informationsstyrning och informationsförmedling som på en allmän nivå utvärderar och sammanställer information om läget och effekterna av åtgärderna. En stor del av genomförandet sker dels genom riktlinjer för samarbetet mellan intressegrupperna och genom att rikta resurserna, dels som projektarbete.

De åtgärder som föreslås i landskapsprogrammet konkretiseras dock först i samband med genomförandet av programmet, då en detaljerad utvärdering blir möjlig. Projektutvärderingen görs projektspecifikt och detaljerat bland annat i samband med beredningen av finansieringen. Dessutom ska de som genomför projekten redan i samband med projektansökningsfasen göra en helhetsbedömning av projektets konsekvenser.

Landskapsstrategin beskriver på ett heltäckande och mångsidigt sätt hela landskapets målbild och den har utarbetats genom ett omfattande arbete med intressegrupper. Det gör det nästan omöjligt att göra en konkret bedömning av en enskild åtgärd eller ett enskilt mål, eftersom de omfattar flera enskilda projekt eller åtgärder som främjar dessa mål. Främjandet av innehållet i landskapsstrategin bygger också på en stark regional målbild, aktörernas egna intressen och mål samt uppnåendet av målen på nationell nivå, så det är mycket osannolikt att de inte genomförs alls. Därför kan det anses som mycket osannolikt att någon av de åtgärder som föreslås i landskapsstrategin inte kommer att genomföras i sin helhet.

I följande tabell bedöms åtgärdernas effekter ur olika perspektiv.

UTVÄRDERING AV EFFEKTER	Sociala	Ekologiska	Effekter på samhällsstrukturen och kulturen	Ekonomiska och regionalekonomiska	Genus
1. Vi för samman den gröna omställningens innovatörer och investerare för att pröva nya verksamhetsmodeller och -sätt och för att söka öppningar för samarbete.	+	++	0	++	0
2. Vi tar fram pilot- och demonstrationsobjekt som används för att främja kommersialisering och spridning av regionens lösningar på miljö- och klimatutmaningar.	+	++	0	++	0
3. Påskynda lösningar inom cirkulär ekonomi och lösningar som ger låga koldioxidutsläpp genom offentliga upphandlingar.	+	++	0	++	0
4. Vi lägger i samarbete med kommunerna grunden till lokala och regionala ekosystem för bioekonomi och cirkulär ekonomi.	+	++	0	++	0
5. Vi bygger upp ett koldioxidneutralt energisystem enligt Egentliga Finlands klimativägkarta.	+	++	0	++	0
6. Vi gör Egentliga Finland till ett pilotområde för hållbara jordbrukslösningar: vi ökar användningen av de effektivaste odlingsmetoderna och provar fördomsfritt nya lösningar	+	++	+	++	0
7. Vi tar fram Skärgårdshavet och dess avrinningsområde fram ett öppet uppföljnings- och övervakningssystem som använder uppgifter om näringsläckage och näringsbelastning.	+	++	0	+	0
8. Vi skapar ett starkt varumärke för livsmedel som producerats med miljöansvar i Egentliga Finland.	++	++	+	++	0
9. Vi ökar tillvaratagandet av jordbrukets flöden i bioanläggningar samt bearbetningen av gödsel, och arbetar för att en blandningsskyldighet ska införas.	+	++	0	+	0
10. Vi gör Egentliga Finland till en föregångare inom multilokalitet, ett landskap där det finns god tillgång till digitala förbindelser och mobilitetsförbindelser.	++	+	+	+	+
11. Vi utvecklar ett kollektivtrafiksystem som omfattar hela landskapet och som består av regionala lösningar och knutpunkter för olika trafikformer.	++	+	+	+	+
12. Vi främjar och testar nya hållbara färdvägar, samt logistiklösningar.	++	+	+	+	0
13. Vi säkerställer att det går smidigt att färdas inom och från landskapet.	+	+	+	+	+
14. Vi förbättrar förutsättningarna och förbindelserna för cykeltrafik i hela landskapet.	+	+	+	+	0
15. Vi identifierar nya samarbets-, finansierings- och kommunikationsmetoder som kan användas för att främja det arbete som landskapets aktörer utför för att förbättra situationen för de befolkningsgrupper som har en svagare ställning, och exempelvis för att förebygga marginalisering.	++	0	+	+	++
16. Vi bygger upp en effektiv integration: vi inkluderar invandrare i samhällelig verksamhet och stöder studier och sysselsättning.	++	0	+	+	++
17. Vi bygger upp verksamhetsmodeller för delaktighet i Egentliga Finland, vilka stöder aktivt medborgarskap och samhällsanda.	++	0	+	0	++
18. Vi betonar befolkningens mångspråkighet som en styrka och möjlighet i service, turism och företagsverksamhet.	++	0	+	+	++
19. Vi utreder behoven och möjligheterna avseende delaktighetsbaserad och förutseende planering av ett landskapsomfattande servicenätverk.	+	0	0	+	+
20. Vi säkerställer genom samarbete mellan kommunerna och den tredje sektorn att både kommunala tjänster och tredje sektorns tjänster är en viktig och erkänd del av kommunernas serviceutbud.	++	0	+	++	+
21. Vi säkerställer tillgång till kontinuerligt lärande, ett bra arbetsliv och utveckling i arbetet samtidigt som vi ökar tillgången till kvalificerad arbetskraft.	++	0	+	0	++
22. Vi stärker och bygger upp fler direkta rekryteringskanaler och praktikmodeller mellan läroanstalterna och företagen.	++	0	+	+	++

Teckenförklaring: Tydliga positiva effekter ++ | Något positiva effekter + | Ingen betydande effekt 0

UTVÄRDERING AV EFFEKTER	Sociala	Ekologiska	Effekter på samhällsstrukturen och kulturen	Ekonomiska och regionalekonomiska	Genus
23. Vi bygger upp ett ekosystem som främjar samarbete mellan läroanstalter och företag	++	0	+	+	+
24. Vi förbättrar kulturens sektorsövergripande tillgänglighet och stöder kommunernas förmåga och kunskaper när det gäller att producera, upphandla och möjliggöra kultur- och konsttjänster.	++	0	++	+	++
25. Vi ökar kommunernas samarbete i fråga om utveckling av en helhet bestående av platser för friluftsliv, vandring och idrott och upprättar ett program på landskapsnivå för att stödja denna utveckling.	++	+	++	+	++
26. Vi stöder kommunernas insatser för att främja välmående och hälsa, vilka syftar till att i högre grad än tidigare integrera hälsosamma levnadssätt, liksom välmåendeeffekterna av kultur, natur och livsmiljö, i invånarnas liv.	++	+	++	+	++
27. Vi ökar kunskandet inom nätverksledning och gör Egentliga Finlands partnerskapsforum till en helhet av nätverk och målinriktad gemensam utveckling som landskapets organisationer aktivt skapar tillsammans.	++	+	+	+	+
28. I samarbete med bland annat läroanstalter inom det fria bildningsarbetet börjar vi använda konkreta metoder och modeller för att öka det aktiva medborgarskapet och utveckla debatten.	++	+	+	+	++
29. Vi förbättrar genom tjänstedesign i synnerhet den offentliga sektorns kunnande när det gäller att producera tillgänglig digital information på klarspråk.	++	0	+	+	+
30. Vi stärker interaktionsförmågan inom den offentliga sektorn och genomför försök som stöder aktivitetsdemokrati även med hänsyn till säsongsböende.	++	0	+	+	+
31. Vi delar öppen information och satsar på tillvaratagande av den, förbättrar kompatibiliteten mellan data och gynnar lösningar med öppen källkod.	+	0	0	+	0
32. Vi berättar på ett lättfattligt sätt om beredningen av beslut och om motiveringarna till besluten.	+	+	+	+	+
33. Vi upprättar en vägkarta för forskning, utveckling och innovation i landskapet, för att föra samman företag, högskolor och den offentliga sektorn.	+	0	0	++	0
34. Vi bygger upp testplattformar för lovande nya idéer och innovationer, särskilt inom läkemedels- och hälsoteknologi, den blå ekonomin samt livsmedelskedjor.	+	+	0	++	0
35. Vi utreder kommunernas digitala mognad och hjälper företagen och kommunerna att identifiera digitaliseringsmöjligheter och utveckla sin digitala skicklighet.	+	0	0	+	0
36. Vi gör Egentliga Finland till landets mest företagsvänliga landskap: företag bjuds in att delta i utvecklingsåtgärder och vi stöder samarbete mellan företag, kommuner och utvecklingsbolag.	+	0	+	++	+
37. Vi gör landskapets näringar och kompetensområden kända i internationella medier och på internationella arenor.	+	0	0	++	0
38. Vi skapar ett koncept som tjänar företag som siktar på internationell tillväxt: ett koncept som kombinerar nätverkande, coaching och offentliga Team Finland-tjänster.	+	0	0	++	0
39. Vi stöder anammandet av en platsberoende rekryteringskultur och undanröjer hindren för platsberoende arbete.	+	+	0	+	++
40. Vi förutser kompetensbehoven inom toppbranscherna och utvecklar tillgången på kvalificerad arbetskraft.	+	0	+	++	+
41. Vi skapar omständigheter som främjar aktörers förankring i regionen. Vi kommunicerar nationellt och internationellt om de goda förutsättningarna för att leva och driva företag i Egentliga Finland: om servicen, arbets- och forskningsmiljön, tryggheten och den unika miljön.	++	+	+	++	+
42. Vi tar i bruk och presenterar sätt att stärka den biologiska mångfalden genom företagens och kommunernas ansvarighets- och hållbarhetsmål.	+	++	+	+	+
43. Vi gör Egentliga Finland till en föregångare inom hållbar turism.	+	++	+	++	+
44. Kommunerna, staten och markägarna vidtar tillsammans åtgärder för ökad biologisk mångfald tillsammans med markägarna och grundar ett tillräckligt omfattande skydds- och grönstrukturnätverk.	+	++	+	+	0

Teckenförklaring: Tydliga positiva effekter ++ | Något positiva effekter + | Ingen betydande effekt 0

3. Indikatorer för övervakning av den regionala utvecklingen

Indikatorerna för övervakning av den regionala utvecklingen används för att övervaka förändringar i situationen för landskapet när det gäller den regionala ekonomin, arbetsmarknadssituationen, den demografiska utvecklingen, social delaktighet och en ekonomi med låga koldioxidutsläpp. Som indikatorer har man försökt välja i huvudsak snabba indikatorer som uppdateras med mindre än ett års fördröjning på grund av programperiodens korta tidsspann. Indikatorerna för övervakning bygger på kontinuerlig statistisk övervakning av statistiktjänsten Lounaistieto och tjänsten Granska förvaltningen. Mer information om övervakningsindikatorerna finns på följande webbplatser: www.lounaistieto.fi/tilastot/ och <https://www.granskaforvaltningen.fi/omrade/>.

Regional ekonomi och konkurrenskraft

- Företagens omsättningsutveckling
- Löneutveckling
- Regional BNP
- Forsknings- och utvecklingsverksamhet
- Kommunernas inflyttningsdragningskraft

Läget på arbetsmarknaden

- Sysselsättningsgrad
- Arbetslöshetsgrad
- Antal arbetstillfällen

Befolkningsutveckling och välfärd

- Befolkningsutveckling
- Nativitet och migration
- Andel som pratar ett främmande språk
- Demografisk försörjningskvot och befolkningens åldersstruktur
- Sjuklighetsindex
- Låginkomstgrad

Social delaktighet

- Utbildningsnivå
- Andel mottagare av utkomststöd

Koldioxidsnål ekonomi och hållbar utveckling

- Växthusgasutsläpp
- Belastning av vattendrag
- Ekologisk odlad åkerareal
- Befolkningsandel i områden med lönsam kollektivtrafik

4. Beredningen av landskapsstrategin 2040+

Beredningen av landskapsstrategin och landskapsprogrammet ska ordnas så att allmänheten har möjlighet att få information om utgångspunkterna för, målen i och beredningen av programmet och miljörapporten samt att framföra sin åsikt i ärendet. Helheten bereds i samarbete med kommunerna, andra myndigheter samt sammanslutningar och organisationer som deltar i regionutvecklingen och andra instanser. En deltagande- och utvärderingsplan (DUP) görs om beredningen och både denna plan och en uppdaterad översikt över de olika stadierna i beredningen har funnits på Egentliga Finlands förbunds (<https://varsinais-suomi.fi/sv/>) och Egentliga Finlands partnerskapsforums <https://varsinais-suomi.fi/sv/partnerskapsforum/partnerskapsforum/>) webbplatser under hela beredningsprocessen.

Beredningen av Egentliga Finlands landskapsstrategi 2040+ genomfördes som en öppen process som pågick i över ett år i samarbete med landskapets intressegrupper. Omkring 300 experter deltog i processen, uppdelade i olika arbetsgrupper, workshoppar, elektroniskt deltagande och kommentarsroller, eller hade anmält sig till e-postlistorna för beredningen. Under beredningen hölls 19 olika evenemang (bild: Processbeskrivning av beredningen).

Det fanns fyra arbetsgrupper under beredningen. Arbetsgruppernas teman uppdaterades i takt med att beredningsprocessen fortskred från visionsfasen till åtgärdsfasen. Gruppernas sammansättning var inte permanent, utan deltagarna omorganiserades i viss mån, särskilt när man övergick från en fas till en annan. Arbetsgrupperna och deras ordförande var:

1. **Arbetsgruppen Nycklar till hållbar tillväxt/En del av miljön**, med Olli Madekivi, överdirektör för NTM-centralen i Sydvästra Finland som ordförande
2. **Arbetsgruppen Ett stabilt, välmående och lyckligt Egentliga Finland/Alla ska med**, med verksamhetschef Kalle-Pekka Mannila, FRK, Egentliga Finlands distrikt som ordförande
3. **Arbetsgruppen Civilsamhällets pånyttfödelse/Skapa nytt**, med Sini Ruohonen, ordförande för Åbo stadsstyrelse, som ordförande
4. **Arbetsgruppen Digitaliseringen går framåt och ekonomin söker sin inriktning/Starka näringar**, med Kaisa Leiwo, vd för Åbo handelskammare, som ordförande

Av dem som anmälde sig till arbetsgrupper, gemensamma forummöten och workshoppar (totalt 309 personer, inklusive experter från landskapsförbundet) anmälde sig 17 procent till sex eller fler evenemang, 29 procent till mellan tre och fem evenemang och 54 procent till ett eller två evenemang. Bland de mest aktiva deltagarna finns experter från Egentliga Finlands förbund, NTM-centralen i Egentliga Finland, kommuner, högskolor och läroanstalter samt regionala utvecklingsbolag och organisationer. Kontinuiteten och engagemanget i processen var alltså god bland deltagarna och å andra sidan gav de varierande deltagarna ett nytt perspektiv på diskussionen.

Det utkast till landskapsstrategi som arbetet resulterade i lades fram till offentligt påseende genom landskapsstyrelsens beslut 1.9–20.10.2021. Det kom in 54 utlåtanden och kommentarer. Huvudpunkterna i utlåtandena är:

- Strategiutkastet är en mångsidig, heltäckande och omsorgsfullt utarbetad helhet
- det är viktigt att trygga finansieringen för att genomföra strategin
- det är viktigt att de regionala aktörerna har ett brett engagemang för strategins gemensamma mål
- när det gäller regionstrukturen förblev innebörden av målet om en måttlig befolkningstillväxt oklar
- partiellt arbetsföra och svårsysselsattas roll förmedlas inte tillräckligt, arbetskraftsservicens roll
- det behövs förtydliganden när det gäller livsmedelsproduktionen, bland annat när det gäller spannmålsproduktionen
- fiskeri-, skogs-, fordons- och byggnadsindustrin bör uppmärksammas
- när det gäller välfärdshelheten bör man beakta idrott vid sidan av konst och kultur
- SMB-bedömningen bör bland annat kompletteras när det gäller lägesbilden

Ovanstående kommentarer har beaktats och strategin har kompletterats i dessa avseenden. Ett antal mindre tillägg eller önskemål rörande utformningen har också beaktats. En del av de ärenden som tas upp i utlåtandena hör dock till andra dokument, såsom trafiksystemplanen eller klimatvägkartan, och därför har de inte upprepats i landskapsstrategin. I strategin har man inte heller i huvudsak lagt till enskilda projekt eller evenemang som man återkommer till i planeringen av genomförandefasen.

Landskapsstyrelsen behandlade utkastet till landskapsstrategi på sitt möte den 22 november 2021. Strategin godkändes på landskapsfullmäktiges möte den 13 december 2021.

I styrgruppen för beredningen ingick förutom ordförandena för ovan nämnda arbetsgrupper även landskapsdirektör Kari Häkämies, regionutvecklingsdirektör Tarja Nuotio, planeringsdirektör Heikki Saarento, intressebevakningsdirektör Janne Virtanen samt näringslivschef Petteri Partanen från Egentliga Finlands förbund.

Strategin skrevs av Egentliga Finlands förbunds interna partnerskapsteam på tio personer (ledare är utvecklingschef Salla-Maria Lauttamäki) och processens faciliteringspartner var 4FRONT Oy (ansvarsperson Senior Consultant Anne-Mari Järvelin). Strategin har illustrerats av Mika Lietzén. Strategidokumentet stöds av en digital berättelsekarta, som betonar strategins användbarhet och som finns på adressen <https://varsinais-suomi.fi/sv/egentliga-finlands-forbund/utveckling/landskapsstrategi/>

Bild: Processbeskrivning av beredningen

